National Library
Bibliothèque Nationale
17 1974
Section des
Journaux

B103/A/40/3

LATVIJA AMERIKĀ

LATVIAN LANGUAGE NEWSPAPER
Published weekly by the
Latvija Amerika Publishing Limited.
Business Office: 125 Broadview Ave., Toronto, Ont., Canada M4M 2E9. Editor-in-Chief KRISS SIDARS. Phone 465-7902. United States Editorial Offices: New York, Editor V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N.Y., 10466; Chicago—Editor Mrs. I. LAMBERTS, 5524 N. Lvna Ave., Chicago, Ill. 1063; California — Editor KARLIS KALEJS, 3622 Markridge, La Crescenta, Ca. 91214.

NR. 36 SESTDIENA, 1974. GADA 7. SEPTEMBRIS 24. GADS
SATURDAY SEPTEMBER 7, 1974.

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 50 centu

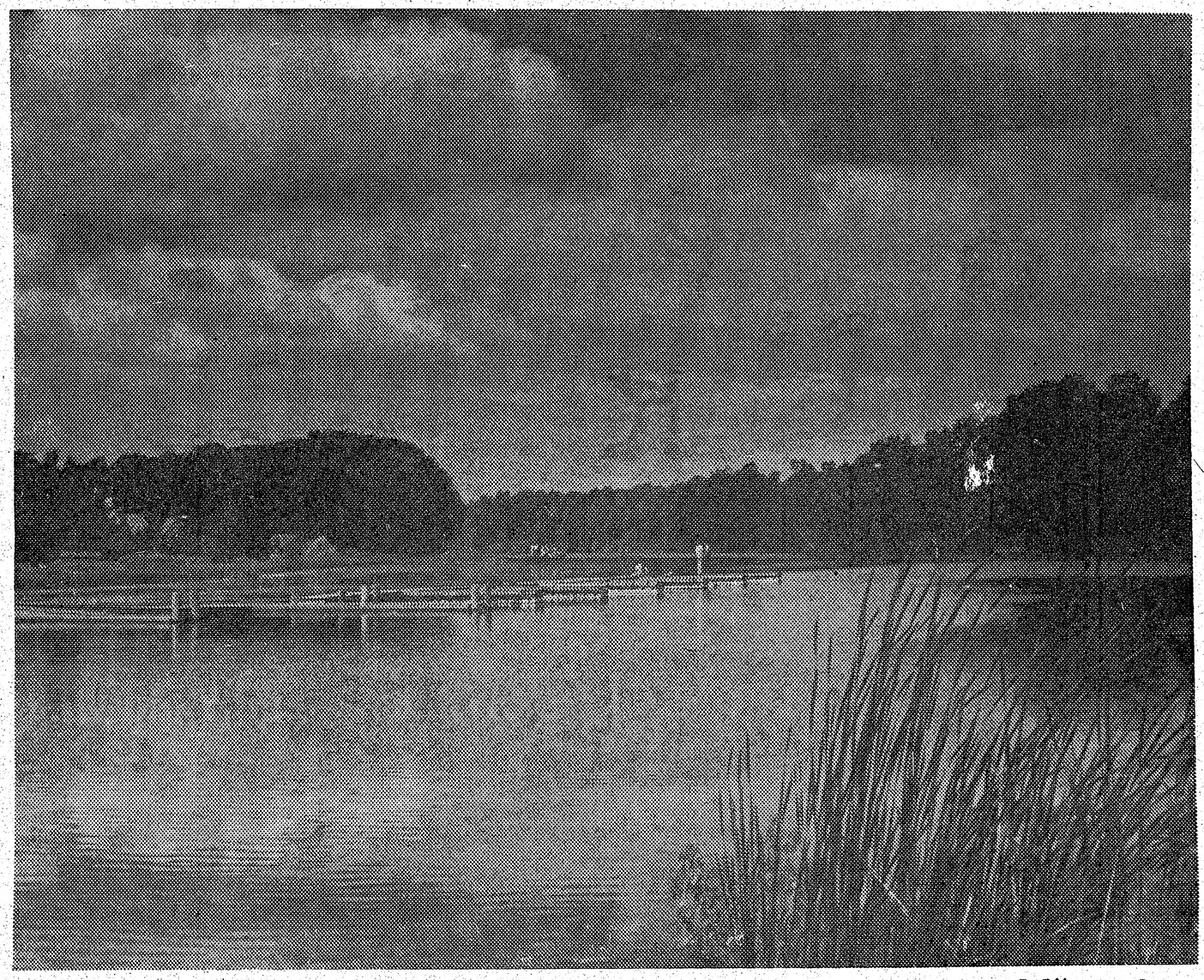

APMĀKUSIES DIENA J. Liģera uzņēmums

Vai maiņa ASV ārpolitikā?

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI AMERIKĀ NO VAŠINGTONAS

„Īstais vīrs īstā vietā īstā laikā," tā prezidentu Džeraldu Fordu novērtē Djūka universitātes politisko zinātņu profesors Džēms Bārbers. Profesors Bārbers ir viena no kompetentākām autoritātēm, jo viņš aizvadītajos gados studējis vienpadsmit ASV prezidentu darbību un savus pētījumus publicējis grāmatā The Presidental Character. Prezidenta Džeralda Forda pirmajam valdīšanas mēnesim beidzoties, Galupa sabiedriskās domas pētīšanas institūts publicējis aptaujas rezultātus, ko īsti par jauno prezidentu domā amerikāņu tauta. Šīs aptaujas rezultāti apstiprina prof. Bārbera novērtējumu — 71% amerikāņu uzskata, ka Fords patiesi ir īstais vīrs īstā laikā un īstā vietā. No izjautātiem tikai 3% izteikušies negātīvi, bet 26% vēl nav skaidrībā par saviem ieskatiem.

Interesanti atzīmēt, ka Forda pozitīvo novērtētāju skaitā 68% ir demokratu un 71% republikāņu. Tas norāda, ka Forda deklarējums būt par visas tautas akceptētu prezidentu nav bijusi tikai retoriska fraze. Katrā ziņā jaunā prezidenta lielais atbalsts tautā būs nozīmīgs pozitīvs faktors prezidenta Forda iekš un ārpolitisko problēmu atrisināšanā. Apgalvojums, ka šodien aiz prezidenta Forda stāv visa amerikāņu tauta, nebūt nav pārspīlēts. Nav šaubu, ka laika tecējumā Fordam būs jāpieņem izšķirīgi lēmumi, kas skars atsevišķas grupas, un tā viņam radīsies ja ne personiski ienaidnieki, tad politiski pretinieki.

Šonedēļ sagaida Forda lēmumu Vietnamas kara dezertieru rehabilitēšanas jautājumā. Forda eventuālai kompromisa amnestijai būs arī pretinieki, bet tautas vairākums ir pārliecināts, ka pienācis laiks šo sāpīgo problēmu atrisināt. Amerikāņu veterānu organizācijas pārstāvji visiem līdzekļiem cenšas pārliecināt prezidentu, ka amnestijai vēl nav pienācis īstais laiks. Iespējams, ka prezidents savu galīgo vārdu saka vēlāk.

Diendienā aug ārpolitisko problēmu kalns, un prezidentam ir jāizšķiras par Vašingtonas neatliekamiem stratēģiskiem, militāriem vai diplomātiskiem soļiem.

Redakcija, kā arī šo ziņojumu autors saņēmis daudz lasītāju vēstuļu, par ko jāpriecājas, jo tas norāda, ka viņa rakstus ne vien lasa, bet arī novērtē. Atstājot pozitīvās vēstules kā uzmudinājumu tālākam darbam, nebūt neļaunojos, ka dažu vēstuļu autori nepievienojas izteiktām domām. Būtu vislielākā muļķība noraidīt pozitīvu kritiku. Nesen kāds lasītājs apgalvoja, ka es slavinot Niksonu un Kisingeru. Ar saviem nedēļas politiskiem apskatiem esmu mēģinājis latviešu acīm aplūkot starptautiskos notikumus un paturēt vērā to, kā viens vai otrs notikums vai politiska personība var ietekmēt mūsu tautas un valsts nākotnes izredzes. Ja šo politisko apskatu autors būtu Palestīnas arabs, tad gluži dabiski viņš netaupītu žulti kā Niksona, tā Kisingera un daudzu citu politiķu apsūdzēšanā netaisnībā, kas nodarīta palestīniešiem. Paldies Dievam, Niksona un Kisingera laikā ASV ārpolitika nenonāca līdz Kremļa agresijas akceptam Austrumeiropas telpā. Vai par to Niksons un Kisingers būtu jāzākā? Ar politisko pareģošanu ir jānodarbojas visu nedēļu, jo tīri tehnisku iemeslu dēļ no brīža, kad top manuskripts, līdz laikraksta nonākšanai lasītāju rokās, paiet daudz dienu. Tas ir viens no visnepateicīgākiem faktoriem, taču līdz šim laimējies šais īstermiņa pareģojumos nenomaldīties.

Runājot par tālākas prgnozes pareģojumiem, mums visiem jāpatur prātā viens mērķis — nešaubīgi ticēt mūsu tautas un valsts suverēnitātes atgūšanai. Mūsu pozitīvai nākotnes izredžu prognozei ir pamats. Neviena diktatūra nepastāv mūžīgi. Arī Kremļa diktatūra jau pati sevī nes savas varas iziršanas dīgļus. Ir tikai laika jautājums, kad tas notiks. Par to, ka tas reiz notiks, nav jāšaubās. Aizvadītajos mēnešos mēs bijām aculiecinieki, kā pilnīgi negaidot sabruka režīmi Grieķijā un Portugalē.

Un tā mums jāpieskaras prezidenta Forda pirmajai ārpolitiskajai problēmai — Kipras jautājumam. Kāds lasītājs pārmet, ka es neorientējoties politiskos un stratēģiskos jautājumos, kas saistīti ar Kipru. Turcija esot raksturīga pretkomūnistiska valsts. Pareizāk būtu apgalvot, ka Turcija baidās no eventuālas Pad. savienības invāzija. Šīs invāzijas briesmas pastāvētu arī tad, ja Pad. savienībā komūnisma vietā valdītu fašisms vai arī Kremlī atjaunotos monarchija. Apdraudētās Turcijas ziemeļu un ziemeļaustrumu robežas ir viens no faktoriem, kas rada nepieciešamo patriotismu Turcijas valsts pastāvēšanai. Kopš Ataturka nāves Turcija politiski ir bijusi ļoti labīla Vidējo austrumu valsts. Vēl vienmēr neatrisinātās sociālās reformas radījušas daudzas sociālas problēmas, un nabadzīgais tautas vairākums var izrādīties par auglīgu zemi komūnismam. Pasaulei ir labi zināma turku karavīru drosme. Jau Korejas kara laikā turki bija vieni no labākiem Apvienoto Nāciju karavīriem. Turki cīņās vairījās ienaidniekus ņemt gūstā. Viņu rokās krituši karavīri piedzīvoja vienādu likteni — nāvi.

Atgriežoties pie Kipras, jāatgādina, ka tieši pirms desmit gadiem Turcijas invāzijas spēki atradās ceļā uz šo stratēģisko salu, un tā bija ASV Sestā flote, kas ar savu klātieni pārvilka svītru turku plāniem. Nav šaubu, ka arī šoreiz amerikāņu flote varēja aizkavēt turku desantu Kiprā. Nekādi politiski sarežģījumi nebūtu radušies, ja Vašingtona būtu izcēlusi flotes kājnieku desantu savu pilsoņu dzīvības pasargāšanai. Lielbritanijai Kiprā NATO ietvaros ir divi lidlauki, un šos lidlaukus pieminētās aliances ietvaros varēja izmantot arī amerikāņu spēki.

Pamazām dienas gaismā nāk Kipras traģēdijas aizkulises. ASV ģūtni Nikosejā nogalināja nevis karstgalvju demonstrantu pūlis, bet gan AKEL, t. i., Kipras komūnistu partijas partizāni. Kipras komūnistu vadoņi pēc tam devās uz Maskavu, kur apsūdzēja amerikāņus nelietīgās politiskās machinācijās, t. i., pret Makāriosu vērstā apvērsuma atbalstīšanā. Makāriosa pārāk tuvās attieksmes ar komūnistiem varbūt bija viens no tagadējās krizes pirmcēloņiem. Ir jābrīnās, kādēļ Vašingtona palika neitrāla grieķu autoritārās valdības sabrukumā. Kaut tā dēvētās pulkvežu juntas pēctecis Karamālis ir noteikts antikomūnists un amerikāņiem draudzīgs, grieķu tautā ir radies liels sarūgtinājums par amerikāņu šķietamo partejisko nostāšanos Turcijas pusē. Kipras gadījums pierāda, ka Vašingtonas stratēģija, ko veidojis Kisingers un ko tagad acīm redzot akceptējis prezidents Fords, ir dibināta uz ASV politiskām un militārām interesēm Vidusjūras austrumu daļā. Kipras konflikta ietvaros prezidents Fords parādīja, ka Vašingtonu neietekmēs Grieķijas draudi izstāties no NATO alianses. Pats svarīgākais ir Dr. Kisingera un līdz ar to prezidenta Forda administrācijas konstatējums, ka ASV neesot jābūt par pasaules policistu, citem vārdiem runājot — Vašingtona nevar atrisināt visas problēmas visā pasaulē. Vai tas būtu pagrieziens līdzšinējā ASV ārpolitikā? Varbūt ka tas ir tikai prāgmatisks gājiens, bet katrā ziņā tas ir nozīmīgs un vērā ņemams konstatējums.

(Turpinājums 20. lp.)

LATVIJA AMERIKĀ

SESTDIENA, 1974. G. 7. SEPTEMBRIS, 36. NR.

Latviešu nedēļas laikraksts, iznāk sestdienās. Izdevējs — Latvija Amerikā Publishing Ltd. Atbildīgais redaktors Krišs SIDARS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto, Ont. Canada. M4M 2E9; tālr. 465-7902. Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. Irbe, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N.Y., 10466, U.S.A. Tālrunis 994-7917. Čikagas redakcijas vad.: I. Lamberte, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774-5744. Redaktors Austrālijā: Ed. Šmugajs, 28 Taffs Ave., Lugarno, NSW 2210. Australia.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par gadu $21.00, 6 mēn. $11.50, 3 mēn. $6.00. Atsevišķa numura cena 50 centu.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.50, tekstā $5.00, pirmajā vai pēdējā lappusē $10.00 par 1 collas slejas telpu. Sarīkojumu kalendārā 50 centu par vienas slejas rindu katra datuma vienā numurā.

Sludinājumi nododami pa tālr. **466-1514.**

A. Zilkalns

Afrikas līdzsvars satricināts

Sakarā ar pārmaiņām Portugalē un jukām tās Afrikas kolonijās Angolā un Mozambikā, visas pasaules skati pašreiz pievērsti Afrikas dienvidiem. Ko darīs Dienvidafrika?

Dienvidafrika Mozambikā ieguldījusi lielus līdzekļus un tādēļ uz notikumu attīstību skatās ar lielām bažām. Daži dienvidafrikāņi jau domā, ka tur vajadzētu palīdzēt nodibināt balto valdību pēc Rodēzijas parauga. Ministru prezidents Forsters tomēr nolēmis vēl nogaidīt — gan jau portugaļi paši lūgšot Dienvidafrikas palīdzību.

Johannesburgas bāros un krodziņos atkal pulcējas vecie Katangas un Biafras kaŗa veterāni. Leģendārais Melnais Džeks jau noorganizējis triecienbataljonu tikai no brīvprātīgajiem. Par viņa trakulīgajiem piedzīvojumiem Katangas kaŗa laikā rakstīja visas pasaules prese un Dienvidafrikā viņš ieguva leģendāru slavu.

Cīņas morāle Dienvidafrikā ir augsta un visi ar nepacietību gaida izšķirīgās kaujas. „Vislielākā laime ir mirt kaujas laukā, aizstāvot savu dzimteni, bet vislielākā nelaime ir mirt gultā bērna prātā," nesen teica kāds dienvidafrikāņu lidotājs, kas atkal brīvprātīgi pieteicies dienestam kaŗaavīācijā.

Dienvidafrikas kaŗavīrus nevar salīdzināt ar amerikāņiem Vietnamā. Dienvidafrikāņi vienmēr morāda uz Izraēlas piemēru, kuŗu milzīgās armijas gribēja iznīcināt, bet sakautas meklēja mieru. Cīņas morāle Dienvidafrikas kaŗavīriem ir augsta. Paši dienvidafrikāņi sevi uzskata par „Dieva izredzētu tautu", kuŗai būs lemts ievadīt rietumu kultūras renesanci.

Dienvidafrikas bruņotie spēki pašreiz ir stiprāki un labāk apbruņoti kā nekad agrāk miera laikā. Kaŗa ministrs P. Bota nesen paziņoja, ka Dienvidafrikas armija sāk apbruņot melnos. Līdz šim melnajiem nebija atļauts nēsāt ieročus, tie bija tikai izpalīgi, virtuves strādnieki, nastu nesēji, šoferi. Pat melnie policisti bija apbruņoti tikai ar gumijas rundziņām. Un brīvprātīgo pieplūdums izrādījās necerēti liels. Pagaidām melnos apmāca un komandē baltie virsnieki, bet ar laiku izraudzīšot no pašiem melnajiem vadības kadrus.

Jaunieceltais armijas komandieris ģen. N. Malons pilnīgi pārorganizējis visu Dienvidafrikas armiju pēc jaunākām atziņām, kas gūtas Izraēlas kaŗā ar arabiem. Miera laika armija sastāv no sešām motorizētām divīzijām, katrā divīzijā ap 13.000 vīru. Bruņojuma mugurkaulu sastāda Šērmaņa un Centuriona tipa smagie tanki un vidējie Kometas tanki. Vieglās izlūklidmašīnas ir dažāda tipa modeļi.

Dienvidafrikas ģenerālštābs iekārtojies pazemē netālu no Johannesburgas. Tur saplūst visas ziņas par stāvokli pie valsts un aiz valsts robežām. Šīs ziņas apstrādā datori. Izlūklidmašīnas dežūrē gaisā nepārtraukti 24 stundas. Ar visjaunākā tipa fotokamerām tiek nepārtraukti fotografēti pierobežas apgabali. Kaktusa tipa raķetes vienmēr ir kaujas gatavībā savos pazemes bunkuros.

Arī kaŗa aviācijai iecelts jauns komandieris. Aviācijā ir ātrākās Mirāža lidmašīnas pasaulē, kas ir 2,4 reizes ātrākas par skaņu. Sakarā ar Vietnamas kaŗa piedzīvojumiem, Dienvidafrika sagādājusi lielu daudzumu apbruņotu helikopteŗu. Tie veic pierobežu izlūkošanu. Pēdējā laikā dienvidafrikāņi konstruējuši Matra prožektīlu, kā arī attīstījuši jaunu prettanku lielgabalu.

Militārā ziņā Afrikas melno valstis ir ļoti vājas, bet ar savām cilvēku masām tās tomēr Dienvidafrikai ir bīstamas. Dabiskais pieaugums melnajiem

(Turpinājums 5. lpp.)

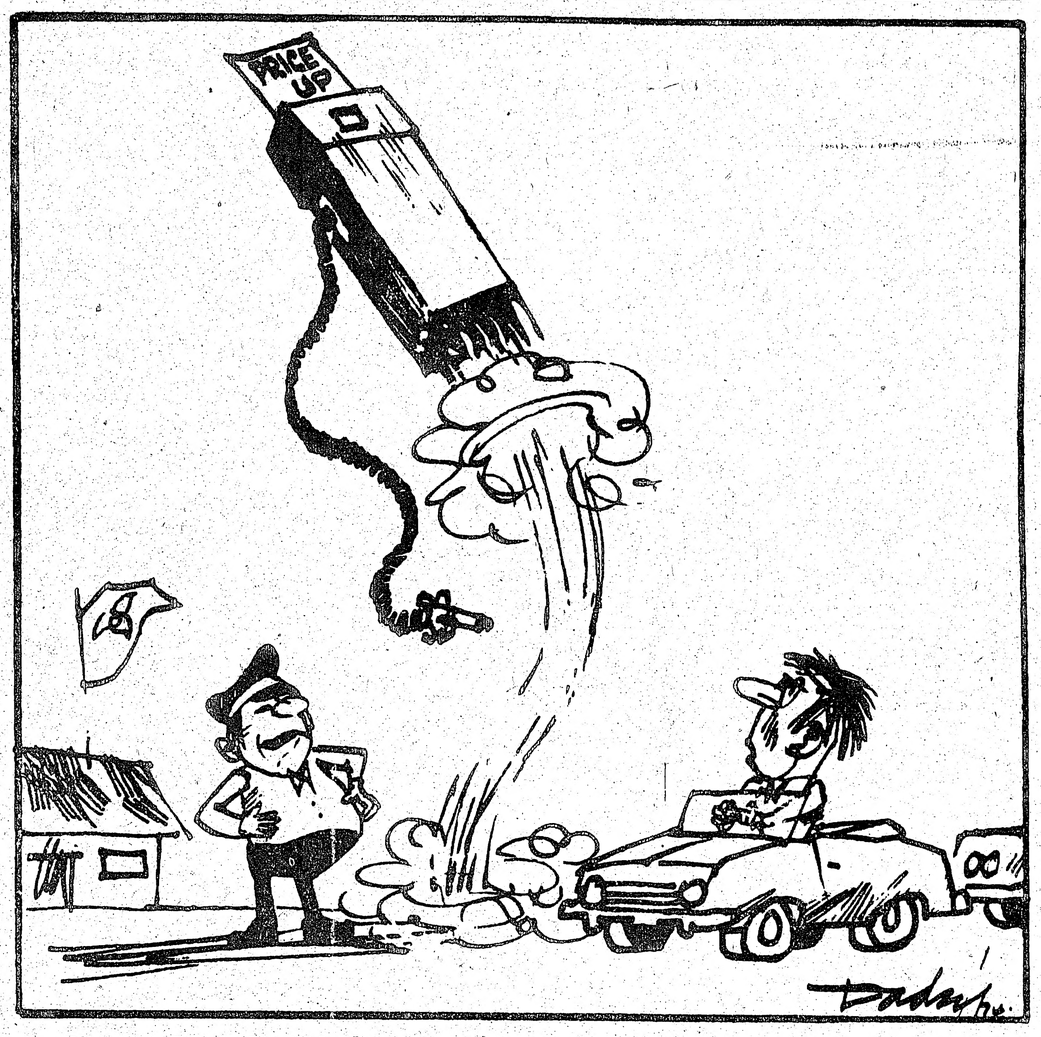

„. . . **Piedodiet, kungs, bet šinīs dienās tā ir jau gluži parasta lieta . . .**"

Dadža zīmējums

Lasītāju vēstules

BŪSIM NOMODĀ

Liekas, ka daudzām organizācijām vairs nav daļas, kas rakstīts viņu karogos un statūtos. Dzird žēlojamies, ka neesot vairs cilvēku, kas uzņemtos sabiedrisko darbu un tāpēc organizāciju valdēs ievēlētie jūtoties tik „droši", ka maz interesējoties par mūsu nacionālām lietām. Tas visvairāk vērojams, kad jāpaceļ Latvijas karogs kādā ielu demonstrācijas gājienā.

Kur ir mūsu nākotne? Kāda māte ierosinājusi, lai balvas piešķirot daudzbērnu ģimenēm. Bet kāds labums no tam būs sabiedrībai? Vai Amerikā trūkst bērnu? Vai latvieši Amerikā vairs spēj izaudzināt savu bērnus latviskus? Bostonas latvieši no sava stipendiju fonda latviešu skolu absolventiem — nākamajiem studentiem — izmaksājuši 16.000 dol. Šogad uz Minsteni aizsūtīti trīs jaunieši, katram maksājot 1300 dol. Vai viņi, kaut morāli, atmaksās šīs stipendijas? Ko te var līdzēt daudzbērnu ģimenes? Jau divus un trīs bērnus grūti iemācīt latviski runāt. Vai ar desmit un vairāk bērniem tas veiksies labāk? Un kas spēs tik lielu ģimeni apgādāt? Vai tie nav mūsu bērni, kas tagad ienes ģimenēs tik daudz svešuma un pārpratumu?

Nauda vispirms vajadzīga mūsu politiskajai cīņai, kas jau tik ilgi nogulēta. Mūsu priekšgalā gan bijušas personas, kas pratušas cienīgi reprezentēties, bet ne cīnīties. Mēs rīkojam vēžu un zušu balles ka sabiedrības cementētājas, bet politiskajā cīņā parādām bikla zēna kautrību. Cik gan nav daudz to jauno latviešu, kas labi prot angliski rakstīt, bet vai kāds no viņiem pacēlis spalvu, lai uzrakstītu savam amerikāņu laikrakstam kādu vēstuli par Baltijas valstu jautājumu? Cik ir to, kas vēl raksta vēstules ASV kongresa locekļiem, lai atgādinātu mūsu jautājumu?

Daudz mūsu jauno sovjetologu studē Pad. savienības jautājumus un, iepazinušies ar tās konstitūciju, kas dod tiesības iekļautajām republikām izstāties no Pad. savienības, bet cik no viņiem kāruši šo jautājumu pie „lielā zvana"? Sapnis? Bet ko teicis Dr. M. Valters jau 1900. gadā Cīrichē, proti, ka Latvijai jāatdalās no Krievijas. Vai tagad būtu vairāk mazdūšīgo?

Sekosim, kas rakstīts mūsu organizāciju karogos un statūtos, bet neklūsim tikai par mūsu organizāciju „jumtu sitējiem". Tagadējais laiks un mūsu intereses prasa ikvienam no mums vislielāko atbildību, tad mēs nepiedzīvosim arī pēkšņos pārsteigumus, kādi pēdējā laikā radušies. Būsim nomodā!

Osvalds Akmentiņš Bostonā

FLORIDU VAI KALIFORNIJU?

Pēdējā laikā daudz runāts par veco ļaužu un pensionāru kopmītni ASV. Pagājušā gadā ceļojumam biju izraudzījis St. Pēterburgu Floridā, bet šovasar no Palo Alto Kalifornijā devos uz Modesto, Fresno un Bakersfīldu, turpinot ceļu uz Arizonas pavalsti, Fēniksa pilsētu, kur klimats ir sauss un karsts. Uzkavējoties tur vienu nedēļu un aprunājoties ar vietējiem iedzīvotājiem, pēdējie par klimatiskajiem apstākļiem izteicās ļoti atzinīgi. Astma pazūdot jau pēc dažiem mēnešiem, bet artritis prasot ilgāku atveseļošanās laiku. Daudzi šeit ieceļojuši no Kanadas un ASV austrumu krasta, lai ārstētu reumatismu, bronchitu, astmu un citas plaušu slimības. Par turienes klimatu ļoti atzinīgi izteicās arī kāds kolledžas skolotājs — latvietis, kas tur dzīvojot jau otru gadu.

Otra lielākā un karstākā pilsēta ir Tuksona kur pavadīju trīs dienas. Šeit ir liels tautu mistrojums — baltie, dzeltenie, melnie, arī daudz meksikāņu. Naktis vēsas, guļot pie vaļēja loga laba sajūta pat bez gaisa atvēsinātāja. Īpašumu cena abās pilsētās gandrīz vienāda: māja ar divām guļamistabām sākot ar 16.000 dol., bet jaunākās līdz 30.000 dol.

No karstās Tuksonas devos atpakaļ uz Kaliforniju, Sandiego pilsētu, kur klimats apm. 30 gradu pēc Fārenheita vēsāks, dienas saulainas un siltas. Rītos pilsētā gan migla, bet ne auksta, kā Sanfrancisko. Pilsētā neizdevās sastapt nevienu latvieti, ar ko aprunāties par vietējiem apstākļiem. No viesnīcas personāla uzzināju, ka Balboa parkā esot daudzu tautību novietnes, kas būvētas attiecīgā nacionālā stilā. Tās novietotas pakavveidīgi uz pusakra zemes platības. Uz katras mājiņas durvīm uzraksts: Anglija, Vācija, Francija, Čechoslovakija, Ungārija, Ķīna, Dānija, Zviedrija u. c. No Baltijas tautām nevienas . . . Gandrīz visās novietnēs apjautājos pēc vietējiem latviešiem, bet neviens par tiem nekā nezināja. Zviedri laipni pacienāja ar kafiju, maizītēm un augļu sulām. Tur biju ieradies stundu pirms tautu meitas atvēra novietņu durvis un sāka pārdot parka apmeklētājiem savus tautiskos ražojumus.

Pēc maniem vērojumiem, Sandiego būtu ceļams latviešu veco ļaužu un pensionāru nams ar simt un vairāk dzīvokļiem. Arī dzīves apstākļi neliekas dārgi. Piemēram, viesnīcā var dabūt istabu ar krāsu televīzijas aparāta lietošanu jau par 95 dolariem mēnesī. Sandiego pilsētā ir laba autobosu satiksme; tie visi no dažādiem virzieniem atkal atgriežas centra ielās. Pilsētā daudz un dažādu izklaidēšanās iespēju.

Veco ļaužu mītnes celšanas lietā ALAs aprūpes birojam vajadzētu sākt darboties, nevis spriest un klausīties, ko pesimisti parego.

Pensionārs P. Strautnieks,
Palo Alto, Kalifornijā

VAI TĀ NU ĪSTI BŪS?

Valodnieki pa laikam paši netiek galā ar mūsu valodas problēmām, sevišķi ar svešo vietvārdu „latviskošanu". E. Ezera Latvija Amerikā 17. augusta numurā ieteic nerakstīt un nerunāt: „Kungs mācītāj", „kungs Lapiņ" u. t. t., bet gan — „Mācītāja kungs", „Lapiņa kungs" . . . Dziesmā mēs dziedam: „Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils . . .", teicam — „Kungs Jēzus!" Kā mūsu ausij skanētu šie vārdi, ja sekotu ieteiktajai izrunai un rakstībai? Par „Bērziņa" un „Kalniņa kundzi" nestrīdēsimies, tāpat par šo vārdu rakstību dokumentos.

Vecais Kanaks Toronto

5.

Pēc 15. maija ar Latvijas preses biedrību sāka notikt apmēram tas pats, kas agrāk ar Rakstnieku un žurnālistu arodbiedrību. Kā tajā visu izlēma un noteica deviņvīru kluba brālība, tā preses biedrībā tās vietā stājās „vienbalsības" klubs. Tas nozīmē, ka visu izlēma „vienbalsīgi" — ar priekšnieka balsi. Pārējie valdes locekļi vai piesēdētāji klusēja, pamāja ar galvu, vai labākā gadījumā, izteica kādu joku, lai citus pasmīdinātu. Bez pieminētās biedru patvarīgās aplikšanas ar neatmaksājamu 500 latu nodokli Siguldas pilij morāli visnepatīkamākais gadījums bija ar prof. Dr. phil. P. Zālītes pensiju viņa mūža vakarā. Pret prof. Dr. P. Zālīti es sajutu zināmu cieņu kā pret izcilu personu latviešu preses vēsturē.

1893. gadā beidzis universitāti Jēnā, Dr. P. Zālīte bija ilgus gadus (1985.—1905. un 1909./10. g.) Mājas Viesa, Mājas Viesa Mēnešraksta un Dienas Lapas redaktors. P. Zālītes redaktora laikā šo izdevumu līmenis ievērojami cēlās. Viņam tātad bija lieli redaktora un arī autora nopelni.

1919. gadā Dr. P. Zālīte bija Latvijas universitātes līdzdibinātājs un filozofijas docents, vēlāk profesors. Es viņa lekcijas universitātē esmu klausījies. Tās gan nebija sevišķi interesantas. Lasījumā monotonas, saturā drusku neskaidri un nekoncentrēti formulētas. Bet jāievēro, ka Zālīte tad jau bija 60 gadus vecs. Tātad jau savas docentūras sākumā pāri vēlākā Latvijas pensiju likuma gadiem. Es Zālītes ievērību biju ieguvis ar to, ka uzrakstīju žurnālos gaŗākas recenzijas par divām viņa grāmatām: Vācu varas pastari Latvijā (Izglītības Ministrijas Mēnešraksts Nr. 11, 1925.) un Rūdolfs Blaumanis, viņa darbi un nozīme latviešu literātūrā (Latvju Grāmata Nr. 1, 1926.).

Recenzijas Zālītem bija patikušas un viņš pēc tam mani, tāpat kā Lapiņš, sāka saukt priekšvārdā un par „tu". Sevišķi plašs un pārstrādāts pēc pirmiespieduma bija mans apskats par Zālītes grāmatu Rūdolfs Blaumanis . . . (IMM). Sākotnēji tas kā recenzija bija iespiests Jaunajā Zemgalietī Jelgavā (1923., 25/26). Turpat 1924. gada 23. numurā bija iespiests arī mans raksts Kaŗa gājiens pret Rūdolfu Blaumani. Zālītes grāmatā bija daudz jaunu materiālu. Bet bija arī Blaumanim dažas drusku nelabvēlīgas vietas. Arī tās es atturīgi pieminēju, bet bez sevišķas kritērijas.

Blaumanis reiz Zālīti bija pazobojis kādā feļetonā, rakstīdams: „Ir runas, ka Jēnā viņš doktora diplomu pircis." Tā, protams, nebija patiesība un Zālīti tas krimta. Zālīte ir kārtīgi studējis Jēnas universitātē, to beidzis un tur arī doktorējies. Pēc tam Zālīte vēl studēja Berlīnē. Bez Dr. grada Latvijas universitātē nevarēja iegūt profesūru. Reizē ar P. Zālīti Jēnā tautsaimniecību studēja vēlāk slavenais prof. K. Balodis. Viņi abi dzīvoja kopā un Baloža māsa, kas vēlāk kļuva Zālītes kundze, viņiem abiem vadīja saimniecību. Materiāli viņiem gājis diezgan grūti. Universitāti beidzot un doktorējoties, bijusi tāda kārtība, ka, uz eksāmenu ejot, jāģērbjas frakā. Bet tās nav bijis ne vienam, ne otram. Kārlis Balodis agrāk bija beidzis teoloģijas studijas un strādājis par mācītāju. Talārs viņam bijis līdzi arī Jēnā. Tad viņa māsa, pēc P. Zālītes stāstījuma, no mācītāja talāra drēbes pašuvusi fraku — tādu, kas piestāv abiem. Un ar šo no mācītāja talāra drēbes pašūto fraku tad arī doktora eksāmenus nolikuši abi, ir K. Balodis, ir P. Zālīte. Vēlāk Kārlis Balodis bija pazīstams profesors Vācijā un arī muižas īpašnieks. Vācijas bibliotēkās šā gadsimta sākuma zinātniskajos žurnālos esmu atradis vairākus Baloža rakstus ar parakstu Carl Ballod.

Trīsdesmito gadu vidū, 70 gadu vecumā, prof. P. Zālīte gatavojās iziet pensijā, bet universitātē nokalpoto gadu skaits viņam nebija liels, apm. 13—14. Tāpēc arī viņa profesora pensija nevarēja būt sevišķi liela. Tā bija aprēķināta drsuku pāri par 300 latiem. Ja turpretim Zālītem pensijas izdienā būtu ieskaitīti arī viņa redaktora un žurnālista gadi, viņa pensija pārsniegtu 500 latu. Tāpēc Zālīte pagaidām atteicās no mazās profesora pensijas un centās panākt redaktora gadu ieskaitīšanu pensijas izdienas laikā. Bet tad pēdējā laikā vajadzēja būt sakaram ar žurnālista arodu.

Zālītem bija dots labs padoms, ka viņam jābūt par biedru Rakstnieku un žurnālistu arodbiedrībā un arī aktīvam līdzstrādniekam kādā periodiskā izdevumā. Zālīte vispirms grībēja iestāties par biedru Rakstnieku un žurnālistu arodbiedrībā. Tas bija pēc 15. maija, kad Rakstnieku un žurnālistu arodbiedrība bija jau pievienota Latvijas preses biedrībai. Vairākas avīzes rakstīja par abu biedrību apvienošanošanos. Stāvokli īsti neizprazdams, prof. P. Zālīte bija uzrakstījis šādu rakstu: „Apvienotai latviešu rakstnieku un preses biedrībai. — Laipni lūdzu uzņemt mani Jūsu biedrībā par biedru" un to nosūtījis preses biedrības priekšniekam J. Druvam.

Nākamā valdes sēdē Druva nolasīja P. Zālītes rakstu un tad ironiski piezīmēja: „Es tiešām nezinu, ko ar šo rakstu iesākt. Gribēju to jau iemest papīru kurvī, bet nedarīju, pirms neesmu ar to iepazīstinājis arī jūs. Raksts ir adresēts tam, kā nava. Mūsu biedrība saucas Latvijas preses biedrība, bet šis raksts adresēts kādai neesošai apvienotai latviešu rakstnieku un preses biedrībai. Raksts gan atsūtīts man, bet es tādu biedrību nepazīstu. Tāpēc, manuprāt, Zālītes lūgums par uzņemšanu biedru skaitā nav izlemjams, bet noliekams pie aktīm, iekāms būs uzzināma vai atradīsies tāda biedrība, kam raksts adresēts. Lūdzu jūsu domas?" Visi smīnēja. Neviens nekā neteica, tikai pamāja ar galvu. Arī es nekā neteicu, jo zināju, ka ar iebildumu nekur netikšu un palikšu viens.

Pēc tam Zālīte Švarca kafejnīcā, mani ieraudzījis, meta ar roku, lai pieeju pie viņa galda. Vispirms daži vārdi par šo galdu ko Zālīte, gandrīz ikdienas kafejnīcā sēdēdams, uzskatīja par „savu" galdu. Tas bija prāvs, ar kādām 8 sēdvietām, atradās kafejnīcā pie dibensienas. Pie tā bieži mēdza sapulcēties mākslinieki un literāti, N. Strunke, Kroderi u. c. Tad pie galda sāka sēdēt arī P. Zālīte. Viņš bieži lasīja avīzi un gribēja runāties, bet, kā vecākam kungam, viņa valoda bija pagausa. Tad mākslinieku sabiedrība no šī galda atrāvās un sēdēja citur. Pie lielā galda vidū sēdēja P. Zālīte viens pats. Ja kafejnīca bija pārpildīta, tas administrācijai nepatika un tā reiz bija teikusi: „Profesora kungs, šis galds jums ir par lielu vai jūs negribētu savai pastāvīgai vietai izvēlēties mazāku galdiņu?" — Zālīte: „Nē, man ir jāsēž ar seju pret universitāti." Un tiešām, no šī galda pāri kafejnīcai caur lielo Aspazijas bulvāŗa logu starp apstādījumiem bija redzama universitātes galvenā ēka. (Turpmāk beigas)

AUSTRĀLIJAS LATVIEŠU TEĀTRA
viesizrādes austrumu krastā

★ M. Zīverta ● M. Ašāra

TOTEMS **TUPENIS**

Režisors: Gustavs Grauds

ČIKAGĀ: ★ 12. sept. 7.30 ● 13.sept. 7.30
Mather High School, 5835 Nth Lincoln Ave.
Rezerv.: L. Lapiņš. Tel. 736-9490

TORONTO: ★ 14. sept. 8.00 ● 15.sept. 4.00
Brockton High School, Awde St.
Rezerv.: DV Grāmatnīcā. Tel. 921-7121

KLĪVLANDĒ: ★ 19. sept. 7.30 ● 20.sept. 7.30
Draudzes namā, 1385 Andrew Av., Lakewood

BOSTONĀ: ● 21. sept. 7.30 ★ 22. sept. 3.00
Y.W.C.A. 140 Claredon Street
Rezerv.: R. Liepiņš. Tel. 522-8134

PRIEDAINĒ: ★ 26. sept. 8.00 ● 27. sept. 8.00
R. D. 2 State Hwy 32, Freehold N. J.
Rezerv.: J. Kārnītis (201) 249-9395 (vak.)

ŅUJORKĀ: ● 28. sept. 6.30 ★ 29. sept. 4.00
High School of Fashion Industries
225 W — 24th St. Manhattan.

Ints Kairēns

MANĀ DĀRZĀ RUDZI ZIED!

Manā dārzā ziedu krāšņums
acis priecina un sirdi.
Klausies, klausies —
dārzā runā!

Kur tās dienas, kur tie gadi,
manā dārzā rudzi zied:
trīs rudzu vārpas
saujā izkūlām . . .

Sieva smaidīdama saka:
kuršu krāsni, taisi abru,
lai pašaudzētā rudzu maize
rotātu mums galdu.

Kur tās dienas, kur tie gadi,
jūtu rudzu maizes smaržu . . .
Saplaukst bēdas, uzzied smaidi,
mūsu dārzā rudzi zied!

Kādēļ nenotiek Kultūras fonda izstāde

Mākslinieķos un mākslas cienītājos radies jautājums, kādēļ 1974. gadā nenotiek gadskārtējā tēlotājas mākslas izstāde? Arī 17. augustā kultūras darbinieku sanāksmē Ņujorkā par šādas izstādes nerīkošanu izteikti pārmetumi. PBLA un ALAs kultūras fonda tēlotājas mākslas sekcijas vadītājs ir gleznotājs Arnolds Sildegs Kalamazū. Lai šo jautājumu pārrunātu, pie viņa ieradās mūsu laikraksta līdzstrādnieks. Sekojošā rakstā sniedzam interviju ar mākslinieku A. Sildegu.

„Pēc iepriekšējā bagātīgā izstāžu gada ar grafikas mākslas izstādi Kultūras dienu laikā Čikagā un sekojošo mākslinieku parādi Klīvlandes dziesmu svētku laikā, izstādes izpelnījās atzinību gan kvalitātes, gan nepieredzēti lielā pārdoto darbu skaita ziņā. Klīvlandes izstādes katalogs piedzīvoja pat otru iespiedumu; prasība pēc tā nemitējās vēl pēc izstādes beigām. Dziesmu svētku komitejas devīzā roka radījusi patiesu gandarījumu mākslinieku saimē. Lielais balvu skaits un iesūtīto darbu daudzums vērtēšanas komisijas darbu izvērta gandrīz divdesmit četru stundu garumā," ar īsu atskatu uz aizvadīto, stāstījumu iesāka A. Sildegs.

Uz jautājumu — kādēļ šogad nenotiek izstāde, bija atbilde:

„No Kultūras fonda neatkarīgu apstākļu dēļ 1974. gadā tēlotājas mākslas izstāde nenotiks, kaut gan tāda bija iecerēta. Līdz ar to šogad nepieķīra arī balvas. Pūles neattaisnojās un neradīja vajadzīgo atsaucību izstādes īstenošanai."

— Ja šogad nebija iespējams izstādi sarīkot, vai izredzes nākotnē būs labākas? — bija jautājums māksliniekam.

„Sološi ir divi nākošie gadi. Mākslinieki nereti žēlojas, ka izstādes izziņo pārāk vēlu. Daļa taisnības ir mākslinieku iebildumiem, lai gan izstāžu kārtotājam dažkārt jāsatiekas ar nenoteiktībām no mākslinieku puses. Nākošajos divos gados apstākļi būs citādi. Lai gan 6. Rietumu krasta dziesmu apmeklētāju skaits nav paredzams tik liels, kā dziesmu svētku

(Turpinājums 18. lp)

Prof. Dr. P. Zālīte

J. Zemgalietis

Saņņu kamanās

SENU DIENU ATMIŅU STĀSTS NO LATVIJAS BRĪVĪBAS GADIEM

(1. turpinājums)

Tālāk ceļosim no Džūkstes uz Līvbērzi, tai gaŗām uz Jelgavu. No šejienes sākas šoseja, kas aizvedīs mūs līdz pašai Jelgavai. Būdami Līvbērzē atcerēsimies, ka te nav tālu līdz Bērzes pagasta Pikšu mājām, kur dzimis un kādreiz dzīvojis Kārlis Ulmanis, pirmais un pēdējais Latvijas ministru prezidents. Bērzes pagasta skola bija tā, kuŗai Kārlis Ulmanis dāvināja 1935. g. 28. janvārī dažas grāmatas, aicinādams arī citus atcerēties savu pirmo skolu. No šī piemēra cēlās jēdziens Draudzīgais aicinājums.

Tā nu atkal soļosim čakli uz Jelgavas pusi. Soļošana pa šoseju ir itin viegla, tikai negals ar „autiņiem", tie joņo tik bieži, ka nespēj vien ceļu griezt. Nu — nekas, jāsamierinās, citās zemēs nav vieglāk. Pa šoseju iešana tomēr gludāka, un 6—7 km stundā veicam kā nieku. Drīz jau esam Jelgavā. Tā nu mums tagad jāskata kā gluži jauna, sveša pilsēta. Ja gribētu tagad sameklēt kādu no tām ielām un vietām, pa kuŗām kādreiz Annele staigājusi dzīvodama Jelgavā (skat. A. Brigaderes atmiņu tēlojumu Akmeņu sprostā), tad tas būs veltīgs darbs. Viss vairums veco celtņu gājis bojā lielajā ugunsgrēkā 1944. gada jūlijā. Vēl šur tur palicis viens otrs no kieģeļu un akmens graustiem, kas salaboti, tagad paceļas kā senu dienu liecinieki. Tiešām bēdīgi skatīt veco, mīļo Jelgavu!

Viena no lielākām un dzīvākām vecās Jelgavas ielām — Katoļu iela visa izdegusi, palikusi tikai Katoļu baznīca, pēc kuŗas var pazīt, ka tā ir Katoļu iela, kas tagad pārvērsta par puķu dārzu. Redzami jauni apstādījumi un šur tur pa jaunceltnei. Kā nekā kaŗā ciestās rētas apdzijušas, bet skumji kļūst iedomājoties, kāda Jelgava bijusi pirmos pēckaŗa gados.

Noiesim upes malā. Tur atrodas kuģīšu piestātne. Lejup ejošie kuģi uztur satiksmi starp Jelgavu un Rīgu. Pavizināsimies pa Lielupi. Lejup braucot redz lēknas pļavas, bet vietām krastam pienāk kuplas druvas un cukurbiešu lauki, tajās vietās, kur krasti augstāki un pavasaŗa plūdos Lielupe laukus nav applūdinājusi. Tad atkal lielu gabalu abās pusēs Lielupei redzamas tikai pļavas.

Nu mēs esam pie Aučiem! Tās Latvijas pirmā valsts prezidenta Jāņa Čakstes lauku mājas. Viņš bija cienījams un spēcīgs valstsvīrs, bet savā reizē arī vienkāršs un sirsnīgs lauku cilvēks. Vēl mazliet pa Lielupi uz augšu, un esam pie Staļģenes. Tas bijis kādreiz muižnieku miteklis, bet Latvijas patstāvības laikā te tika ierīkota 6 kl. pamatskola. Šinī apvidū dzimis un dzīvojis rakstnieks Pāvils Klāns Kovaļevskis. Te arī dzimusi viņa māsa, gleznotāja Margareta Kovaļevska. Viņa pazīstama ar saviem zīmējumiem un gleznām, kur tēli ņemti no bērnu pasaules. Arī literāros darbos parasti dominē bērnu pasaule.

Izbrauksim cauri Staļģenes tiltam, kas savieno abus Lielupes krastus. Labajā pusē te atrodas Emburgas ciems. Tas nav parastais ciema veids, bet tikai vairāku māju kopojums, kas te radušās jau pirms Pirmā pasaules kaŗa, kad Emburgā vēl darbojušies lielie kieģeļu cepļi, kas nodarbināja prāvu skaitu strādnieku. Vēl mazu gabaliņu — tad esam pie Salgales baznīcas. Tā ir pēdējā kuģīšu piestātne, jo Lielupes ūdens šinī vietā ir tik sekls, ka tie var peldēt tikai pavasaŗos un rudeņos, kad ūdens dziļāks. Bijuši gadījumi, kad kuģis gājis līdz pat Mežotnei. Salgali piemin arī rakstnieks Pāvils Klāns (Salgales Madonna), tāpat par Salgali mums stāsta Plūdons savā balādē Salgales Mada loms. Arī Kārlis Skalbe min Salgales un Emburgas vārdu savās ceļojumu piezīmēs.

Lielupē bez Svitenes ieplūst arī Sesava, Vircava un pie pašas Jelgavas arī Platone. Tās esot divas dvīņu māsas, kas iztekot no Lietuvas mežiem, bet no Lielplatones muižas abas satiekoties un kā Platone tekot tālāk uz Lielupi. No Jelgavas līdz Bauskai tikai 49 km.

Paliek vēl neapmeklētas abas pārējās Jelgavas apriņķa pilsētas Dobele un Auce. Dobele ir veca Zemgales pilsēta. Kādreiz tā bijusi Dobeles apriņķa pilsēta, vēlāk Jelgavas apriņķis. Samērā labi uzglabājušās Dobeles bruņinieku laika pilsdrupas ar plašo pils pagalmu. Latvijas pastāvības laikā gandrīz katru gadu še rīkoja Dobeles novada bērnu svētkus. Paši pēdējie bērnu svētki Dobeles vecajās pilsdrupās notika 1941. gada 22. jūnijā, tieši tajā dienā, kad sākās Vācijas un Pad. savienības kaŗš. Bija satraucoši mirkļi, kad svētku laukumu laiku pa laikam pārlidoja vācu lidmašinas. Svētkus gan nepārtrauca. Dažas stundas vēlāk, pl. divos naktī, jau notika pirmais uzlidojums Jelgavai, lielu postu nenodarot.

Dobele atrodas „Istajā" Zemgales līdzenumā, tās apkārtne diezgan vienmuļa. Vienīgi pāris km ārpus pilsētas, no kādas augstākas vietas, var pārskatīt plašāku apkārtni un nopriecāties par baltajiem Latvijas lielceļiem, kas satek Dobelē no vairāk pusēm.

Arī otra pilsēta Auce atrodas gandrīz tādā pašā vienmuļā līdzenumā kā Dobele, tikai šeit pietuvojas mežu apgabali, kas klajumu samazina. Auce daudz jaunāka par Dobeli, jo pilsētas tiesības ieguva tikai Latvijas neatkarības laikā. Agrāk tas bija Vecauces miests pie Vecauces dzelzceļa stacijas.

Vecauces muižas centrs piederēja Latvijas universitātes laukšaimniecības fakultātei. Vasarās šeit sabrauca šīs fakultātes studenti praktiskos darbos. Tad Aucē bija īstas „studentu dienas".

1944./45. gada ziemā Auces rajonā notika vairākas lielkaujas, kuŗās krita arī daudz latviešu zēnu. Un kad nu esam Aucē, tad gribas pastāstīt kādu gadījumu par soļošanu no Auces līdz Meitenei un Elejai. 1925. gada augusta sākumā bijām atceļā no Cīravas, Aizputes apriņķī. Kāds jauneklis, gadu 15—16 vecumā, gribēja iestāties Cīravas mežkopības skolā. Uz uzņemšanas eksāmeniem braucām abi divi. Turpu aizbraucām ar vilcienu caur Liepāju (tad vēl nebija pabeigta dzelzceļa līnija Glūda—Liepāja). Atpakaļceļu izvēlējāmies ar mazo šaursliežu vilcienu līdz Saldum. No Saldus līdz Blīdenei gājām kājām (apm. 25 km). Kad bijām šeit pāris dienas paciemojušies, tad nodomājām doties tālāk. Pusceļā no Blīdenes uz Auci (30 km) mums vajadzēja sēsties autobusā, kas iet no Saldus uz Auci. Tālāk tad pa dzelzceļu uz Jelgavu. Tā bija padomā, bet iznāca citādi. Auto mēs nepaspējām, bija 30 km jānoiet kājām. Kad nu Aucē bijām tikuši līdz tirgus laukumam, dzirdējām, ka vilciens nopūš un aiziet. Kad nokļuvām stacijā, uzzinājām, ka nākošais vilciens uz Jelgavu ateis tikai ap pl. 4 nākošā rītā, bet pašlaik pulkstenis rādīja tikai 2 un 15 min. pēcpusdienā. Kā nu pavadīt šīs 13—14 stundas? Es iejautājos ceļa biedram, vai viņš negribētu izmēģināt arī šo gabalu noiet kājām, bet nupat tikko bijām veikuši 30 km. Beidzot vienojāmies un sākām soļot.

Līdz Bēnes stacijai nogājām pa dzelzceļa uzbērumu, tad nogriezāmies pa labi uz Penkules pusi. Vēl it labi atceros, ka mēs kādā vietā gājām skatīties cukurbiešu sējumus, jo Latvijā tās vēl tik plašos apmēros neaudzēja (pirmo cukurfabriku iedarbināja 1926. gadā). Gar Penkuli, Kalnamuižu, Tērveti, Mūramuižu, Lielplatones skolu gluži viegli nokļuvām galā vēl labu brīdi pirms Jelgavas vilciena pienākšanas. Kopējo ceļa gabalu 80 km bijām nogājuši 24 stundās.

Šinī gājienā būtu pieminama Vilce. Turienes muižas pilī ierīkota Vilces 6 kl. pamatskola. Pilij gaŗām tek Vilces upe, vietām ar stāviem un apaugušiem krastiem. Agrākais muižas īpašnieks veltījis daudz uzmanības sava parka ierīkošanai un izdaiļošanai.

Meitenes stacija ir pēdējā Latvijā ceļā uz Lietuvu un Berlīni. Gandrīz vai ikviens pasažieris, braucot uz Berlīni, vēl Meitenes stacijas bufetē ieturēja kādu latvisku maltīti, jo nekur nevarēja tik labi un lēti paēst kā Meitenē un vispār Latvijā.

No Meitenes ejam uz Bausku. Tur ved arī šaursliežu dzelzceļš 30 km gaŗumā, bet to šoreiz neizmantosim, jo esam šeit tikai domās. Vēl pieminēsim Elejas muižu un pilsdrupas, kas atrodas no Meitenes stacijas apmēram 1 km. Tā kādreiz piederēja grāfam Medemam, bet Latvijas patstāvības laikā Elejas pagasta sabiedrībai. Sagrautā pils prasīja ļoti lielus materiālus ieguldījumus un netika atjaunota. Daudzkārt gan tika izmantots lieliskais Elejas muižas parks, kur bieži notika dažādi sarīkojumi. Šeit daudz gadu, sākot ar 1922., tika rīkoti Elejas novada bērnu svētki. Tā nu būsim „apceļojuši" vai visu Jelgavas apriņķi, gan tikai domās.

(Turpinājums sekos)

Septembŗa beigās DV CV izdevumā iznāks

LAIKS, TELPA, ĻAUDIS

Vēsturisks apraksts

DV organizācija 25 gados

Redaktors Vilis Hāzners

Grāmatai ap 500 lp., 100 fotoattēli un dokumenti. Grāmatā plašāk aplūkoti līdz šim maz iztirzāti jautājumi, kā: Latvijas neatkarības aizstāvēšanas iespējas Otra pasaules kaŗa laikā, Latviešu leģiona dibināšana, dzīve Cēdelgemas nometnē, DV organizācijas pirmsākums, cīņa par kaŗavīru tiesībām u.t.t.

Grāmatas cena 14 dolari.

Grāmata pasūtināma pie K. Bencona

223 High Park Ave.,
Toronto, Ontario, Canada
M6P 2S5.

Grāmatu pasūtinot un iemaksājot naudu līdz 1974. g. 1. oktobrim vismaz par 3 eks., 20% atlaide.

Vāc materiālus archivam

Pagājušā gada rudenī Toronto nodibinājās technisko darbinieku grupa, lai atbalstītu Latviešu inženieŗu apvienības ārzemēs darbu materiālu vākšanā speciālam Archīva sējumam par latviešu techniskajiem darbiniekiem savā rajonā. Lai pārrunātu un sekmētu šī sējuma sagatavošanu, grupa techniskо darbinieku, desmit personu sastāvā, augusta sākumā pulcējās Toronto īpašā darba sēdē, kuŗā piedalījās arī Latv. inženieŗu apvienības ārzemēs valdes priekšsēdis inž. N. Zoldners. Izsūtīts simtiem aptaujas lapu, lūdzot attiecīgās atbildes un biografiskās ziņas. Techniskie darbinieki, kuŗi aptaujas lapas vēl nebūtu saņēmuši, aicināti tās pieprasīt U. Lūsim, 31 Bloorlea Cres., Islington, Ont. M9B 1P2, tālr. 231-4842. Aptaujas lapās iesūtāmas prezidijam nekavējoties, lai visus materiālus varētu nosūtīt uz Austrāliju, kur Archīva attiecīgo sējumu iespiedīs.

Pirmā TLB inženieŗu un techniķu kopas sanāksme šoruden paredzēta 20. sept. vakarā Hamiltonas latviešu biedrības namā.

O. K.

Afrikas līdzsvars . . .

(Turpinājums no 2. lp.)

ir 3,5 proc. gadā, baltajiem tikai 1,8.

Lai gan Dienvidafrikas nēģeri saņem tikai 20 centus stundā, tā ir liela nauda, salīdzinot ar pārējo Afriku, kur caurmērā vēl ir 60 proc. bezdarbnieku. Melnie Dienvidafrikā nemaksā nekādus nodokļus un strādājošie saņem brīvu dzīvokli un uzturu. Viņu mājiņas ir daudz glītākas un higiēniskākas nekā balto mītnes Dienviditalijā un vēl citās Eiropas zemēs.

Būtu naīvi domāt, ka tik bagātā valstī kā Dienvidafrikā, kur ir zelts un dimanti, platīns un sudrabs, melnie dzīvo tikpat primitīvi un nabadzīgi kā, piemēram, Tanzānijā, kur nav nekādu sevišķu dabas bagātību. Dienvidafrikas melnajiem ir savas universitātes, savi bagātnieki, jā — pat miljonāri. Apdāvinātākajiem ir visi ceļi vaļā.

Dienvidafrikas melnajiem ārstiem un advokātiem nav daudz kopēju interešu ar melnajiem terroristiem un komūnistiem. It sevišķi indieši izbaudījuši, cik stipra ir afroāziātu solidāritāte. Daudzas Afrikas valstis, it sevišķi Kēnija, Tanzānija un Uganda indiešus vienkārši izmeta uz ielas un pāris dienās lika atstāt melno valstis tikai ar to, kas mugurā. Tagad Dienvidafrikas indieši lūguši dibināt savas kaŗaspēka vienības, lai kopīgiem spēkiem cīnītos pret komūnistiem un terroristiem.

Dienvidafrika ir pati stiprākā un bagātākā valsts visā melnajā kontinentā un bez tās līdzrunāšanas līdzsvaru Afrikā nevarēs iegūt.

Latviešu skola Toronto veic savu uzdevumu

AUSEKLĪTIS 9. NR., TLB SESTDIENAS SKOLAS IZDEVUMS.

Ikvienu latvieti, kam rūp savas tautas nākotne, kuŗa nenoliedzami ir apdraudēta, var iepriecināt Toronto latviešu skolas rosme rast dažādus paņēmienus, lai audzinātu apzinīgus, krietnus latviešus. Viens no iedarbīgākajiem šai ziņā ir TLB Sestdienas skolas žurnālītis Auseklītis, kas nu jau pastāv 9. gadi.

Šai skolā mācās bērni pamatskolas vecumā.

Mācību gada laikā, skolotāju uzmudināti, skolēni uzraksta savu pieredzi, vērojumus, pārdomas, pastāstot arī kādreiz savus nedarbus un to sekas — sirdsapziņas pārmetumus un atzīšanos. Piemēram, Rita Miķelsone, 6.a kl., stāstiņā Piedošana tēlo kādu zēnu, kas, vakarā lūgšanu skaitot, aptvēris, ka viņš nevar iegūt piedošanu, kamēr pats nav piedevis savam apvainotājam.

Šīs pašas klases skolēni — četras meitenes un divi zēni — devuši dzejolīšus Auseklīša 9. n-ram. Ar dzejoļiem š.g. izdevumā piedalas vēl tikai divas 7. klases skolnieces — Zane Rēvalde un Zaiga Frīdenberga.

Auseklīša 9. n-rā patīkami tikties ar Arni Korolkēvicu, 8. klases skolnieku, kas pērn tā paša žurnālīša 8. numurā īsi un kodolīgi pastāstīja par savu ceļojumu kopā ar māti uz Latviju ciemos pie vecmāmiņas. Šogad viņš, tāpat īsos vārdos, raksta par 11. novembŗa aktu Saulainē, kurp latviešu skolas pēdējā klase braukusi, „lai godinātu visus, kas miruši par savu tautu."

Seko zēna atziņa: „Bija neizsakāma sajūta — it kā lepnums, ka arī es piederu pie tās varoņīgās tautas, kas pret lielu ienaidnieka pārspēku izcīnīja brīvību."

Rakstiņš beidzas ar cerību, ka „jaunie lāčplēši kādreiz atkal izcīnīs brīvību mūsu tautai."

Vairāki 8. klases skolēni, kas šī gada pavasarī beidza TLB Sestdienas skolu, ir izvēlējušies tādus tematus, kas liecina par viņu garīgo satvaru un latviskumu.

Pauls Legzdiņš savā sacerējumā Mans prieks ietver gan grāmatu lasīšanu, gan ceļojumu ziemā uz siltām zemēm u. tml., bet par vislielāko prieku atzīst „būt latvietim. Es varu iet uz latviešu teātriem (domātas teātŗa izrādes. Rec.) un piedalīties latviešu nodarbībās." Autoram ir arī prieks „iet latviešu skolā."

Dace Cielava apcerē Mana vēlēšanās izsakās, ka viņas „galvenā vēlēšanās ir, lai visi kaŗi izbeigtos. Lai visas valstis, kuŗas ir zem svešas varas, būtu brīvas."

Tikai Zilāne neslēpj, ka dažreiz viņai patīk iet latviešu skolā, dažreiz ne. Viņai tur patīk iepazīties un būt kopā ar citiem latviešu bērniem. „Latviešu skolā un nometnēs es gribu iemācīties pazīt mūsu tēvzemi un izaugt par labu latvieti. Es ļoti vēlos, lai mūsu tēvzeme Latvija kļūtu atkal brīva."

Skolēni bagātina Auseklīti arī ar saviem zīmējumiem. Interesanti, ka šai mākslas nozarē viscentīgākās ir jaunākās klases, tā 9. numurā ir pat divi 1. klases skolnieka Andŗa Luksa zīmējumi. Eriks Ābele, 3. kl. devis vienu, Sandra Broka, 3. kl., divus, pie kam pirmais ir visai rūpīgi zīmēts Jēzus attēls, otrs — illustrācija Laimas Gulēnas stāstiņam Lieldienu zaķis satiek suni. Arnolds Legzdiņš, 3. kl., zīmējis vilcienu un kādu celtni.

Ir arī daži vidējo klašu skolēnu darbiņi.

Auseklīša 9. numurs liecina, ka TLB Sestdienas skola savu uzdevumu veic ar labām sekmēm. Atliek tikai vērst vecāku uzmanību uz savu latviešu skolu.

A. G.

Laikraksta
LATVIJA AMERIKĀ
atsevišķus numurus
var pirkt Toronto
latviešu veikalos un
DV grāmatnīcā,
491 College St.,
kā arī LA spiestuvē,
125 Broadview Ave.

Dārza svētki Sv. Katrīnās. Augšā pa kreisi svētkus atklāj DV Sv. Katrīnu nodaļas vanadžu kopas priekšniece Milda Vītola. Pa labi uzveduma čigāns kulbā galveno lomu tēlotājas Nora Birģele (ganu zēns) un Irma Andersone (čigāniete). Apakšā: svētku rīkotājas, Sv. Katrīnu vanadžu kopas vanadzes, pirmā rindā no kreisās: Velta Liģere, Anna Zālamane, Alma Vasariņa, Īve Vīksne, Maira Zālamane un Vija France; 2. rindā — Irma Andersone, Marta Dālberga, Kanadas vanadžu priekšniece Monika Jonāne, Milda Vītola un Ernestīne Konrāde; aizmugurē — Velta Pavlova, Marga Eizāne, Ārija Freimane, Anna Barkāne, Pauline Greble, Elvīra Briede (Toronto), Barbara Keršteina, Alma Kārkla, Nora Birģele un Zigrīda Masīte.

Foto: J. Liģers

Dārza svētki zem Dānijas bērziem

DV Sv. Katrīnu vanadžu kopas rīkotie gadskārtējie dārza svētki šogad risinājās 25. augustā kopas dalībnieces Ernestīnes Konrādes mājas dārzā. No Toronto bija ieradusies Kanadas vanadžu priekšniece M. Jonāne un citi viesi. Tajā pašā nedēļas nogalē Kanadas dārzu pilsētā Sv. Katrīnās notika arī aviācijas svētki, kad lidmašīnu formācijas, dažas pat no Anglijas, milzīgā ātrumā šķēla gaisu un atstāja baltas strūklas zilajās debesīs.

Vanadžu dārza svētkos bija izdevība iepazīties arī ar mājas mātes glīti izkopto dārzu, kuŗā aug vairāk nekā 60 dažādu šķirņu rožu stādu, daudzu košumkrūmu ielokā. Kā retums minama „Havajas puķe" ar saviem taurveidīgiem ziediem, kas atvesta no Floridas. Tāpat kā visi siltzemju augi, arī šis ziemu jātur telpās.

Dārzā izauguši trīs lieli Dānijas bērzi, kuŗus savā laikā iedēstījis latviešiem labi pazīstamais dārzkopības speciālists Aleksandrs Gailītis — katram ģimenes loceklim pa vienam. Šie bērzi ļoti līdzīgi mūsu dzimtenes bērziem. To paēnā aug agave, atvesta no Floridas. Šim augam ir sava „vēsture", jo ievests rokas somiņā no ASV. Dārza košumā iekļaujas arī dzīvojamā ēka, kuŗas siena apklāta kāpjošiem augiem līdz pat dūmenim.

Drīz vanadžu kopas priekšniece Milda Vītola aicināja visus kopā svētku atklāšanai, īsā uzrunā pakavējoties pie aizvadītā darba posma, ilgajām tradicijām vanadžu dzīvē, pulcēšanos Ziemsvētku tirdziņos un pie svētku eglītes, kopīgi sagaidītajām mijām un pēdīgi dārza svētkiem. Šogad programmas veikšanā piedalījās tikai pašu spēki, pretēji citiem gadiem, kad to kuplināja arī viesi no tālienes.

Īpašu velti un ceļa somu „apaļo gadu" gadījumā saņēma viena no jaunākajām vanadžu kopas dalībniecēm Īve Vīksne, kuŗas balss pēdējos gados rēgulāri bijusi dzirdama vietējos radioraidījumos, ik svētdienas rītu lasot mazajiem klausītājiem pasakas. Tāpat viņa bija pazīstama ar pašas gatavotajiem pasaku tēliem, kā Ansīti un Grietiņu un citiem leļļu teātrī. Rosīgā kopas dalībniece bija nolēmusi atstāt darbu pilsētas bibliotēkā, lai saviem trim studiju gadiem pievienotu vēl ceturto, tāpēc saņēma arī simbolisko dāvanu — ceļo somu.

Priekšnesumu daļā M. Vītola lasīja dabai veltītos dzejoļus no Veltas Tomas krājuma Mūžīgā spēle. Jautrību sagādāja dziesmu spēle Čigāns kulbā, kur savu māku dziesmās un tēlošanā rādīja Irma Andersone (čigāniete) un Nora Birģele (čigānzēns). Čigāna ratus aizstāja dārza riča. Priekšnesumu laikā pāri zālājam pēkšņi pārskrēja sieviešu kārtas „strīkers", gan ne gluži kails, taču radot vispārēju jautrību un smieklus. Vanadzes bija rūpējušās par cienasta galdu.

Jānis Vairdotis

J. Ezergailis

Nemierīgā Palestīna

Palestīnas ģeogrāfiskais novietojums līdzīgs mūsu dzimtenei Latvijai, kur krustojas daudzu tautu ceļi. 16. gadsimtā uz mūsu zemes piecas tautas reizē gribēja pārvaldīt šo stratēģisko vietu. Pie Palestīnas savukārt robežojas trīs kontinenti, kas šo zemi nostāda pasaules centrā. Senvēsturē no visām tautām, kas kādreiz Palestīnu apdzīvojušas, grūti saskatīt tās iedzimtos iedzīvotājus.

Palestīna savu nosaukumu guvusi no vīlistiešiem 13. gadsimtā priekš Kristus. Līdz tam tā bijusi Kanaana. Izraēļi resp. jūdi nav bijuši šīs zemes iedzimtie iedzīvotāji. Tā bijusi klejotāja tauta, kas dzīvojusi Ēģiptes austrumu novados. Laikam sava nemiera dēļ nokļuvusi Ēģiptes verdzībā un tur pavadījusi 200 gadus. Mozus tai apsolījis Kanaanu, zemi, kur „piens un medus tek". Četrdesmit gadus tie gājuši pa Arabijas tuksnesi līdz nonākuši pie „apsolītās zemes" robežām. Vīlistieši nav ielaiduši viņus savā zemē, kādēļ apmetušies pierobežas kalnainajos apvidos, no kuriens spiedušies Palestīnas vidienē, izspiezdami vietējos iedzīvotājus. Tur jūdi tālāk tālu nostiprinājušies, ka kļuvuši par šīs zemes iedzīvotājiem, izraudzījuši savu valdnieku Zaulu, pēc kuŗa nācis dēls Dāvids, kas palicis slavens savos kaŗagājienos pret vīlistiešiem un citām tautām, ieņēmis Jeruzalemi ar Ciānas cietoksni, pēdējam kļūstot par jūdu galvaspilsētu.

Pēc Dāvida nāves valdīja viņa dēls Zālamans, pēc kuŗa valdīja Rekobeams un Jerobeams. Viņi saskaldīja jūdu tautu un sadalīja Palestīnu divās daļās. Palika Judeja ar galvaspilsētu Jeruzalemi un Izraēla ar galvaspilsētu Samariju. Laikam viņu nemiera dēļ sākās kaŗi, un izraēļus aizveda gūstā uz Ninevu asirieši. Tā izraēļu valsts pastāvējusi vairāk nekā 250 gadus. Judejas mūžs bijis apmēram 100 gadu ilgāks. Pēdējo vadīja Dāvida cilts pēcteči, līdz Babilonijas valdnieks Nebukadnecers to iekaŗoja, Jeruzalemi sagrāva, Zālamana templi nodedzināja un visus aizveda smagā verdzībā, kur viņi atradās gan tikai 70 gadus. Bābeles gūstā tie tika iesaukti par ebrējiem, bet žīdu nosaukumu būs vēlāk ieguvuši no krieviem, kas pārgājis arī pie mums.

Kad Palestīnu iekaŗoja persieši, valdnieks Kirus atļāva jūdiem atgriezties Jeruzalemē un atjaunot Zālamana dievnamu, kuŗu nobeidza uzcelt tikai 6. g. s. priekš Kristus. Pēc pāris gadsimtiem nāca atkal Maķedonijas Aleksandrs, iekaŗoja visus Vidējos austrumus līdz ar Palestīnu, aizliedza jūdu ticību un greznajā Zālamana templī vajadzēja pielūgt Dzevu un citus helēņu dievus. 65. gadā priekš Kristus Palestīnu ieņēma romieši un to pievienoja kā provinci Romas imperijai. Jau pirms tam antīka pasaule bija piedzīvojusi galīgu sabrukumu un postu. Kad griezās pie Romas varenajiem, Seneka atbildēja: jūsu glābiņš ir tikai nāve! Šajā laikā nāca Kristus. Kopš tā laika kristīgajiem Palestīna kļuva par Svēto zemi.

Jūdi ar Romas valdīšanu neapmierinājās un pret to sacēlās. Imperātors Titus pavēlēja Jeruzalemi līdz ar Zālamana templi nodedzināt, bet darba spējīgos aizveda verdzībā; palicējiem aizliedza Jeruzalemē ieiet, piedraudot ar nāvi. Ar Jeruzalemes krišanu jūdi 71. gadā izklīda pa visu pasauli, notika tā sauktā „diaspora".

Grieķu vēsturnieks Moska grāmatā Garīgā pļava zina stāstīt, ka Palestīnā tikuši nogalināti 90.000 kristīgo, kas palikuši dzīvi, tie glābušies Ēģiptē, dzīvojuši tuksneša alās, bet Nīlas salā uzcēluši arī pirmo kristīgo klosteri. Tikai ķeizars Konstantīns Lielais, kas pārcēla galvaspilsētu uz Bizantiju un pieņēma kristīgo ticību, izsludināja to par valdošo reliģiju. Sākās kristīgo ēra: Svētā Zeme un Jeruzaleme kļuva par kristiešu centru 326. gadā.

614. gadā pēc Kristus Palestīnu pārvaldīja persiešu valdnieks Hozroijs, bet uz īsu laiku; to nomainīja arābi un pār Svēto zemi valdīja musulmaņi, kas pret kristīgajiem izturējās samērā draudzīgi. Nopostītā dievnama vietā 691. gadā tie uzcēla savu templi. 1099. gadā musulmaņu valdīšanu pārtrauc krustneši no Eiropas, cīņām risinoties ilgus gadus. Tiberijas ielejās krustnešus 1187. gadā sakāva un valdīšana pār Palestīnu pārgāja ēģiptiešu un siriešu rokās. 1517. g. Palestīnu iekaŗoja turki un tajā valdīja līdz 1918. gadam, kad angļi viņus padzina kā vāciešu sabiedrotos Pirmā pasaules kaŗā.

Kā redzams no vēsturiskiem materiāliem, Palestīnā visilgāk valdījuši arābi un kristīgie. Pēc Markjanova enciklopēdijas, Palestīnā 1910. gadā bijuši 770.000 iedzīvotāju: 600.000 muhamedāņu, 84.000 kristīgo un 80.000 žīdu. Lieli privāti īpašumi Palestīnā piederēja vecās Krievijas cariem, Romānoviem jau kopš 1840. gada, tāpat pareizticīgo baznīcai.

1916. gadā, kad Krievijas tronī vēl bija cars Nikolajs II, Anglijas ārlietu ministrs Balfūrs rakstīja krievu caram, ka Vācija atrodas agonijā, kādēļ sabiedrotiem jau laikus jādomā par pasaules kartes pārveidošanu, vispirs žīdiem dodot Palestīnu kā viņu seno tēvzemi. Cars Nikolajs II atbildēja: dot žīdiem savu zemi ir laba lieta, lai viņi organizē savu valsti un tajā dzīvo, bet Svēto zemi atdot Kristus ienaidniekiem mēs nevaram.

Kad 1917. gadā sagrāva Krievijas monarchiju, Balfūrs izsludināja savu deklarāciju par Palestīnas nodošanu žīdiem. To pieņēma arī Anglijas apakšnams, gan bez lordu palātas piekrišanas. Balfūra deklarācijai tomēr pretim stājās kristīgās konfesijas un arī arābu valstis. 1920. gadā 82% Palestīnas iedzīvotāju izteica vēlēšanos pagaidām pieņemt ASV protektorātu, kamēr politiskie apstākļi noskaidrojas un varēs ievēlēt savu ikiumīgu valdību. Tajā laikā Palestīnā žīdu iedzīvotāju bijis tikai 10%. Cionisti par ASV protektorātu cēla iebildumus. Negaidot no Anglijas ieradās cionistu vadonis Herberts Samuels un pasludināja sevi par pagaidu pilnvarnieku Palestīnā. H. Samuelam tas viegli bija izdarāms, jo tajā laikā Palestīnā atradās 200.000 angļu kaŗavīru ģen. Alenbi vadībā. ASV prezidents Vilsons atzina Lielbritanijas okupāciju un nekādas vēlēšanas Palestīnas iedzīvotājiem netika dotas. Anglija palīdzēja žīdiem pārcelties uz Palestīnu arī no Austrumeiropas.

Starp 1920. un 1947. gadu Palestīnā pavisam ieceļoja 600.000 žīdu. Kā vēsta pareizticīgās baznīcas mēnešraksts Zarubežnaja Rus, ASV un Anglijas cionisti likuši Palestīnu nodot Apvienoto Nāciju izlemšanai, kas 1947. gada 29. novembrī nolēma visiem kristīgo un musulmaņu iedzīvotājiem savas tiesības nodot žīdiem, kuŗi bija mazākumā un pārvaldīja tikai 4% nekustamu īpašumu. Angļu pārvalde aizliedza Palestīnā turēt arī ieročus, ko atļāva tikai žīdiem. Par ieroču atrašanu citiem draudēja nāves sods. Līdz 1948. gadam par ieroču atrašanu notikuši 243 pakāršanas gadījumi. Tad Lielbritanija sāka izvest savu kaŗaspēku. Pēdējās daļas Palestīnu atstājušas 1948. gada 14. maijā, pēc kam Palestīnu izsludināja par suverēnu valsti — Izraēlu.

Ar ieročiem rokās, kuŗu vērtība bija ap 30 milj. dolaru un kuŗus par brīvu bija nodevuši Anglijas, Francijas un ASV cionisti, 650.000 žīdu izdzina no Palestīnas 1.350.000 tās pastāvīgo iedzīvotāju, konsfiscējot viņu īpašumus. Izdzītie aizgāja tuksnesī kaili, badā, slāpēs un mira slimībās. Žīdiem viņu izraēļu dievs bija palīdzējis.

TORONTO UNIVERSITĀTĒ

(UNIVERSITY OF TORONTO SCHOOL OF CONTINUING STUDIES)

1974./75. māc. gadā tiek pasniegti sekojoši baltiešu kursi:

Latviešu valodas *(Latvian)*

Kurss paredzēts studentiem, kas prot sarunāties latviski. Galvenais mērķis būs nostiprināt pamatzināšanas gramatikā un uzlabot valodas prasmes līmeni.

Ceturtdienās pl. 7.30 — 9.30 vak. No 3. okt. — 19. dec. un no 9. janv. — 27. febr. University College telpās. Kopā 20 sesijas. Maksa $85.00. Instruktore Anda Libere (tālr.532-9546).

Latviešu tautas dzejas *(Latvian folk literature and songs)*

Kurss notiks latviešu valodā. Tajā apskatīs no aistētiskā, ētiskā un reliģiskā aspekta tautasdziesmās atspoguļoto tautas dzīves veidu, izceļot dzejā ietverto vērtību nozīmi tautas rakstura veidošanā pašreizējos dzīves apstākļos. Iztirzās arī tautas dzejas matīvu nozīmi tautas atmodas laikā un to ietekmi vēlākajā latviešu daiļliterātūrā.

Trešdienās pl. 7 — 9 vak.; no 9. okt. — 11. dec. University College telpās. Kopā 10 sesijas, maksa $50.-. Instruktors Ludvigs Vīks (tālr. 465-6957).

Baltijas valstu politiskā un sociālā vēsture

Political & Social history of the Baltic states)

Kurss notiks angļu valodā. Tanī apskatīs Baltijas telpu un Latvijas, Lietuvas un Igaunijas likteni no senās līdz modernai vēsturei.

Pirmdienās pl. 7.30 — 9.30 vak.; no 7. okt. — 16. dec. un no 6. janv. — 14. apr. University College telpās. Kopā 25 sesijas; maksa $75.00. Instruktori: K. Aun, R. Vastokas, A. Bāliņš (tālr. 447-9965), J. Dreifelds (tālr. 225-2922).

APPLICATION FORM (Please print clearly)

Course Title

Mr 1 Ms 2 — 2 Surname 20 — 21 First Name 30

31 Address: Number & Street 54 — 55 Apt. 58

Office Use Only 1

59 City 74 — 75 Class Ident. 80

1 Postal Code 6 — 7 Home Telephone 13

14 Employer's Name 33 — 34 Business Telephone 40 — 41 Local 44

45 Present Position 60 — $ .00 61 Fee 63

Please make cheques payable to the University of Toronto.

Did you receive this calendar without requesting it?

65 1 ☐ Yes 2 ☐ No

Mail to:
School of Continuing Studies
119 St. George Street
Toronto, Ontario M5S 1A9

Method of Payment
64 1 ☐ Cash 2 ☐ Personal Cheque 3 ☐ Company Cheque

Day Month
66 Date 69 — Signature

OFFICE USE ONLY
70 Receipt 74 — 75 Class Ident. 2 A 80

Toronto latviešu kreditsabiedrība

491 College St., Toronto, Ont.
M6G 1A5

T.L. Kred. sab.
HAMILTONAS NODAĻA
16 Queen Street North,
Hamilton, Ont.,
L8R 2T8

MAKSĀ

6% par noguldījumiem
7% par 1 gada ilgtermiņa noguldījumiem
8% par 3 gadu ilgtermiņa noguldījumiem
9% par 3 gadu ilgtermiņa noguldījumiem (% saņemot termiņa beigās).

Minimālais ilgtermiņa noguldījums ir $2000.00. Visi naudas noguldījumi apdrošināti. Dzīvības apdrošinājums līdz $2,000.00 procentuāli atkarībā no biedru vecuma iemaksāšanas brīdī.

IZSNIEDZ

apdrošinātus personiskus aizdevumus līdz $10,000.00,
māju obligācijas līdz $50.000.-

Toronto birojs pirmdienās slēgts.

Tas atvērts: otrd. — ceturtd. no 10 rītā — 7.30 vakarā, piektdienās no 10 rītā — 8.00 vak. Sestdienās no pl. 9 — 1 pēcp.

TĀLRUNIS
924-2551
924-2552

Hamiltonas birojs
atvērts otrd. un ceturtdien no 6.30 vak. — 9 vakarā.
Tālrunis 529-7939

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

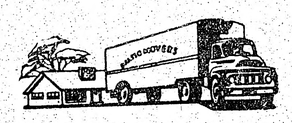

BALTIC MOVERS
TALR. 534-1403, Toronto

SKYLINE
REAL ESTATE LIMITED
I. JANKOVSKIS, PRES.

NEKUSTAMI ĪPAŠUMI
APDROŠINĀŠANAS AĢENTŪRA
OBLIGĀCIJAS
ĪPAŠUMU NOVĒRTĒŠANA

Galvenais birojs:
87 Roncesvalles Ave
TORONTO 3, Ont.
533-8553

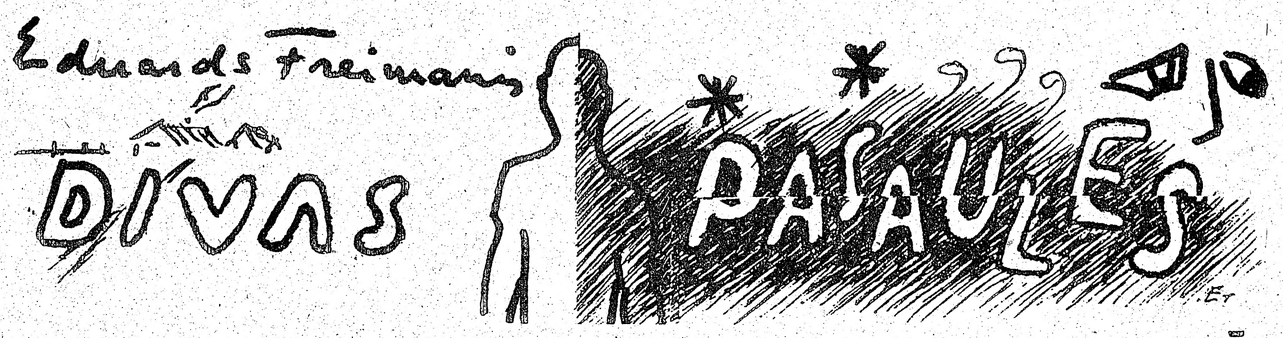

romāns

(50. turpinājums)

„Jūs neesat vājprātīgs — izskataties gudrāks par gudrajiem."

„Esmu sajucis. Tas skaidrs un noteikts kā velnam ragi?"

„Kad melno redzējāt?"

„Šī ir vājprātīgo iestāde; der pašam sevi apzinātīes."

Man pietrūkst sakāmā. Laikam arī italietis apdomā, kā mani turpmāk apstrādāt. Skatās manī caur pieri, līdz atrod, ka esmu tikpat prātvēderīgs vājprātīgais kā viņš pats un tāpēc nav vērts mani ilgāk viņa Purgatorijā verdzināt.

„Vai tici hipnozei?" viņš uzreiz noprasa tik spīvi, ka saraujos.

„Par to nekā nezinu — nevaru ne ticēt, ne neticēt."

„Ticībai ar zināšanu nav nekāda sakara!"

„Neesmu par hipnozi domājis."

„Nav ko domāt — hipnoze ir velna spēle!"
„Pastāsti."

„Toreiz — kara beigās — vācieši mūs, italiešus, saņēma gūstā. Aizveda uz Hamburgu — drupas novākt."

„Atminos tos gruvešus."

„Dzīvojām drupās, lādējām savus bijušos sabiedrotos — meklējām, kur nozagt maizi, kur sanabagot mīlestību. Man laimējās: kādai krievietei, kartupeļu mizotājai, iepatīkās mans melnais cekuls un krumšļainās rokas. Nepratu glāstīt, bet viņa smējās, kad kniebu. Nebiju brīvs — ap nometni bija dzeloņains žogs — bet viņai pieskāros, kad gadījās ienest virtuvē kartupeļu maisus vai iztukšot atkritumu tvertnes. Brīvprātīgi pieteicos palīdzēt, kad vien paspēju; vēlāk kļuvu pastāvīgs virtuves strādnieks.

„Virtuves darbiniekos ietikt — tas toreiz bija lielais laimests."

„Vairāk par zagšanas iespējām es kāroju Ņinu — bet viņa man slepus iegrūda kādu maizes šķēli kabatā — kādu kartupeli, kādu sviesta piku — nebēdādama, ka par to draud ogļraktuves."

„Neatrunāji viņu?"

„Mēģināju. Apbrīnoju viņas laimi — —bet tagad visu saprotu."

„Kāds vācietis viņu sargāja?"

„Uzminēji! Galvenais pavārs pēc viņas laizījās — vīrs četrdesmitajos — ar sievu un bērniem."

„Ikdienišķs gadījums — veči allaž aplido skuķus. — Un ko viņa?"

„Viņa bija mīkla — mīksta, pielipīga — slaviskā labsirdība! Manī skatoties, zibsnīja acīm — vācieti sildīja smaidos — velns zina kāpēc!"

„Aiz pašmīlības, paglaimota, ka ir kungu tautas izredzētā!"

„To nevaru saprast — kaut mūžību par to domātu ,lai kā sev mēģinātu ačgārnības izskaidrot."

„No ziemeļaustrumu Eiropas nāk tādi ļaudis, kuŗos kaut kas no suņiem — lai kā tie ienaidnieku nīst, lai kā tos mīda un apspļauda, tie kungam luncinās klāt, laiza rokas."

„Reizēm Ņinu nolādēju, bet mīlestība bija mani tā apsēdusi, ka pats līdzīgi sunim laizīju grīdu pie viņas kājām. — Sāku ticēt hipnozei: viņa bija tāda krievu tundras lauma, kas pati neapjauzdama bija man uzpūtusi savu burvību."

„Nu gan bradājat pa pieasarotu mārku —" mans cinisms sāka ņirgāties, bet man saruna jāturpina.

„Lai cik moderni laiki," es aizbildinos cinismam, „lai kā mechanizācija noārdījusi cilvēku, no romantiskas atmiekšķēšanās tas nav pasargāts."

„Pavārs kaut ko pamanīja — mani apvainoja par kūdīšanu, smīnēšanu, spiegošanu — aizsūtīja kuģus kraut Brēmenes ostā."

„— un Ņina? —"

„Pazuda, bet neaizmirsās. Pēc kara sāku meklēt."

„Atradi?"

„Labāk nebūtu atradis!"

„Vācietis bija ievācis?"

„Tādas ir sievietes! Ja kāds līdz bezjēdzībai lipinās klāt, tad beidzot pielīp."

„Ko, vācieša sieva?"

„Kad Ņinai gadījies bērns, vācietē prasījusi šķiršanos. Pašas bērni pieauguši — tādu runci par vīru nevajagot."

Tevi tas neatvēsināja?"

„Atvēsināja, sarūgtināja — satracināja, piepildīja ar citādu, neparastu strāvu. Gribēju viņu vācietim atņemt, nolaupīt, kopā ar viņu aizbēgt, pazust — kaut vai džungļos vai ledus tuksnesī — dzīvot kā Tarzāns, indiānis, vai eskimoss."

„Kā amerikāniskā pelavu filmā!" cinisms ieķērcās.

„Ko pati Ņina?"

„Novecoja, novīta pie sūnainā vācieša. Sievietē aši appel, ja dzīvo bez mīlestības. Vai tāds vecis var vairs gultu iesildīt?"

„Nevarēji Ņinu atvilt?"

„Vai nu nemēģināju? Bet viņa bija kļuvusi precēta mūķene — ar tik svētu domāšanu un tik aukstu sirdi, ka tuvumā sev nelaida. Manī esot nelabais ielīdis, kā man kauna neesot, lai pieminot elli, lai diendienā nožēlojot grēkus."

„Tad nekā?"

„Neatlaidos viss! Kad viņi izceļoja uz Kanadu, sekoju kā krauklis, cerēju, ka vācietim piemetīsies vēzis vai cita nelaime, varbūt melnais paraus par grēkiem."

„Ko velns?"

„Vilcinājās. Noguru gaidīt, sāku dzert, kāds pazinņa iemācīja ieņemt narkozi, kad nedēļu nogalēs vientulību nevarēju atgaiņāt."

„To nevajadzēja."

„Toreiz viss likās vienaldzīgs."

„Tā nonāci šeit?"

„Vai tas jāprasa?"

„Kā ar Ņinu un vācieti tagad?"

„Vācietis slimnīcā — sirds kaite. Ņina apraud savu kaunu un manu grēku."

„Vienmēr vēl nožēlo, ka vācietei vīru atņēmusi?"

„Par to senāk asaroja, to laikam piemirsusi, nu raud par nedarbu, ko grēcīgais italietis viņai nodarījis."

„Ko tad?"

„Ierāvu viņu reiz automobilī, kad šķīstījusies no baznīcas nāca, aizvedu uz upmalu ārpus pilsētas un — tālāko vari iedomāties."

„Vai tu viņu?"

„Neiedomājies ko ļaunu! Nespēju pāri darīt sievietei, ko esmu kādreiz mīlējis, ko varbūt vēl tagad mīlu, pat narkozi saēdies biju kavalieris."

„Bet viņa tevi apsūdzēja?"

„Ko citu lai dara sieva, ko vīrs vairs nespēj mīlēt, bet pati apsolījusies tikai Dievam?"

„Par ko tevi apvainoja?"

(Turpinājums sekos)

TORONTO ZIŅAS

● Baltiešu jauniešu nometnē Banfā no 18.—25 augustam, kam līdzekļus piešķīra Albertas province, piedalījās Toronto latviešu biedrības deju kopas Diždanciš astoņi dejotāji: Gunta Ozola, Gunta Lauge, Ivonna Halivela, Daina un Guntis Brumeļi, Māris Kārkliņš, Kārlis Jansons un Raimonds Brencis. No Ontario provinces vēl piedalījās 43 igauņu jaunieši, ar meiteņu kora grupu no Toronto un tautas deju dejotājiem no Hamiltonas un 36 lietuvieši no tautas deju grupas Gintaras Hamiltonā. Nometnes dalībniece Gunta Ozola izteicās: Nometne atradās 40 jūdžu no Kalgarijas. No rietumprovincēm bija pārstāvēti 23 latvieši, 25 lietuvieši un 9 igauņu jaunieši. Tautas deju un kora dziesmu uzvedumu veica baltiešu jaunieši no Toronto un Hamiltonas, ko noskatījās kanadiešu publika. Nometnes laikā notika jauniešu apmācības tautas deju dejošanā un dziedāšanā. Jaunieši diskusijās atzina, ka nometne būtu turpināma arī nākamgad. Nometnes dalībnieki piedalījās izbraukumā autobusos uz Luizes ezeru un glečeriem kalnos. Nometnes brīvo laiku izmantoja zirgu izjādēs un peldoties, atvadu vakarā bija balle. Diždanča dejotājs Māris Kārkliņš aizbrauca uz tuvējo Kalgariju, kur dzīvo ap 70 latviešu ģimeņu, to skaitā arī vairāki no agrākajiem ieceļotājiem, lai apmācītu jauniešus tautas deju dejošanā un ieinteresētu viņus piedalīties Latviešu nacionālās jaunatnes apvienības Kanadā (LNJAK) kongresā no 11.—14. oktobrim Toronto. Hamiltonas un Toronto baltiešu jaunatnes lidojumu uz Banfu sedza Kanadas federālā valdība.

● Kanadas nacionālās izstādes mūzikas sacensību vokālajā klasē meitenēm līdz 10 g. vecumam 2. vietu un sudraba medaļu izpelnījās 10 g. vecā Laura Zariņa. Viņa mācās dziedāšanu kopš 1970. gada bijušās operdziedātājas Lilianas Sallivanes studijā. Laura Zariņa jau trīs sezonas dzied Kanadas nacionālās operas apvienības bērnu korī un šogad dziedās bērnu korī Karmenā 11., 14., 20, 23. un 28. septembrī un 10. oktobrī. Viņa arī piedalījusies Kivanis festivālā un vēl citās mūzikas sacensībās, iegūstot vairākas zelta medaļas. Sallivanes studijā dziedāšanu mācās arī Silvija Aveniņa, Sandra Dzirnekle un Anna Broka.

● Kanadas latviešu katoļu apvienības paplašinātā valdes sēdē 26. augustā valdes priekšsēža S. Gabrāna mājā piedalījās valdes un revīzijas komisijas locekļi. Sēdē galvenokārt pārrunāja apvienības 25 gadu darbības atceres svētku rīkošanu ar svinīgu aktu un delegātu kongresu no 12.—14. oktobrim Latviešu namā. Garīgo aktu vadīs prāv. Dr. B. Kokins, pēc tam sekos 16. kongresā darba sēdes un saviesīgs vakars ar loteriju. Svētdien, 13. oktobrī, notiks svinīgs dievkalpojums, pēc tam mūzikāli priekšnesumi, referāti un diskusijas.

● Toronto tautas augstskolas latvisko zināšanu semināra un kora dalībnieku sapulce otrdien, 10. septembrī, pl. 7.30 Latviešu namā. Pārrunās semināra turpmāko darbību, līdzšinējam semināra vadītājam Jurim Dreifeldam pārceloties par mācībspēku Broka universitātē Sv. Katrīnās. J. Dreifelda jaunā adrese: 49 Valley Road, St. Catharines, Ont.

● Ziemeļamerikā turneju uzsākuši brāļi Austris un Uldis Graši no Rietumvācijas. Toronto Latviešu namā viņi koncertēs 12. sept. pl. 7 vak., ģitaras pavadījumā dziedot pašu komponētās, jautrās un tautasdziesmas, bet 13. septembrī sniegs savu programmu Hamiltonā. Abi brāļi ir Minsteres ģimnazijas absolventi, pie kam Austris strādājis arī par solotāju un vadījis Mičošanas uzvedumu. Viņi koncertējuši arī Eiropas latviešu jaunatnes kongresu laikā un 3. Eiropas latviešu dziesmu svētkos Ķelnē. Austris studējis etnogrāfiju un baltiešu valodas, saistoties par instruktoru Bonnas universitātē, kur turpina studijas doktora grada iegūšanai, bet Uldis studē žurnālistiku. Austrim Grasim Imantas apgādā iznācis dzejoļu krājums Ogles kvēlo; arī otrs brālis raksta dzejoļus.

● Māc. Ā. Čops salaulājis Aldu Lailu Initu Janitēnu no Sadberijas ar Uldi Siksnu. Māc. J. Cālītis salaulājis Baibu Pāvelsoni ar Robertu Džemu Grantu. Sv. Andreja draudzes mācītājs J. Cālītis no 30. augusta līdz 12. septembrim atrodas atvaļinājumā. Viņa prombūtes laikā draudzes mācītāja amata pienākumus veiks māc. Ā. Čops. Māc. I. Gaide kristīja Džonu Džordžu Rudlapu, Juŗa un Žakelīnas dēlu.

● Pēc ilgākas slimošanas Sv. Maikela slimnīcā 28. augustā miris 75 g. vecais Alberts Spēlītis. Viņš piedalījies brīvības cīņās, saņemot par varonību dažādus apbalvojumus, kalpojis 20 gadu par virsnieka vietnieku Latvijas armijā līdz krievu iebrukumam. Nelaiķi uz Jorkas latviešu kapiem izvadīja māc. I. Gaide. Aizgājējs Toronto atstāj dzīvesbiedri Elzu, meitas Imantu Spēlīti un Āriju Grasmani ar znotu Valdi un mazbērniem Karenu un Pēteri, kā arī radus Latvijā.

● Māc. A. Briedis 28. augustā izvadīja jau 19. augustā mirušo 64 g. veco Herbertu Brēķi, līdz policija atrada nelaika piederīgos — māsīcu Elfrīdu Lagzdiņu ar meitu Betiju Kingu Montrealā. Nelaiķi pārpelnoja Mt. Pleasant krematorijā. Mirušā atstātā mantojuma lietu kārto advokāts A. Zutis, meklējot arī event. atstāto testamentu.

● Mūsu laikraksta fotografa J. Liģera foto attēla parakstā L. A. iepriekšējā n-rā ieviesusies kļūda: agr. E. Spravņiks ērgļa kāju apgredzenojis ap 1937. gadu, nevis 1973. gadā, kā nepareizi iespiests.

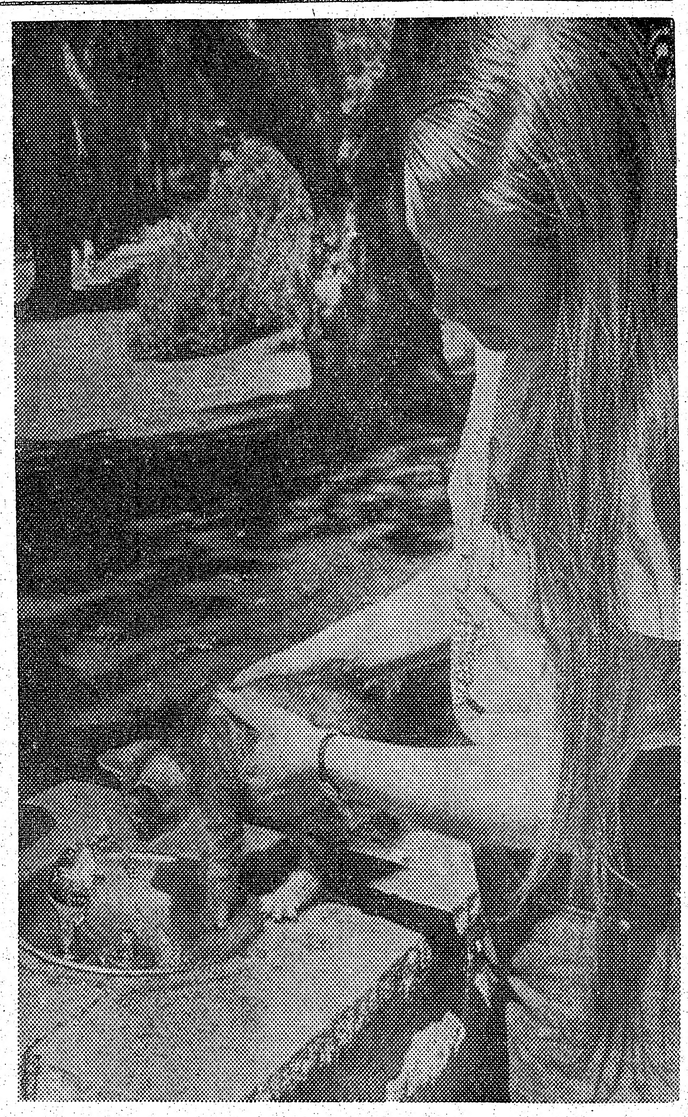

Kaķītim slāpst... Skaistajā Edvarda dārzā Toronto uzraksts brīdina, ka suņus ievest aizliegts. Publisko parku apmeklētāji cer, ka līdzīgi uzraksti parādīsies arī pārējos pilsētas parkos, kur apsēšanās zālītē nav bez riska. „Bet kaķīšus var ņemt līdz, tie godīgāki nekā suņi," paskaidro Vija Kalve, padzirdinot savu mazo Sprīdīti pie ūdens krāna.

Foto: J. Liģers

Plāno draudzes nama pirkšanu

Toronto Sv. Andreja draudzes padome 19. augusta sēdē pārrunāja kārtējos draudzes dzīves jautājumus. Jūnijā visiem draudzes locekļiem izsūtīta aptauja par draudzes nama — mācītāja dzīvokļa iegādi. Atbildējuši 475 draudzes locekļi, no tiem 86% izteikušies par nama iegādi, līdzekļus ziedojot.

Lai padomei būtu pilnīgs pārskats par visu draudzes locekļu domām un nākošā pilnsapulcē būtu pamats šo jautājumu izšķirt, nolēma pa tālruni apzināt draudzes locekļus, kas aptaujas nav iesūtījuši, un lūgt tās iesūtīt līdz 1. oktobrim. Liekas, daži aptauju ir pārpratuši, domājot, ka ziedojumi iesūtāmi līdz ar aptauju, un tā jau iemaksājuši ap 1600 dol. Padome norāda, ka ziedojumi būs iemaksājami tikai pēc pilnsapulces izšķiršanās par nama pirkšanu.

Igauņu draudze ierosinājusi jau šinī vasarā izdarīt iecerēto baznīcas altāŗa pārbūvi. Ņemot vērā cenu celšanos, šie darbi nākotnē varētu izmaksāt vairāk. Abu draudžu nama komitejas darbus izdevušas J. Gobas firmai un ērģeļu pārvietošanu A. Jaksona firmai. Kopējā izmaksa apm. 19.500 dol., no kuŗas puse jāmaksā latviešu draudzei.

Tā kā pārbūves darbi šī gada budžetā nebija paredzēti, padome cer, ka draudzes locekļi būs atsaucīgi un šim mērķim ziedos. Ja ziedotu ikviens draudzes loceklis, nebūtu grūtību izdevumus segt, jo caurmērā katram pieaugušam draudzes loceklim būtu jāmaksā tikai 9 dol.

Sidrabenes bērnu vasaras nometne šinī gadā darbojusies ar panākumiem. Vairāki vecāki atzinīgi izteikušies par labo kārtību, uzturu u.c. Ņemot vērā dzīves dārdzības pieaugumu, draudzei jāpiemaksā vairāk nometnes atbalstam nekā bija paredzēts budžetā.

Liekas, ka nākotnē bērnu vasaras nometnes uzturēšanas jautājums būs rūpīgi apsveŗams sadarbībā ar pārējām draudzēm un latviešu organizācijām.

— ns

Meklē vecāku sievieti vai sievieti ar bērnu

pie nelieliem mājas darbiem un 5 g. v. zēna uzraudzīšanai.

Zvanīt Toronto 221-5986, vai 533-2249.

SĪKĀS ZIŅAS

AMERIKĀŅU ZIEDOŠANAS PRIEKS

Amerikāņi labdarīgiem mērķiem ziedo 60 milj. dolarus dienā vai 22 biljonus gadā, vai caurmērā ap simt dolaru uz katru iedzīvotāju, bērnus ieskaitot. Kāds iedzīvotājs Ņujorkas tuvumā piecu mēnešu laikā saņēmis 93 lūgumus ziedot kādām 54 dažādām organizācijām. Gadās arī, ka šādi ziedojumu lūdzēji ir blēži. Tā kāds viltus rabīns Ņujorkā neesošas sinagogas un skolas vajadzībām savācis 75.000 dol., kamēr beidzot apcietināts. Ar ziedojumiem der uzmanīties, jo notiek, ka visa saziedotā nauda aiziet šīs organizācijas resp. fonda administrātīviem izdevumiem.

KĀDUS KRISTĀMVĀRDUS LIETO LATVIJĀ

Okupētajā Latvijā izdotajos kalendāros, ja bez jau esošajiem kristāmvārdiem vēlas publicēt kādu jaunu vārdu, vispirms jāiegūst Zinātņu akadēmijas un Rakstnieku arodbiedrības ekspertu komitejas pieķrišana. Jau kopš 1967. gada kalendāros mēģināts ieviest vārdu Elvis, bet nezināmu iemeslu dēļ šis vārds nav guvis komitejas piekrišanu, turpretim vārds Vabole (no angļu beetle — kukainis) iekaŗojis paliekamu vietu. Latvijā populārākais zēnu vārds ir Jānis, kam seko Aivars, Andris, Juris, Valdis, Ivars, Māris, Pēteris, Uldis un Guntis. No meiteņu vārdiem pirmā vietā ir Anita, tad Inese, Ināra Gunta, Dzintra, Aina, Sarmīte, Inta, Mārīte un Sandra.

Baltiešu kursi Toronto universitātē

Kamēr pagājušā mācības gadā Toronto universitātē bija tikai viens latviešu valodas kurss, 1974./75. mācības gadā interesenti varēs izvēlēties trīs dažādus priekšmetus. Latviešu valodas kursu mācīs Anda Libere, kas jau daudziem pazīstama kā Mičigenas universitātes latviešu valodas vasaras kursu lektore. Latviešu tautas dzejas kursu mācīs filoloģijas un filozofijas maģistrs Ludvigs Vīks, bet Baltijas valstu politisko un sociālo vēsturi — grupa mācībspēku no apkārtējām universitātēm: igauņu politisko zinātņu profesors K. Auns no Laurier universitātes Vaterlū. Viņš studējis tieslietas Tartu universitātē Igaunijā, bet tieslietu zinātņu doktora gradu ieguvis Hamburgā un maģistra gradu Čikagā, kamēr lietuviešu profesors un antropoloģijas departamenta vadītājs R. Vastokas ir no Trentas universitātes Pīterboro, M.A. gradu ieguvis Toronto universitātē, bet PhD. gradu Kolumbijas universitātē ASV.

Latviešus pārstāvēs ģeogrāfijas profesors A. Bāliņš no Toronto universitātes un politisko zinātņu mācībspēks J. Dreifelds no Broka universitātes Sv. Katrīnās. Pirmie divi kursi notiks latviešu, bet pēdējais — angļu valodā. Programmas visos kursos šķiet sevišķi interesantas. Kursantiem, uzrādot lekciju kartītes, būs tādas pašas tiesības universitātes bibliotēku izmantošanā kā pilna laika studentiem. Kamēr vairums materiālu šiem kursiem būs atrodami Robarta bibliotēkā, dažas grāmatas ir arī Sigmunda Samuela bibliotēkā.

Kursu organizētāja Baltiešu studiju veicināšanas apvienības Kanadā kopa cer, ka sabiedrība būs tikpat atsaucīga stipendiju piešķiršanā kā pagājušā mācības gadā. Sevišķi atbalstāma būtu studējošā jaunatne, kam līdzekļu trūkuma dēļ no iecerētā kursa būtu jāatteicas.

Emīlija Ziplāne

☆ Publisko pakalpojumu darbinieku arodbiedrības vadītājs ierēdnis Hans Faltenmeiers Štutgartē, Rietumvācijā, apcietināts par spiegošanu.

☆ Atēnu un Dortmundas ātrvilciens pagājušajā piektdienas naktī pie Zagrebas, Jugoslavijā, izlēcis no sliedēm un sapostījis augstsprieguma vadus. Nogalināti pāri par 100 cilvēku; vairums nogalināti, elektrības vadiem saskaŗoties ar vakoniem.

★ Karaliene Elizabete un princis Filips 4 dienu vizītē apmeklēšot Meksiku, ziņo Meksikas ārlietu ministrija. Karaliene Meksikā ieradīšoties 24. februārī.

★ Tokio policija pārliecināta, ka kreisie radikāļi vainīgi pie bumbas eksplozijas Tokio tirdzniecības centrā. Nogalināti 7 un ievainoti 300 cilvēki.

LAK EC protests

Latvijas atjaunošanas komitejas Eiropas centra priekšsēdis Pauls Reinhards 20. augustā nodevis Austrālijas augstajam komisāram Londonā sekojoša satura iesniegumu:

„Latviešus visās Rietumeiropas zemēs pārsteidza un satrieca Austrālijas informācijas dienesta publicētā ziņa, ka Austrālija ir atzinusi visu triju Baltijas valstu — Latvijas, Lietuvas un Igaunijas inkorporāciju Pad. savienībā.

Brīvās demokratiskās tautas rietumos visā pilnībā zina, ka triju Baltijas valstu okupācija bija Pad. savienības brutāls militārās agresijas akts.

Desmitiem tūkstošu latviešu, lietuviešu un igauņu kopš tā laika ir kļuvuši par Austrālijas pilsoņiem cerībā, ka Austrālija ne tikai ievēros brīvības principus savā kontinentā, bet uzturēs dzīvu ideju par vispārējām cilvēka tiesībām un tiesību uz pašnoteikšanos arī Eiropā — tajā kontinentā, no kura nākuši tik daudzi austrālieši.

Mums nav saprotams Austrālijas valdības pēkšņais lēmums radikāli mainīt savu nostāju, jo sevišķi tādā brīdī, kad rietumu demokratiskās valstis Eiropas drošības un sadarbības konferencē Ženēvā apspriež ar austrumu bloku ikvienai demokratiskai sabiedrībai vitālos atzinumus par cilvēka tiesībām un pašnoteikšanos.

Mēs varam tikai nožēlot Austrālijas valdības patvaļīgo lēmumu un cerēt, ka Austrālijas vēstnieka Maskavā pieteiktais apmeklējums Baltijas valstu galvaspilsētās sagādās pietiekami daudz materiālu atsauksmei par patiesajiem apstākļiem Latvijā un par to koloniālo stāvokli, kādā Latviju ir nospiedusi naidīgā svešā vara.

Mēs gribam uzsvērt, ka latvieši, lai kur tie būtu, nekad nebeigs ilgoties pēc un cīnīties par savām cilvēka tiesībām reiz atkal būt brīva suverēna tauta citu brīvu demokratisku Eiropas tautu vidū."

Šo savu iesniegumu LAK EC priekšsēdis lūdzis nodot Austrālijas ārlietu ministram Kanberā.

DV Sv. Katrīnu nodaļas valde pēc vasaras pārtraukuma pulcējās pirmajā darba sēdē, pārrunājot un izlemjot daudzus svarīgus jautājumus — DV semināru rīkošanu, latviešu vitrīnas iekārtošanu daudzkultūru nama zālē u.c. Attēlā no kreisās: Aprūpes daļas vadītājs Harijs Freimanis, nodaļas priekšsēdis Pēteris Vītols, sekretārs Jānis Strautmanis, vicepriekšsēdis Pēteris Vasariņš un biedrzinis Hermanis Šternbergs. Nav klāt Žanis Krumiņš.

Foto: J. Liģers

Igaunija valda maskaviešu

Zviedru lielākais provinces laikraksts Sydsvenska Dagbladet, kas iznāk Malmē, ar šādu virsrakstu publicējis igauņu žurnālista A. Militsa garāku rakstu par apstākļiem Igaunijā.

Pašreizējā Igaunijas Augstākajā padomē, kas ir pēc kārtas astotā, ir 183 locekļi. No tiem 104 ir tikai gadījuma politiķi, kā govju slaucējas, fabriku un kolchozu strādnieki, zvejnieki un citi ar augstākais pamatskolas izglītību. Viņu vienīgā tiesība un pienākums ir aplaudēt pēc varas vīru runām un balsot par viņu priekšlikumiem.

Pārējie 79 locekļi ir partijas, valdības, drošības policijas vai arodbiedrību funkcionāri. Tie tad arī ir īstie varas vīri okupētajā Igaunijā. Augstākajā padomē viena trešdaļa ir sievietes, viena trešdaļa „bezpartejiskie" un viena trešdaļa pieder partijas centrālkomitejai. Pēdējie, izņemot divus, ieņem arī augstus valsts amatus. No bezpartejiskiem vienīgi komponists Červers ieņem kādu augstāku amatu, jo kara laikā bijis sarkanarmijā. Arī no sievietēm tikai trim ir augstāki amati.

Augstākajā padomē ir 152 igauņi, 28 krievi, 2 ukraiņi un 1 soms. No 152 igauņiem tikai 133 ir Igaunijas igauņi, un starp krieviem tikai 12 ir Igaunijas krievi. Augstākās padomes loceklis ukrainis F. Usjansovs ir Igaunijas komūnistu partijas centrālkomitejas sekretārs, „lielā brāļa" acis un ausis. No Krievijas krieviem četri ir augsti virsnieki. Igaunijas dzelzceļu šefs ir krievs Kotovs, vieglās rūpniecības ministrs ir krievs Vladičins, partijas otrs sekretārs ir krievs K. Ļebedjevs, kas ir arī Padomju savienības komūnistu partijas CK loceklis.

Igaunijas igauņu vadībā nodotas tikai tādas ministrijas un iestādes, kurām vienīgi lokāla nozīme. Visus svarīgākos amatus ieņem Krievijas igauņi, kas Staļina laikā izskoloti partijas augstskolā. „Igaunijas Brežņevs" ir Krievijas igaunis Kebins. Iekšlietu ministrs un policijas šefs arī ir Krievijas igaunis Ani, un viņa palīgs ir krievs Volkovs. „Igaunijas Kosīgins" ir Krievijas igaunis Klausons. Drošības policiju vada Krievijas igaunis Kimmels. Augstākās padomes prezidija priekšsēdis ir Krievijas igaunis K. Vaino. Arī Arodbiedrību savienības priekšsēdis ir Krievijas igaunis Lencmanis.

Chruščeva laikā krievu noteikšana Igaunijā mazinājusies, bet tagad atkal pieņemoties. Katru pretestību uzskata par „pilsonisku necionālismu".

O. F.

Arī latviešu sociāldemokrati protestē

Latvijas sociāldemokratu partijas priekšsēdis trimdā un sociālistu internacionāles padomes loceklis Dr. Bruno Kalniņš Zviedrijā nosūtījis sekojošu telegrammu Austrālijas strādnieku valdības ministru prezidentam Vitlamam Kanberā:

„Latvijas sociāldemokratiskā strādnieku partija protestē pret Jūsu lēmumu atzīt Baltijas valstu inkorporāciju Padomju savienībā kā pret krasu tautu tiesību pārkāpumu un lūdz Jūs šo lēmumu atsaukt."

Jaundienvidvelsas liberāļu partijas gadskārtējās konvencijas 1500 delegāti skaļiem aplausiem apsveica konvencijā teiktās runas, kas vērsās pret Vitlama valdības izdarīto Baltijas valstu inkorporācijas atzinumu. Galvenie runātāji bija senātors P. Baums un tautas vietnieku nama deputāti V. D. Ventvorts un D. M. Konelijs. Pēdējais teica, ka Baltijas valstu inkorporācijas atzīšana ir viens no nožēlojamākajiem soļiem „mūsu agrāk lepnajā diplomātijas vēsturē". Dep. Konelijs atgādināja, ka tikai dienu pirms vēlēšanām Vitlams rakstījis Austrālijas lietuviešu apvienības valdes priekšsēdim V. Bukevičam, apgalvojot, ka viņa valdības nostāja, tāpat kā iepriekšējām liberāļu valdībām, ir formāli neatzīt Baltijas valstu inkorporāciju.

Senātors P. Baums pieminēja, ka ārējās tirdzniecības ministrs Dr. Dž. Kērns savā 1973. gada 12. februāŗa telegrammā lietuviešu apvienībai izteicis „iespējami stingrāko protestu" brīvības apspiešanai Lietuvā.

Demokratiskās strādnieku partijas kongress Melburnā vienbalsīgi pieņēma partijas līdeŗa F. Mekmanusa iesniegto rezolūciju, kas nosoda Vitlama valdības soli, atzīstot Baltijas valstu iekļaušanas atzinumu: „kas padara Austrāliju par dalībnieci Hitlera un Staļina 1939. gada paktā". Rezolūcija aicina visus godīgos austrāliešus vērsties pret šo „kauna pilno un pazemojošo Vitlama valdības soli" un vaicā, vai Baltijas valstu inkorporācijas atzīšana bija nepieciešama Vitlama uzņemšanai Maskavā?

Vairs nevar iztikt bez reklāmas

Kopš maija mēneša pie laikraksta Rīgas balss iznāk reklāmu pielikumi latviešu un krievu valodā — Reklāmu pielikums. Šis reklāmu pielikums iznāk reizi nedēļā un tam kopīgs ir tikai izdevējs Rīgas un jūrmalas pilsētu komūnistu partiju komitejas un deputātu padomes, bet redaktors un arī izdevuma atļaujas numurs cits. Reklāmas pielikuma redaktors ir kāds V. Pupics, bet Rīgas balss redaktors tāpat ir E. Dimitrejevs.

Rīgas balss sāka iznākt 1957. g. oktobrī latviešu un krievu valodā un tā ir vismodernākais laikraksts okupētajā Latvijā, kur ievieto arī samaksātus firmu sludinājumus. Jāpiezīmē gan, ka firmu sludinājumus reizēm ievieto arī Padomju jaunatne. Rīgas balss latviešu valodā iznāk 79.100, bet krievu valodā 68.000 eksemplāros.

Jāpiebilst, ka Rīgas balsi uz ārzemēm nesūta, tomēr daži atsevišķi numuri šad tad rietumus sasniedz. Rīgas balss iznāk mazā formātā (Berlīnes) uz astoņām lappusēm un parasti vienu lappusi aizņem sludinājumi. Mazāk gan firmu, bet vairāk teātŗu un koncertu. Dažreiz ir arī kāda nāves ziņa, ko ielikuši piederīgie.

Te jāpiebilst, ka partijas un valdības oficiozs Cīņa, lai gan liela formāta, iznāk tikai uz četrām lappusēm, izņēmuma gadījumos, kad jāievieto Brežņeva vai cita kāda lielkunga runa, iznāk uz sešām lappusēm.

Reklāmu pielikumu izdod tikai vienu izdevumu abās valodās, protams, līdzšinējiem izdevumiem pārsvars ir krievu valodā. Ievietoti firmu sludinājumi, aizrādījumi, tāpat atsevišķu veikalu sludinājumi, kas piedāvā preces, un arī atsevišķu cilvēku sludinājumi. Bet daudz ir dzīvokļu un līdz ar to dzīves vietas maiņu sludinājumu. Pie kam zīmīgi, ka krievi no dažādām lielās dzimtenes malām grib tikt uz Latviju un Volgorgradā, Tulā, Vorkutā, Archangeļskā, Ļeņingradā, Hersonā, Bakū, Suhumā, Everenā, Červonogradā un citur maina dzīvokļus pret līdzīgiem Rīgā, Liepājā, Jelgavā, Olainē, Rīgas jūrmalā. Starp tiem var gadīties arī kāda izsūtīto latviešu ģimene.

Tāpat dzīvokļus un dzīves vietas mainīt tīko daudzi latvieši turpat Latvijā, bet pa lielākai daļai uz Rīgu. Uz Rīgu laužas arī krievi turpat no Latvijas, ko pierāda dzīvokļu maiņas sludinājumi krievu valodā.

Pieejamā numurā tikai divi sludinājumi par māju pārdošanu. Ikšķilē pārdod dzīvojamās mājas augšējo stāvu ar trim istabām, bet St. Pārogrē pārdod 55 kv. m lielu māju, saimniecības ēkas un piemājas dārzu. Uzkrīt tas, ka sludinājumu cena nekur nav minēta. Par pašu Reklāmas pielikumu teikts, ka tā cena 4 kapeikas par vienu lapu.

Šī Reklāmas lapa ienes zināmu dzīvīgumu vienmuļajos Latvijas periodiskajos izdevumos.

A. L.

SAVIENOTĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

● DV Ņujorkas apvienība 23. augusta sanāksmē ar 21 balsi, 4 atturoties, nolēma dot valdei atļauju pārdot veco DV namu Kvīnsā. Pārdošanas noteikumus un summu sapulce atstāja valdes izlemšanai, tomēr bija ieteikums to lētāk par 30.000 dolariem nepārdot. Apkārtrakstā bija norādīts, ka namam ir pircējs, kas solot 33.000 dol. Sapulce pilnvaroja valdi mēģināt panākt, lai apvienību atbrīvotu no nekustamā īpašuma un citiem nodokļiem. Divas stundas ilgo sapulci vadīja V. Gobiņš, protokolēja A. Skulte. Apvienībai bija nodoms veco namu vēl paturēt, vismaz līdz gada beigām, bet bija jāatzīst, ka „dubultā saimniecība" ar veco un jauno namu nav izdevīga. Talcinieki jauno namu pārbūvē, uzlabo un uzpoš. To atklās 14. septembrī ar sarīkojumu un gleznu izstādi, bet vakarā notiks atklāšanas balle.

Vk

DV VĪRU KORIS ATSĀK MĒĢINĀJUMS

Komp. I. Saksss, kas neilgi atpakaļ bija lauzis kāju, ir jau tiktāl izveseļojies, ka DV vīru koŗa Kanadā mēģinājumā 13. septembrī pl. 8 vakarā būs atkal ierindā. Negadījums noticis, steidzoties uz autobusu.

Sakarā ar Vinipegas pilsētas simtgadi, šogad gadskārtējais sarīkojums Folklorama bija daudz plašāks nekā iepriekšējos gadus un tas ilga no 10. — 17. augustam. Latvieši piedalījās ar Rīgas paviljonu (Latvians of Manitoba). Augšējā attēlā pa kreisi Rīgas paviljona darbinieki un bērni klausās Miķeļa Bicka kokles spēli. Sēž no kreisās: Lilija Kēlere, Ritma Jurevica, Miķelis Bickis, Anita Lorberga (Miss Rīga 1974) un Olga Štauvere. Priekšā — Zigrīda Kļaviņa un Mirdza Rutule. Pa labi — šī gada paviljona vadītājs Ojārs Radovskis un Elmārs Dīriķis (pa kreisi), kas vadīja Rīgas paviljonu 1972. gadā.
Foto: Pēteris Pošins

Sarīkojumu Kalendārs

TORONTO

14. septembrī pl. 8 vak. Brockton High School telpās (Awde Street) Mārtiņa Zīverta luga Totems Austrālijas Latviešu teātŗa viesizrādē.

15. septembrī pl. 4 pēcp. Brockton High School telpās (Awde Street) Ašāra komēdija Tupenis Austr. Latviešu teātŗa viesizrādē.

14. un 15. septembrī — Latviešu fonda gadskārtējā dalībnieku sanāksme Nedēļas nogale nākotnei notiks Valhallā, Islingtonā, Ont. ar padomes un valdes locekļu vēlēšanām.

17. septembrī, otrdien, pl. 7.30 vak. Sv. Jāņa baznīcas sarīkojumu telpās, baritona Dzintara Veides (no Austrālijas) dziesmu vakars. Pie klavierēm komponists Imants Sakss.

21. septembrī pl. 9 no rīta Bērzainē Kanadas Daugavas Vanagu meistarsacīkstes šaušanā. Pēc tam savieŗīga dzīve.

21. septembrī pl. 7 vak. Latviešu namā Valmieras un tās novada 30 gadu atstāšanas atcere ar svētbrīdi. Pēc tam groziņu vakars. Rīko novadnieki.

29. septembrī plkst. 15 Latviešu namā — 1973. g. godalgoto rakstnieku pēcpusdiena. Piedalās I. Vīksna, I. Šķipsna, A. Zemdega, G. Janovskis, J. Babre, M. Andžāne. LPB Kanadas kopas sarīkojums.

12. oktobrī, Toronto, ASV Bostonas ansamblis viesosies ar lugu Rīga dimd — Mārtiņa Zīverta vēsturisku spēli par kalendāru nemieriem 16. gadsimta Rīgā.

19. okt. pl. 7 vak. DV namā Toronto nodaļas gadasvētki.

19. oktobrī — 7.30 vakarā Latviešu namā LMM kluba sezonas atklāšanas balle ar medījumu un zivju izlozi. Spēlēs E. Bones deju kapella.

26. oktobrī Toronto teātris izrādīs Kārļa Vitlingera lugu Vai pazīstat piena ceļu? V. Pukata režijā.

2. novembrī — Latviešu nama 10 gadu atceres sarīkojums ar koncertu, vakariņām un balli. Piedalīsies Viestura vīru koris, solisti A. Spricenieks un E. Beitāne. Sarīkojuma vadītājs Edgars Ābele.

8. nov. Sv. Lorensa centrā DV teātris Kanadā izrādīs Gunāra Griezes komēdiju Te runā Stariņš. Režisors Gunārs Vērnieks no Montrealas.

9. nov. pl. 7.30 vak. DV namā Karavīru daudzinājums.

9. novembrī, — plkst. 7 vak. Sv. Andreja baznīcas telpās, V. Kārkliņa „Sarkanvīns". H. Miķelsona režijā. Ģimnazijas abitūrientu sarīkojums.

16. novembrī pl. 7 vak. Ītona auditorijā 18. novembŗa valsts svētku atcere.

Toronto koncertapvienības koncerti

17. oktobrī pl. 8 vak. Town Hall — pianists Arturs Ozoliņš.

5. decembrī pl. 8 vak. Convocation Hall — Skaidrīte Hildebrante no Indianapoles (soprāns) un Anita Rundāne (ērģeles).

1. februārī pl. 8 vak. Town Hall — Norma Auziņa (vijole) un Ronalds Leonards (čells).

12. aprīlī pl. 8 vak. Town Hall — Ileāna Pētersone, Stokholmas operas soliste (mecosoprāns).

1975. gada

25. un 26. janvārī Latviešu namā M. Zīverta „Ķīnas vāze". TLTA ģimnazijas Draudzīgā aicinājuma sarīkojumi.

1. febr. DV Toronto tautas deju grupas Daugaviņa lieluzvedums.

8. februārī, sestdien, Latviešu namā Jaunās Gaitas 100. numura jubilejas sarīkojums — Kokteilis ar vakardienas balsīm un skatiem, šāsdienas un rītdienas dzeju.

SV. KATRĪNAS

7. septembrī pl. 10 no rīta Sv. Katrīnu L.M.M.K. rīko ekstermās māla baložu un mazkalibra šaušanas sacensības St. Catharines Gun Club šautuvē. Pēc sacensībām pl. 8 vakarā notiks uzvarētāju apbalvošana un saviesīga dzīve

101 Garnet ielā (Immaculate Conception Centre). Visi laipni ielūgti.

BRAMPTONĀ

28. septembrī DV Bramptonas nodaļas 20 gadu atceres sarīkojums. Piedalās DV vīru koris ar uzvedumu Ejam mēs latviešu zēni, Juniors Farmers Building, Eliott St., Brąmptonā.

LATVIEŠU APRIŅĶIS

21. septembrī — plkst. 7.30 pēcp. Šelburnā Community Center telpās Latviešu lauksaimniecības biedrības Pļaujas svētki. Programmā māc. I. Gaides svētbrīdis, Sv. Katrīnu kokļu ansambļa un tautisko deju kopas Jandāls priekšnesumi. Kopējas vakariņas un saviesīgs vakars ar Pļaujas svētku loteriju.

Ieeja, ieskaitot vakariņas, 5 dol. no personas. Bērniem ieeja brīva.

Svarigs ir būtiskais

REFERĀTS PAR JAUNATNES PROBLĒMU LUGU RAKSTNIEKU GUNĀRU PRIEDI

Literārajā vakarā Sidnejā Kārlis Freimanis referēja par Latvijas drāmu rakstnieku Gunāru Priedi, kas dzimis 1928. gadā, tātad šogad ir 46 gadus vecs.

Referents teica: „Es šovakar nenāku kā lielīgs, iedomīgs pūslis, kas, pats dzīvodams drošībā, nonicinās to, kas tur ir. Es esmu ar apbrīnu klausījies Rīgas koŗos, kad skaņu plate atskaņoja tautas dziesmu. Es esmu dzirdējis pasaules klases latviešu tenoru. Lasījis dzejoļus. Jūsmojis par latviešu dambretistu, kas ir pasaules meistars. Mani priecina, kas tur ir labs, un es centīšos saprast ne vien to, kas tur ir labs, bet arī grūtības, kāpēc vietām šis lugas ir kā putni, kas negina pacelties spārnos, bet nespēj."

Nevarēdams aplūkot visu G. Priedes repertuāru, K. Freimanis referātam bija izvēlējies viņa 5 lugas: Aivaru gaidot, Ugunskurs lejā pie stacijas, Zilā, Vecrīgas līdzieša portrets un Otīlija un viņas bērnu bērni. Fragmentus no apskatāmā lugām lasīja Sidnejas latviešu teātŗa aktieŗi Lita Zemgale, Lija Veikina un Kārlis Gulbergs.

Šīsdienas drāmu dzimtenē ietekmējuši trīs virzieni: Ibsena reālisms, Čechova lugas un sociālais reālisms. Ibsena drāma pievēršas cilvēka psiholoģijai, cēloņiem un sekām. Čechova raksturi bija pasīvi, bezmērķa cilvēki, kuŗus virzīja apstākļi. Sociālistiskajam reālismam sākumā bija tikai propagandas vērtība: lugas par strādnieku varoņiem un „fašistu sunīem". Tagad šis virziens ir pārvērties: skatītājam „jāmācās būt lojālam pašreizējai iekārtai, jāmācās mīlēt „brāļu tautas"; milicis ir „eņģelis", katrs krietns cilvēks gatavs upurēties citu dēļ. Autors pieiet visiem raksturiem nopietni, pat tiem, par kuŗiem būtu jāsmejas (Kā to nesen redzējām arī filmā Mērnieku laiki).

Referents īsumā aplūkoja Gunāra Priedes lugas. Lugā Aivaru gaidot darbība notiek Latvijas kolchozā, lugā Zilā darbība notiek Grūzijā. Trešā luga — Ugunskurs lejā pie stacijas — kritizē cilvēku aizspriedumus: čigāns vienmēr ir zaglis, vācietis — Hitlera fašists, turks — netīrs, nēģeris — māņticīgs, žīds veido tumšas machinācijas, arabs nes spridzekļus . . . Dažreiz lugās Gunārs Priede apcer iznīkstošas rases. Piemēram, lugā Zilā viņš raksta par Latvijas zilo govi. Citā lugā par līdzieša iznīkšanu.

Lugā Vecrīgas līdzieša portrets Dzintra saka: „ . . . zini, divpadsmitā gadusimtenī mūsējie šeit vēl esot dzīvojuši tādā vairumā, ka vācieši visai zemei devuši vārdu Livonija, kas tulkojumā nozīmē Līvzeme, bet tagad palicis tikai kāds simts vai tā apmēram, es uzskatu, un tādu, kam pasē stāv 'līdzietis', esot septiņi, vai tu vari iedomāties."

Interesants ir lugas Vecrīgas līdzieša portrets nobeigums. Tur Gustava balss it kā saka: „Par cilvēkiem tikai nevajaga spriest pēc tā, ko viņi kādā atsevišķā brīdī pasaka vai izdara. Paliek un svarīgs ir tikai būtiskais... Vairums cilvēku vienīgi, manuprāt, par daudz runā. Un vienmēr kaut kur steidzas, tāpēc skrien gaŗām, kur nekaitētu apstāties... Es viņiem stāstīšu, ko var dzirdēt, ja ieklausās. Ja pārstāj runāt un klausās, ko citi runā. Un ko var redzēt, ja skatās."

G. Priedes lugas ir par jauniešiem, kas paši sākuši domāt. Visvairāk spēlētā luga ir Otīlija un viņas bērnu bērni. — Bieži aprakstīti ir arī neceļos nogājušie jaunieši, kā šajā lugā, kur Helga stāsta: „Neērti jau stāstīt, bet dzērumā sāka lauzt krēslus kinoteātrī Palladium."

Nobeidzot referātu, K. Freimanis teica, ka viņam personiski visvairāk patīk rakstnieka cilvēcība, humānitāte: „Man nekad nav patikuši stingrie raksturi ar cietu neatlaidīgu gribas spēku, vai ar kādu kompleksu, kas ir jāizspēlē uz citiem. Man patīk Priedes maigums, un viņa maigie cilvēki sevi atklāj līdz sīkākai niansei. Viņš domā par grūtībās nonākušo, kā tam palīdzēt, ir līdzjūtīgs; ciena sevī vērsto, ne ārēji skaļo. Katrā cilvēkā viņš parāda labo . . . Viņš rāda parastos faktus parastajā dzīvē, ko dzīvo parasti ļaudis, bet tur ir kaut kas svinīgs: Iekšrīga lugā par līdzieti, Grūzija, tipiska lauku dzīve, tipiska pilsētas dzīve . . . Priede ir noturējies īpatnējs apstākļos, kas uzspiež vienveidību, viņš nav zaudējis savus uzskatus apstākļos, kas uzspiež disciplīnu."

Juris Krādziņš

KUDIRKA ATBRĪVOTS

Simas Kudirka, lietuviešu jūrnieks, kas bija apvainots nodevībā par mēģinājumu pārbēgt uz ASV, atbrīvots. Iespējams, ka Kudirku izlaidīs uz ASV, jo viņa māte tur dzimusi. Pagājušajā mēnesī ASV iestādes atzinušas Kudirku par tiesīgu pieprasīt ASV pavalstniecību.

— 17.
Miķeļa
igrīda
dā.
Pošins

EDI

būtiskais...
enīgi, manu-
nā. Un vien-
dzas, tāpēc
ekaitētu ap-
stāstīšu,
ieklausās.
n klausās,
var redzēt,

ir par jau-
ākuši domāt.
luga ir Otī-
u bērni. —
arī neceļos
kā šajā lu-
stā: „Neērti
ērumā sāka
teātrī Palla-

tu, K. Frei-
viņam perso-
tik rakstnie-
nitāte: „Man
kuši stingrie
neatlaidīgu
ar kādu kom-
izspēlē uz ci-
Priedes mai-
naigie cilvēki
kākai niansei.
grūtības nonā-
līdzēt, ir līdz-
vī vērsto, ne
cilvēkā viņš
Viņš rāda pa-
rastajā dzīvē,
laudis, bet tur
nīgs: Iekšrīga
Grūzija, tipis-
ipiska pilsētas
ir noturējies
s, kas uzspież
nav zaudējis
pstākļos, kas
."

Juris Krādziņš

ĪVOTS

lietuviešu jūr-
apvainots node-
ājumu pārbēgt
ts. Iespējams,
dīs uz ASV, jo
zimusi. Pagāju-
V iestādes atzi-
par tiesīgu pie-
lstniecību.

Anglijas DV turība aug

Daugavas vanagu fonda Anglijā Donkasteras nodaļas biedru kopsapulce augusta beigās pilnvaroja nodaļas valdi aizdot Līdsas nodaļai 6000 mārc. nama pārbūvei. Valdes priekšsēdis A. Freimanis ziņoja, ka nodaļas kluba bufete pirmajā pusgadā pelnījusi 2000 mārciņas, bet no spēļu aparāta ieņemts 1561 mārc. Nodaļa izkārtojusi vairākus sarīkojumus un izbraukumus. Jūnijā no Rietumvācijas viesojās G. Mārtinsons, kas stāstīja par saviem pārdzīvojumiem Pad. savienībā, dzīvi Sibirijā un okupētajā Latvijā.

Nodaļas izkārtojumā notikušas vairākas DVF šaušanas sacensības un šautriņu kausa izcīņas. Nodaļas biedri izcīnījuši DVF ceļojošo kausu šaušanā komandām, kā arī guvuši vairākas uzvaras individuālās sacensībās. Sasniegti arī divi Anglijas DV rekordi. Šautriņu mešanā iegūts ceļojošais kauss pāru spēlēs.

Ar ziedojumiem atbalstītas mūsu nacionālās pārstāvniecības un citi institūti. Minsteres skolai (DVF stipendiju fonda ietvaros) ziedotas 80 mārc., Latviešu nacionālai padomei Lielbritanijā 30 mārc., Latviešu nacionālam fondam 25 mārc., kā arī jaunatnes svētkiem Lesterā — 10 mārc. Doti arī citi mazāki ziedojumi, kur tas bijis vajadzīgs. Vairākus ziedojumus devusi arī vanadžu kopa. Vienmēr tiek iegādātas arī jaunas grāmatas bibliotēkai.

Par delegātiem rudens salidojumā Mansfildā ievēlēja A. Dimzi un J. Strazdu.

Strēlnieks

Bērnu svētki Indianapolē

Indianapoles latviešu organizāciju kopēji rīkotie gadskārtējie bērnu svētki notika vasaras nometnes nedēļas nobeigumā 25. augusta pēcpusdienā Latviešu sabiedriskā centra laukumā. Tos atklāja Indianapoles latviešu ev. lut. draudzes mācītājs Pēteris Nesaule, aicinādams bērnus un jauniešus pateikties saviem vecākiem, kas viņus aizvadītajā nedēļā katru dienu veduši uz nometni, gan skolotājiem un audzinātājiem, kas viņus mācījuši, gan Dievam par piešķirto jauko laiku. Klātesošie vienojās Latvijas valsts himnā.

Priekšnesumu daļā zēni rādīja vingrojumus ar nūjiņām, bet meitenes piramidveida vingrojumus. Nometņotāji nodziedāja trīs latviešu tautasdziesmas mūzikas skolotāja brīvmākslinieka Valdemāra Meļķa vadībā, bet dziedātājas Skaidrītes Līdumas-Hildebrantes jaunā paaudze — divi meitas un dēls — noskandēja latviešu tautasdziesmu.

Priekšnesumiem sekoja nodarbības pa stendiem. DV apvienībai Indianapolē bija divi stendi: mārķī šaušana un riņķīšu mešana. Indianapoles latviešu ev. lut. draudzes novietnē bērni varēja izmēģināt roku Laimes akā un Pie aklā skrodera. Pie Indianas latviešu biedrības dāmu komitejas galda bērni varēja parādīt savas spējas zīmēšanā un veidošanā. Indianas latviešu katoļu biedrības stendā bija jāuzmin izstādītās lelles vārds. Indianapoles latviešu sestdienas skolas novietnē bērni un jaunieši (un arī daži pieaugušie!) varēja sacensties lēkšanā ar maisu un bumbiņas nešanā karotē. Jaunākajiem bērniem mazliet pagrūts bija šķēršļu gājiens latviešu sestdienas skolas vecāku padomes novietnē.

Indianapoles akadēmiskās kopas un Indianapoles latviešu kooperatīva kopējā novietnē Runāsim latviski, pārbaudīja bērnu un jauniešu zināšanas latviešu sarunu valodā, lasīšanā un atstāstīšanā. Šai grūtajai pārbaudei tomēr sadūšojās 24 bērni.

Bērnu svētkus pārzināja Indianapoles latviešu sestdienas skolas pārzine Anna Lāce, un dažādajos priekšnesumos; novietnēs un stendos piedalījās apmēram 40 bērnu un jauniešu. Svētkus izvadīja tradicionālais ugunskura vakars, ko vadīja Konstantīns Sventeckis. Vietējās bērnu vasaras nometnes vadītāju vārdā Anna Lāce pasniedza aploksnes gados jaunajiem nometnes palīgaudzinātājiem, bet nometnes dalībnieki ar īpašu pateicības balvu — latviešu grāmatu — apsveica visu nometnes melno darbu veicēju un nometnes dvēseli S. Šaltānu.

G. G.

Klīvlandes latvieši nodevuši LNF 420 dol.

Klīvlandes dziesmu svētku rīcības komiteja bija piesūtījusi Amerikas latviešu apvienībai 2700 dolaru no svētku atlikuma, ko ALA savā 15. jūnija sēdē sadalīja. 400 dolaru no šīs summas komitejas pavadvēstulē bija novēlēts Latviešu nacionālajam fondam Zviedrijā. Rīcības komitejai bija licies, ka būs iespaidīgāk, ja šo summu Nacionālajam fondam Zviedrijā piesūtītu ALA. Pēdējā tomēr bija ieskatos, ka LNF nav ALAs sastāvdaļa un naudu neizmaksāja, kas radīja pārrunas latviešu presē, kur savus ieskatus pauda kā LNF, tā ALA.

Kā Andrejs Eglītis ziņo no Zviedrijas, tagad radies atrisinājums: LNF saņēmis Klīvlandes tautiešu ziedojumu kopsummā par 420 dolariem, kas atsūtīts ar 14 čekiem. Ziedojumu sarakstu parakstījuši Lidija un Ingrīda Dāves, Arvids Fogelis, Jānis Jurjānis, Konstantīns Miške un Marija Puķīte; viens ir anonīms ziedojums. Bez tam vēl ir kopējs čeks par 160 dol., kur ziedojumi nav doti ar personisko čeku.

Pavadrakstā norādīts, ka sarakstā ir tautieši, kas ieskatījuši par pareizu ziedot LNF, lai atsvērtu zaudējumus, kas radušies ar „ALAs valdes pārsteidzīgo un patvaļīgo rīcību." Piesūtītā summa pārsniedz Klīvlandes dziesmu svētku komitejas novēlējumu par 20 dol. — procenti par nokavēto laiku.

Vk

Mākslinieka Visvalža Reinholda 4 x 20 pēdu lielā metalla skulptūra Hamiltonas mākslas centrā. Tā maksā 5000 dol., un mākslinieks pie tās nostrādājis 6 mēnešus. Pa kreisi Visvaldis Reinholds pēc skulptūras uzstādīšanas. Foto: J. Gailītis

Latviešu mākslinieka skulptūra Hamiltonas kultūras centrā

Savā laikā Dr. P. Cakuls bija ierosinājis dāvināt Hamiltonas kultūras centram Hamilton Place kādu latviešu mākslas darbu. Centra iekšējā izbūve gandrīz pabeigta. Telpas betona greznojumam par piemērotāko izraudzīja V. Reinholda metalla skulptūru. Hamiltonas latviešu organizāciju pārstāvji vienojās šo mākslas darbu jaunajam kultūras centram dāvināt.

Visvaldis Reinholds bija izgatavojis skulptūru metallā, 20 x4 pēdas, ko pieņēma Hamilton Place mākslas komiteja ar arhitektu Trevoru Dženvud-Džonesu. Hamiltonas DV ar V. Tukleru (priekšsēdis) bija apsolījuši šo mākslas darbu atvest no Kollingvudas, kuras tuvumā V. Reinholds dzīvo, un to uzstādīt Hamiltonas mākslas centrā. 10. augusta rītā Hamiltonas DV devās uz Kollingvudu, lai kopā ar mākslinieku skulptūru pārvestu uz Hamiltonu.

Mākslas darba cena ir 5000 dol. Mākslinieks pie tā pagatavošanas strādājis 6 mēnešus. No šīs summas mākslinieks ziedo 2500 dol., bet pārējos 2500 dol. segs latviešu sabiedrība.

J. G.

Toronto satiksme atkal atjaunota

Toronto satiksmes darbinieku streiks, kas ilga 23 dienas un paralizēja satiksmi visā pilsētā, beidzies. 4. septembrī atkal sāka ripot pazemes vilcieni, ielu dzelzceļi un autobusi, kad 5700 satiksmes darbinieku jau ceturto dienu bija ignorējuši Ontario parlamenta 30. augustā izdoto likumu, kas pavēlēja streikotājiem nekavējoties atgriezties darbā. Līdz šim Toronto transitkomisija (TTC) piedāvājusi 23 proc. algas pielikumu divu gadu laikā, bet arodbiedrība prasa 36 proc. Streika sākumā šī prasība bija 40 proc. Par atgriešanos darbā nobalsoja 78 proc. Pret atgriešanos darbā galvenokārt bija gados jaunākie TTC darbinieki.

Pirmā dienā pēc satiksmes atjaunošanas publiskie satiksmes līdzekļi steigas stundās nebija tik pārpildīti kā parasti, jo daudzi vēl turpināja doties darbā ar saviem privātajiem satiksmes līdzekļiem, nebūdami īsti skaidrībā par normālu satiksmi. Vislielākais satiksmes sastrēgums bija 3. septembrī. Satiksmes chaosu ielās vēl palielināja 465.000 skolēnu atgriešanās skolās, jo vecāki veda savus bērnus uz skolu; pilsētā atgriezās arī pēdējie vasaras atvaļinājuma pavadītāji, dodoties uz darbu.

DZINTARA VEIDES DZIESMU VAKARS TORONTO

Sv. Jāņa draudzes dāmu komiteja atsāk savu sarīkojumu sezonu ar baritona Dzintara Veides (no Austrālijas) dziesmu vakaru otrdien, 17. septembrī, pl. 7.30 draudzes sarīkojumu telpās. Dziedonis izvēlējies latviešu skaņražu dziesmas. Pie klavierēm komponists Imants Sakss. Dzintars Veide piedalās Austrālijas latviešu teātŗa turnejā un uzturēsies dažas dienas Toronto. Viņš mūsu koncertpublikai jau pazīstams, jo kopā ar soprānu Magdu Veidi dziedāja arī Toronto latviešu koncertapvien. koncertā 1971. gadā Toronto. Pagājušā gadā abi dziedoņi labas atsauksmes izpelnījas Melburnas latviešu katoļu draudzes rīkotajā garīgajā koncertā 40. eucharistiskā kongresa ietvaros, bet pēc tam savā koncertā Melburnas latviešu namā.

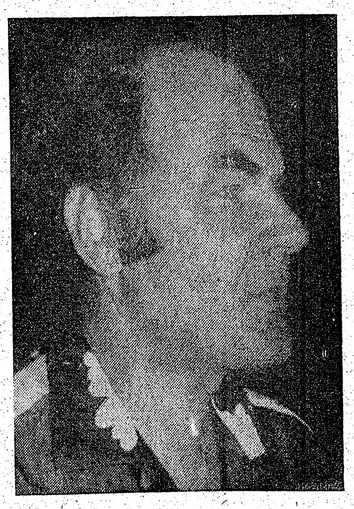

Dzintars Veide

Jauni atklājumi par Kenedija nogalināšanu

Džeks Rubi, naktskluba īpašnieks Dalasā, kas nogalināja ASV prezidenta Džona Kenedija slepkavu Lī Harveju Osvaldu, savā laikā izteicies psīchiatram, ka viņš bijis viens no sazvērestības locekļiem.

Londonas laikraksts Sunday Times atklājis slepenu seriju ziņojumu par Rubi psīchiatrisko izmeklēšanu 1965. gadā cietumā, kad tas izcieta sodu par Osvalda nošaušanu 1963. gada novembrī. Rubi apstiprinājis, ka bijis iejaukts sazvērestībā par Kenedija nogalināšanu. Rubi mira 1966. gadā no ļaundabīga audzēja plaušās. Savam Čikagas psīchiatram prof. Dr. Verneram Toiteram Rubi sacījis, ja viņš vēloties saprast Kenedija nogalināšanu, tam esot jāizlasa Tomasa Buchanana grāmata Kas nonāvēja Kenediju? Grāmata izdota 1964. gada maijā. Tanī teikts, ka Kenediju nogalinājuši 2 šāvēji un ka Rubi pavēlēts nogalināt Osvaldu, lai pēdējais būtu vienīgais, kas izdarījis atentātu. Rubi sacījis Dr. Toiteram, ka viņš saņēmis telefonisku ziņojumu, ka viņam jābrauc uz Dalasu un policijas iecirknī jānošauj Osvalds. Pirms tam Rubi bija apgalvojis, ka šaušana notikusi impulsīvi.

Raksta beigās teikts, ka sazvērestības teorētiķiem likšoties dīvaini, ka Dr. Toiters atzinis Rubi par normālu. Dr. Toiters arī atzinis, ka Rubi neesot bijis piemērots tiesāšanai, tāpēc ka viņa doma par atentātu neesot bijusi līdzsvarota. Rubi pēdējie vārdi bijuši: „Es negribu mirt. Es neesmu vājprātīgs. Mani izprovocēja nogalināt Osvaldu."

Jauna apsūdzība par bēgļu izdošanu

Populārais angļu laikraksts Sunday Express, kas līdz šim izrādīja diezgan manāmu noslieci uz kreiso pusi, aizstāvot padomju režīmu un mudinot uz sadarbību ar Kremli, bet aizvien atgādinot nacistu valdības briesmu darbus, nupat publicējis Nikolas Betela rakstu sēriju par kazaku karavīru un civīlo bēgļu izdošanu sarkanarmijai. Šo kauna darbu, kā autors to apzīmē, ir veikušas angļu armijas atsevišķās vienības pēc augstākās vadības pavēles, sekojot Staļina prasībai sakarā ar Jaltas nolīguma slepeno klauzulu. Tajā britu valdība apsolījusies nodot padomju valdības rīcībā visus padomju pilsoņus, kas būtu britu rokās kara beigās, vienalga, vai tie būtu cīnījušies pret Pad. savienību, vai ne. Staļins vēlējies „pats ar viņiem norēķināties". Autors apraksta šausmu un izmisuma pilnos skatus kazaku koncentrēšanas vietās Austrijā 1945. gada 1. jūnijā. Rezultātā padomju iznīcināšanas aparāta varā nodoti ap 50.000 nelaimīgo. Nav skaidri zināms, cik šajā laikā izdarījuši pašnāvību. Grāmata ar nosaukumu Beidzamais noslēpums (The Last Secret) iznāks 24. oktobrī Andrē Deuča apgādā Londonā.

ČECHOSLOVAKU TRIMDINIEKU BRĪDINĀJUMS ANGLIEM

Sakarā ar Čechoslovakijas okupācijas sesto gada dienu, brīvo čechoslovaku organizācijas Lielbritanijā rīkoja demonstrācijas pie Pad. savienības un okupētās Čechoslovakijas vēstniecības Londonā. Demonstrācija norītēja mierīgi un disciplinēti, un tajā piedalījās ar savu tautu nacionālajiem karogiem gandrīz visu apspiesto tautu pārstāvji.

Ar Latvijas karogu bija ieradies pulciņš latviešu LNPL priekšsēža A. Abakuka vadībā. Īsu uzrunu aiz slēgtajiem abu vēstniecību vārtiem teica Čechoslovaku Nārdenes komitejas vadītājs garīdznieks tēvs Langs; apspiesto tautu vārdā runāja grāfs Zamoiskis. Pēc Čechoslovakijas nacionālās himnas nodziedāšanas demonstranti mierīgi izklīda. Tur palika tikai ukraiņu demonstranti, kas jau ilgāku laiku ar plakātiem, skrejlapām un bada streika pieteikumiem cenšas vērst britu sabiedrības uzmanību uz viņu tautieša Valerija Moroza necilvēcīgām ciešanām Pad. savienības Vladimira cietumā. Kā kuriozs minams komūnistiskās čechu vēstniecības darbinieka norādījums — neatbalstīt plakātus pret vēstniecības sētu, jo tā esot Čechoslovakijas territorija . . .

Organizācijas Cīņa par brīvu Čechoslovakiju sekretārs, pazīstamais publicists J. Jostens ievietojis The Daily Telegraph 21. augusta izdevumā garāku aicinājumu britu sabiedrībai „atvērt acis un saskatīt padomju izstiepto taustekļu bīstamību". Viņš norāda, ka Pad. savienība ir vienīgā Apvienoto Nāciju locekle, kas apzinīgi un neatlaidīgi pārkāpj un neievēro ikvienu no cilvēka tiesību deklarācijas 30 pantiem. Padomju "oloniālā administrācija KGB uzraudzībā nežēlīgi izmanto Čechoslovakiju un citas senas un civīlizētas zemes un tautas. Ja britu sabiedrība šīs briesmas nesaskatīs laikā, tad iespējams, ka jau pēc desmit vai divdesmit gadiem būs „britu Gulagistana".

ANGLIJAS PRESES KOPA IESAISTĪJUSIES VĒSTULU RAKSTĪŠANAS AKCIJĀ

Latviešu preses biedrības Anglijas kopa nupat izdevusi biļetenu par savām pēdējo gadu rosmēm. Kaut arī biedru skaits nav sevišķi liels, tomēr paveikts samērā nozīmīgs darbs mūsu kultūras dzīves rosināšanā. Tuvākās nākotnes nodomi ir — rakstnieces un dzejnieces Indras Gubiņas vakars Londonā, ko preses darbinieki rīko kopā ar DVF Londonas nodaļu 22. septembrī pl. 5 pēcp. DVF namā Londonā. Nākamais sarīkojums paredzēts 12. oktobrī, arī DVF namā. Tas būs pārrunu vakars par akutālām problēmām, kuŗa izkārtošanu un pārrunu tematu izvēli uzņēmies preses kopas loceklis un politiskais darbinieks Jānis Pētersons. Kā domu un uzskatu izteicēji pieaicināti Anglijas latviešu saimē pazīstami sabiedriskie, politiskie un kultūras darbinieki. Pēdējā laikā preses kopas locekļu darbība lielā mērā izpaudusies informācijas sniegšanā angļu laikrakstiem un politiskiem darbiniekiem, galvenokārt gan sakarā par Austrālijas valdības piekāpīgo soli Maskavas prasību priekšā, atzīstot Baltijas valstu inkorporāciju.

A. L.

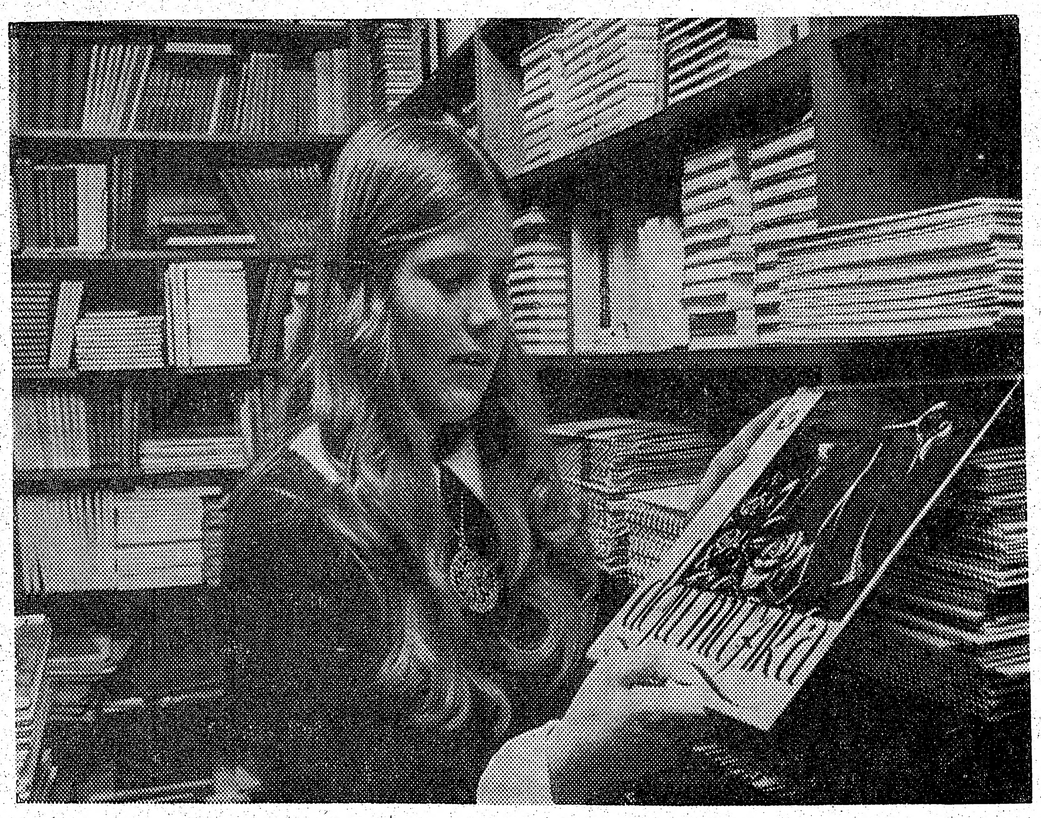

Septembrī jaunais mācības gads sākas arī latviešu skolās. Latviešu grāmatnīcas jau parūpējušās, lai latviešu grāmatu un un citu izdevumu plauktos netrūktu arī latviskās skaņu plates vaļas brīžiem. Attēlā Dagnija Tauriņa DV grāmatnīcā Toronto.

Foto: J. Liģers

Pad. savienībā palikuši 200 tūristu

Sakarā ar lielās angļu firmas Court Line negaidīto sabrukumu, ārzemēs palikuši vairāk nekā 100.00 tūristu, kas savu atvaļinājuma ceļojumu bija kārtojuši caur šo firmu. Apm. 200 tūristu palikuši Pad. savienībā, kur lūguši britu pārstāvniecību palīdzību, lai varētu atgriezties Anglijā. Intūrists paziņojis, ka esot ar mieru ekskursijas turpināt, ja to dalībnieki būtu ar mieru segt visus paredzamos izdevumus. Nepatikšanas bankrotējušās firmas tūristiem ir arī citās zemēs, kur viesnīcnieki nevēlas tos vairs paturēt, jo firma par tiem nav samaksājusi. Firmai pieder arī kuģu būvniecības uzņēmums, kam vēl nesen valdība uz rūpniecības ministra Benna ierosinājumu piešķīra lielu materiālu atbalstu. Konservātīvo opozicijas lietpratējs Hesetains pārmet valdībai neapdomīgu rīcību, jo piešķirot atbalstu firmai, tā radījusi iespaidu, ka tā ir droša un tai var uzticēties. Tādēļ arī tūkstošiem ceļotāju esot firmai uzticējuši savus līdzekļus. Ministrs Benns firmas sabrukumā vaino firmas privāto raksturu. Šī uzskatu sadursme ir ļoti nozīmīga, jo pievērš uzmanību tagadējās valdības uzņēmumu nacionālizācijas politikai, kas var būt izšķirīgs faktors nākamajās parlamenta vēlēšanās, iespējams jau š. g. oktobrī.

Angļu prese par latviešiem

The Hereford Times bija ievietojis sava korespondenta rakstu par Jāņu svinībām latviešu mājā Almelijā, reizē arī pastāstot par DV CV sēdi un DV organizācijas darbību. Pieminēts, ka svētku ievadījumā uzvilkts Latvijas karogs un ka uzrunu teicis Latvijas sūtniecības Londonā sekretārs P. Priedītis. Pieminēti arī mūsu krāšņie tautas tērpi un ozolu vainagi. „Nacionālā karoga uzvilkšana un nacionālās himnas dziedāšana, kar ir aizliegta viņu tēvzemē, ienesa dziļu pārdzīvojumu latviešu trimdinieku Jāņu sarīkojuma ievadījumā," saka korespondents, kas pats pavadīja šo Jāņu vakaru latviešu vidū.

☆

Par brāļu Brūveŗu likteni plašu rakstu ar foto attēliem ievietojis angļu nedēļas laikraksts Rising Tide divos izdevumos. Rakstu saturs ņemts no latviešu ziņu biļetena angļu valodā — LNA informācijas, ko izmantoja arī lielais dienas laikraksts The Daily Telegraph. Latviešu sniegtā informācija īsā laikā jau vairākkārt izmantota angļu presē. 7. augusta izdevumā ievietota ziņa par Austrālijas strādnieku partijas valdības soli, atzīstot Baltijas valstu iekļaušanu Pad. savienībā.

A. L.

LATVIEŠI LABĀKI MAKŠĶERNIEKI

Toronto latviešu mednieku un makšķernieku kluba 9 biedri 1. septembrī sacentās ar kanadiešu makšķerniekiem Simko ezera Ores līcī. Kamēr kanadiešiem nelaimējās, latvieši ieguva divas trofejas. 1. vietā ar 14 märc. smagu ezera foreli ierindojās Rūdolfs Miķelsons, bet 2. v. Jānis Birznieks ar 5 märc. foreli. 22. septembrī Braitona līcī TLMMK vispārējās makšķerēšanas sacīkstes. Sapulcēšanās pl. 7 rītā Coffe laivu novietnē.

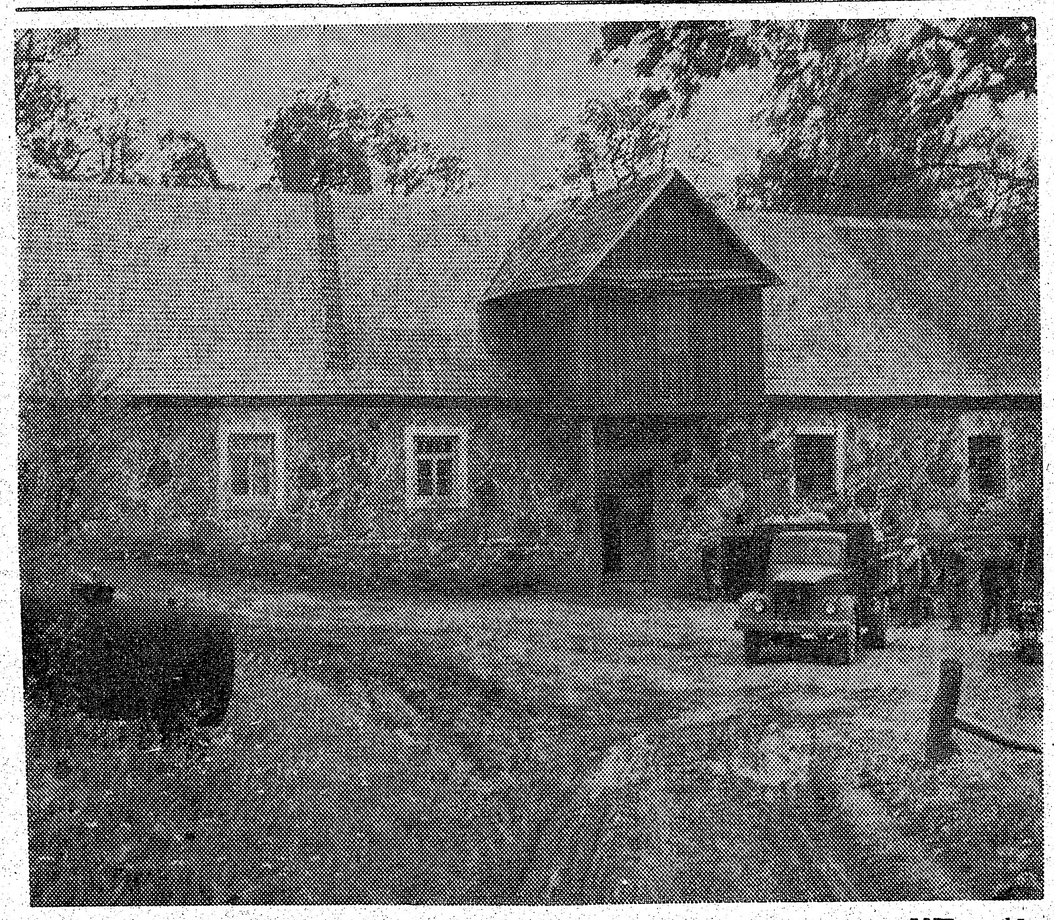

Vec-Melderu dzirnavas. Vidzeme.

LNF archīvs

Meklē darbiniekus latviešu raidījumiem

Amerikas latviešu apvienības priekšsēdis I. Spilners savā apkārtrakstā valdei norāda, ka Radio Liberty latviešu un igauņu raidījumu iespējas noskaidrosies drīz. ASV senātā šie raidījumi apstiprināti 15. augustā un cerams, ka prezidents Fords tos parakstīs. Par šī likuma pieņemšanu sevišķi iestājās senātori Persijs un Sveikers. Likumprojekta otrā daļa vēl atrodas senāta komisijā un te izredzes vājākas, jo komiteja paredzēto naudu bija jau piešķīrusi raidījumiem, pirms pieņēma latviešu un igauņu raidījumu projektu. Tāpēc var gadīties, ka raidījumus gan apstiprina, bet darbību varēs uzsākt tikai nākamā gada 1. jūlijā, kad sākas nākamais budeta gads.

Iecerētajos baltiešu raidījumos varētu darboties 16—18 darbinieku ar galveno centru Minchenē. Lietuviešu raidījumus varētu uzsākt jau ar nākošā gada sākumu. ALA jau sastādījusi sarakstu ar iespējamo raidījumu darbinieku vārdiem, kas Eiropā un ASV izteikuši vēlēšanos tur darboties. Sākuma algas varētu būt no 8—14.000 dolī gadā, atkarībā no posteņa, pieredzes un izglītības. Vajadzīgi piedzīvojuši redaktori, pētnieki, ziņu analizētāji, runātāji dažādu programmu un apskatu sacerētāji. Atlīdzība paredzēta arī par speciālām intervijām. Darbinieki sastāv arodbiedrībās, tiem ir dažādi citi nodrošinājumi, ieskaitot pensijas.

Par Daniela Brūvera viesošanos rūpējās ALA. Viņš apciemoja desmit latviešu centrus ASV, kur referēja, atbildēja uz jautājumiem, sniedza intervijas laikrakstiem un radiofonā un piedalījās demonstrācijās. Pēc ceļa un citu izdevumu segšanas, ALA pārpalikumu nodos Brūvera rīcībā viņa brāļu atbrīvošanai. Brūveris tikās ar vairākiem amerikāņu senātoriem, kongresa locekļiem un žurnālistiem. Bija arī intervija Vašingtonas televīzijā.

ALAs priekšsēdis I. Spilners nosūtījis protesta vēstules Austrālijas valdībai, ārlietu ministram un opozicijas vadītājam, bet ALAs pārstāvis pie Apvienotās baltiešu komitejas G. Meierovics protestēja Austrālijas sūtniecībā. Latviešu vasaras vidusskolas audzēkņi rakstīja protesta vēstules Austrālijas politiķiem.

Ar 1. septembri pie Apvienotās baltiešu komitejas sāks darboties patstāvīgs politisks darbinieks lietuvietis Edvards Šumanas. No paredzētās gada algas 10.000 dolaru, ALA pēc iepriekšējas vienošanās, maksās trešdaļu. Darba birojs atradīsies ALAs mītnes apakšējās telpās, saņemot par to mazu atlīdzību. E. Šumanas sadarbosies ar baltiešu centrālo organizāciju pārstāvjiem.

ALAs priekšsēdis I. Spilners nosūtījis labākos vēlējumus ASV prezidentam Fordam. Paredzēts izdot foto albumu, kur Fords redzams kopā ar latviešiem. ALA meklē attiecīgus foto attēlus, kurus lūdz nosūtīt ALAs priekšsēdim.

10. augustā novietota piemiņas plāksne kādreizējā Kurzemes kolonijā Tobago, piedaloties Trinidadas un Tobago amatpersonām. Mācītājs A. Gulbis noturējis latviešu dievkalpojumu, kur piedalījušies arī vietējie iedzīvotāji. Kad vasaras sākumā varēja vērot, ka ekskursijai uz Tobago pieteikušies maz braucēju (toreiz bija tikai 8 bet no ASV uz Tobago devās 13), bija jāšaubās par ceļojuma labu izdošanos un pietiekama iespaida radīšanu. ALA stājās sakaros ar Latvijas sūtniecību Vašingtonā un Venecuēlas latviešiem. Pēc šīm sarunām uz Tobago piemiņas plāksnes svinībām devās Latvijas sūtniecības vadītājs Vašingtonā Dr. A. Dinbergs un Venecuēlas latviešu pārstāvji.

Amerikas latviešu jaunatnes apvienības loterijas rīkošanai ALA aizdevusi 2000 dolaru. Nokārtots rēķins izdevējam A. Riekstam par Čikagas centrālo kultūras dienu brošūras iespiešanu. Filadelfijas latvieša E. Brūvera sūdzība pret ALAs sporta biroju un citiem turpinās. Advokāts I. Bērziņš par profesionāliem pakalpojumiem no 1973. gada 13. decembra līdz 1974. gada 1. augustam iesniedzis AĪAi rēķinu par 1080 dolariem. Sūdzība radusies sakarā ar kādām sacīkstēm Filadelfijā 1973. gadā.

Bijušais ALAs ģenerālsekretārs A. Albats ierosinājis izdot jaunu Latvju enciklopēdijas sējumu. Pēdējais papildinājums izdots 1962. gadā. Prof. E. Andersons piesolījis darba atbalstu, bet vajadzīgs arī materiālais atbalsts.

No Kalamazū latviešu biedrības saņemts ALAs kongresa sarīkošanas atlikums, pāri par 1200 dol. Šī kongresa delegātu dalības maksa bija augstākā visā ALAs pastāvēšanas laikā. R. Matisons no Čikagas atsūtījis ALAi čeku par 1344 dolariem, kas saņemts no viesnīcas Hollenden House Klīvlandē. Klīvlandes dziesmu svētku apmeklētāji bija sūdzējušies par paaugstinātām viesnīcas istabu cenām, augstākas nekā bija minēts paziņojumā.

Minsteres latviešu ģimnazijas ģenerālsekretārs A. Spoģis ziņojis ALAi, ka kandidātiem ģimnazijas direktora amatam jāpieteicas līdz 14. septembrim. Galīgā pieņemšana notiks oktobra sākumā. Direktora sākuma alga 2000 līdz 2500 marku mēnesī atkarībā no vecuma un ģimenes stāvokļa. Ir saņemti ALAs čeki par 2000 dolariem divām stipendijām; Bostonas stipendiju fonds piešķīris trīs stipendijas, bet skola — arī trīs stipendijas skolēniem no ASV. E. Krieviņas stipendiju fondā ir divas stipendijas augstskolai, katra 1000 dol. apmērā un viena 400 dol. Minsterei.

Skolēnu skaits latviešu vasaras skolās ASV aug, bet jau nākamajā vasarā vajadzēs jaunas lielākas mītnes. Beverīna austrumu piekrastē plāno paplašināt ēdamzāli — sanāksmju telpu, ko varētu izmantot skolai. Skolas darbojas ar iztrūkumu, ko Gaŗezers sedz ar citiem ienākumiem, bet Beverīna cer uz papildu maksām.

Vk

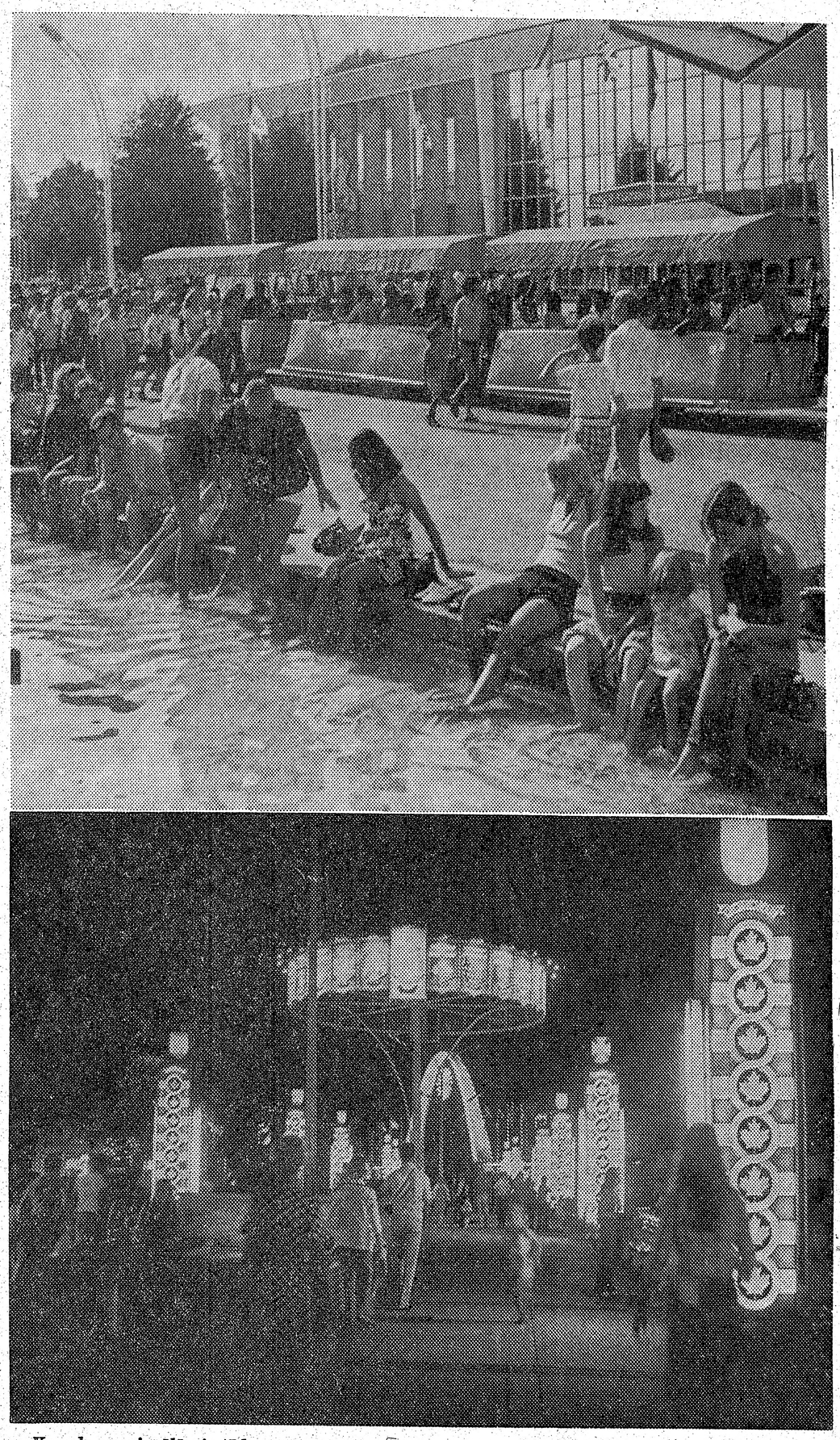

Kanadas nacionālās izstādes (CNE) ainas. Tieši pirms izstādes sākās Toronto satiksmes darbinieku streiks, prasot 40 proc. algas pielikumu, pārliecībā, ka tas ir īstais laiks piespiest šo prasību apmierināt. Toronto transita komisija (TTC) tomēr nepiekāpās un streiks turpinājās nepārtraukti 3 nedēļas. Apmeklētāji devās uz izstādi saviem satiksmes līdzekļiem vai kājām. Vienīgais publiskais satiksmes līdzekli bija „mazais bānītis" izstādes laukumā. Augšējā attēlā: nogurušie izstādes apmeklētāji, kas bija ieradušies kājām, dzisina savus nogurušos „motorus" daudzajos izstādes ūdens baseinos. Apakšā — izstāde naktī ar Kanadas provinču apgaismotiem ģerboņiem.

Foto: J. Liģers

Bankas kontos atstāti latviešu kapitāli

Iestādes Floridā meklē Hariju Pētersu (Harry Peters), kas banku kontos atstājis vairāk nekā 28.000 dolaru un apm. 5000 dolaru vērtslietās, kas noguldītas bankas seifā. Par šo naudu un mantām īpašnieks nav interesējies jau 17 gadus. Floridas likumi nosaka, ka banku kontus nedrīkst slēgt, ja tie nav aiztikti 15 gadus.

Ap 1957. gadu Pēterss dzīvojis Brādentonas pilsētā Floridā, mēbelētā istabā, pēc tam Sv. Pēterburgā dzīvokļu mājā. Izmeklēšanas ierēdnis noskaidrojis, ka dzīvokļa saimniece Brādentonā savu īrnieku neskaidri atceras kā klusu vecu vīru, kas klibojis. Viņš nekur nestrādājis. Pēterss dzimis 1897. gada 11. janvārī Latvijā. Dzīvojis Redhukas (Red Hook) rajonā Bruklinā, Ņujorkas pilsētas robežās, bet vecuma dienās pārcēlies uz Floridu. Valdības iestāžu izmeklēšana līdz šim nav devusi nekādus rezultātus.

Sagadīšanās dēļ valdības izmeklētāji atraduši vīru ar līdzīgu vārdu un pat dzimšanas gadu, bet tas tomēr nebijis meklētais Harijs Pēterss. Vienalga, kas viņš bijis un ko darījis, dzīvē tas guvis panākumus, vismaz mērojot tos naudā. Sv. Pēterburgas First National Bank kontā atstāti 15.967 dolari, Manatee National Bank kontā Brādentonā 5334 dolari un Bowetry Saving Bank kontā Ņujorkā pāri par 7000 dolaru. Sv. Pēterburgas bankas seifā vēl atstāti divi gredzeni, broša, briljanta adata un liels kabatas pulkstenis. Zeltkaļi šo mantu vērtību novērtējuši uz apmēram 5000 dolaru.

Personas, kam būtu kāds sakars ar šo mantu, var zvanīt Harijam Karsonam (Harry Carson) Florida's Abandoned Property Section, tālr. 904-488-2543. Šī iestāde pārvalda ap 4 miljonu dolaru lielu kapitālu 40.000 pamestos banku kontos.

—be

(47. turpinājums)

„Nekas. Gan jau citu reizi,'' un ejam pie zirgiem.

Kad lieku ērzeļiem mutē dzelžus un nāsīs laužņus, tas tiem nepatīk. Zultāns uzslien galvu tik augstu, ka netieku klāt. Tikai ar lielām pūlēm dabūju abus ērzeļus jāšanas kārtībā. Launkalnieši palīdz Vīganta kundzei iekāpt sedlos. Kad arī es esmu Zultānam mugurā, Šeridāns uzņem strauju rikšu un Zultāns tam seko. Nekāda gaŗāka atvadīšanās nenotiek. Labi, ka tā. Kad esam pāri Vidzemes šosejai un iejājam Launkalnes silā, Šeridāns sāk aulekšot. Jau izejot no skolas nama manīju, ka abi ērzeļi drebinās. Vairāk nekā sešas stundas pavasaŗa vējā tos atvēsinājušas līdz drebuļiem. Šeridāns aulekšo. Zultāns turas līdz. Vīganta kundze turas sedlos braši. Zinu, ka viņai ātrums patīk. Kad esam kādus piecus kilometrus no Smiltenes, kādā pakalnē Šeridāns krīt. Vīganta kundze pārlido pāri zirga galvai. Ērzelis ir tik pārsteigts no kritiena, ka, uzlēcis kājās, aulekšos aizlaižas prom. Gribu apturēt Zultānu. Ērzeļi ir ieraduši būt kopā. Lai kā cenšos, Zultānu noturēt nevaru. Kad piejāju Vīganta kundzei, viņa saka:

„Lūkojiet panākt Šeridānu. Nebēdājiet par mani. Gan es tikšu mājās. Kad tik nenotiek kāda nelaime ar ērzeli. Ceļu jau viņš zina, Tas nekas,'' vairāk arī nedzirdu. Zultāns saslienas divkājās un nākošā mirklī jau aulekšo tālāk.

Pēc pēdām smiltīs redzu, ka Šeridāns ir laidies tiešam lielā ātrumā. Mani uztrauc viena lieta. Ja nu kas notiek ar Šeridānu, varbūt mani vainos līdz? Tādas domas iešaujas prātā, kad iejāju Smiltenē. Uz akmeņiem Zultāns pats apstājās skriet. Tagad viņš iet lēnām. No ausīm, kuŗas vairs nav pieglaustas, redzu, ka Zultāns vairs nav uztraucies.

Kad notikumu pastāstu staļļmeistaram, viņš tūliņ sajūdz kamanās citu zirgu un brauc Vīganta kundzei pretim. Pirtsaugšā zēni jau zina par manu notikumu. Ortmanis, strādādams staļļos, ziņu pārnesis.

„Kas tu par kavalieri? Neproti savaldīt zirgu. Ne par velti direktora kundze agrāk sev izraudzīja citu kavalieri. Zemnieks paliek zemnieks. Mužīkam mužika uzvešanās,'' zobo mani Lazdiņu Jānis.

☆

Nemanot pienākušas Lieldienas. Tāpat kā Ziemas svētkos, Lieldienas brīvlaikā skolēni tiek sadalīti divās grupās. Tie, kas pirmie brauca Ziemas svētkos, tagad paliek pēdējie un otrādi. Ar Lieldienām skolā izbeidzas oficiālais mācību laiks. Paliek sagatavošanās eksāmeniem un pavasaŗa praktiskiem darbiem. Eksāmeni notiek zemes mācībā, mēslošanas mācībā, ķīmijā, mājlopu anatomijā, fizioloģijā, mājlopu lipīgās slimībās, kā arī lauksaimniecības pirmajā kursā botanikā. Otrā lauksaimniecības kursā eksāmeni jāliek vispārējā un īpatnējā augkopībā, vispārējā un īpatnējā lopkopībā, dārzkopībā, grāmatvedībā un saimniekošanas mācībā. Lopkopības nodaļā eksāmeni nolikti vispārējā lopkopībā, ķīmijā, analizēs un sabiedrisko lietu zinībās. Piensaimniecības nodaļā eksāmeni nolikti — piensaimniecībā, piena technoloģijā, piena baktērioloģijā, grāmatvedībā, piensaimniecības grāmatvedībā, piena analizēs un sabiedriskā zinātnē. Noteikts, ka piensaimniekiem un lopkopjiem vēl notiks speciālizēšanās semināros analizēs, naudas izmaksas aprēķinos un vispār lietās, kas vajadzīgas, lai skolu beigušie varētu sākt strādāt.

Tā kā Lieldienas gadās vēlu, līdz eksāmeniem palikušas tikai četras nedēļas. Pa šo laiku semināru veidā atkārto kursu. Skolotāji cenšas izskaidrot lietas, kas grūtāk saprotamās.

Kad braucu mājā, pirmā lieta, ko gribu panākt mūsu saimniecībā, ir pagatavot šļūci. Dabūjam ozola bluķus. Tos kalējs Toms saķēdē ar speciāliem dzelzs savienojumiem. Kad iejūdžu zirgu, mēģinu nošļūkt kalngalu. Uzbraucu ar šļūci uz tīruma. Kaimiņu ļaudis sanākuši skatīties, ar kādu ērmu esmu sācis apstrādāt tīrumus.

Pirmos trīs riņķus izdaru viegli. Tad pēkšņi zirgs ar zveņģelēm aiziet. Gandrīz pats pakrītu uz šļūces. Izrādās, ka mana kalkulācija par šļūces saķēdēšanu ir bijusi pilnīgi aplama. Nav patīkama sajūta. Zinu, ka mājinieki un kaimiņi smiesies par šo notikumu. Neveiksme jau pašā sākumā. To nebiju paredzējis. Apsienu šļūces bluķus ar striķi un velku ar zirgiem tos atkal mājā. Tad sakrauju tos atkal ratos un braucu pie kalēja Toma. Kalējs, mani ieraudzījis, smejas:

„Ak tad tava gudrība sabruka pašā sākumā?''

„Neesmu braucis pie tevis, lai noskaidrotu, vai tā ir gudrība vai muļķība. Esmu atvedis šļūci, lai tu sataisītu,'' saku stingrā balsī.

„Redzi, cik tu lielīgs. Lielība naudu nemaksā. Vispirms samaksā man par iepriekšējo darbu, tad strādāšu tālāk,'' viltīgi smaidīdams atbild kalējs.

„Cik tev jāmaksā?'' lielīgi noprasu.

„Trīsdesmit latu,'' pasaka kalējs.

Tā kā man tikdaudz naudas nav klāt, tad saku:

„Tos tev samaksās māte. Viņa kārto visus mājas saimnieciskos darījumus.''

„Lai māte atnāk un samaksā. Citādi nekust,'' un kalējs lielīgi nosviež āmuru.

Neko darīt. Atstāju zirgu un vāgus ar ozola bluķiem pie smēdes un pats kājām eju uz māju. Kad izstāstu mātei, kas par lietu, viņa saka:

„Vai tev vispār vajadzēja krāmēties ar to šļūci. Grāmatas un skolas zinības jau ir laba lieta, bet ne katrreiz der uz tīruma.''

„Nē, šoreiz nevaru. Ja es neizdarīšu, tad mans prestižs pagalam. To es nevaru atļauties. Otrkārt, esmu pārliecībā, ka šļūce mūsu kalnainā zemē palielinās ražu. Labi zinu, ka kalngali vienmēr bija puspliki,'' plijos mātei virsū.

„Nu, ja jau nu tu man tieši uzspied savu gribu, tad jāļauj vien būs. Ej un pasaki Tomam, lai viņš tur muti. Viņš pagājušā rudenī aizņēmās no manis sešdesmit latu nodokļiem. Viņš vēl nav ne santīma atdevis. Lai atrēķina tos trīsdesmit latus par šļūci. Bet nē. Es labāk iešu līdz. Man liekas, kalējs tevi šmauc. Vai tad par tādu nieka darbu lai maksājam tik daudz naudas?'' un māte nāk līdz uz smēdi.

Kad kalējs Toms ierauga māti, viņš maina valodu.

„Es jau ar Jāni tikai dzinu jokus. Vai tad jokot nav atļauts?''

„Ar naudu nav nekādi joki. Tā grūti nopelnīt. Saki, cik tev jāmaksā par vakardienas darbu?'' noprasa māte.

„Desmit latu. Es jau to teicu Jānim. Viņš droši vien pārpratis,'' melo kalējs.

„Nu tad atrēķini no parāda. To Jānis vēlas. Atrēķini visu no parāda. Ja tev svētkos nav baltu miltu, atnāc, dabūsi. Tad bērniem netrūks ko ēst,'' nosaka māte un aiziet.

Tagad mēs urbjam bluķos caurumus. Pievienojumi otrā pusē tiek piestiprināti ar skrūvi.

„Jā, tā ir cita lieta. Es jau domāju, ka pirmā šļūce neturēs,'' saka Toms.

(Turpinājums sekos)

SPECIĀLOS rubļu CERTIFIKĀTUS labāko dāvanu uz

LATVIJU

Tagad labāku nekā jebkad agrāk

INTERTRADE EXPRESS CORP.

To sakām mēs un to saka arī jūsu piederīgie.

Par tiem jūsu piederīgie var iegādāties visu, ko vēlas, par daļu no parastās vērtības, tas ir apm. tā, ka jūs būtu iegājuši veikalā ar $100 un nopirkuši mantas $200 vai $300 vērtībā, vai pat vairāk.

Speciālos rubļu certifikātus var arī ļoti izdevīgi apmainīt pret parastajiem rubļiem.

PILNĪGA GARANTIJA UN APDROŠINĀŠANA

Certifikātu piegāde mājās apm. 3 nedēļu laikā.

Speciālā rubļa vērtība ir $2.60

Pieprasait mūsu illustrētos katalogus.

PASŪTINAIT TAGAD

t i k a i c a u r

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd. Street, Fifth floor NEW YORK, N.Y. 10010, tālr. 982-1530

Ļoti svarīgi — Automobiļi Ātra piegāde

Izvēlaties no šiem jaunajiem modeļiem:

	Cenas US $
Zhiguli Vaz 2101	**$3494.00**
Jaunais, uzlabotais (Export Model)	
Zhiguli Vaz 2103	**$4007.00**
Zhiguli Vaz 2102 Station Wagon (Export Model)	**$3853.00**
Moskvith 412 IE	**$3544.00**
Moskvith 408 IE	**$3259.00**
Moskvitch 426 IE Station Wagon	**$3698.00**
Moskvitch 427 IE Station Wagon	**$3968.00**
Zaporozhets Zaz 968	**$2234.00**
Zaporozhets Zaz 968 E. jauns	**$2389.00**

Pieprasait mūsu speciālo illustrēto apkārtrakstu ar automašīnu attēliem. Pieņemam pasūtinājumus arī DZĪVOKĻIEM. PĀRSŪTĀM LIETOTAS DRĒBES.

Iebraucēji no USSR, pieprasait speciālo informāciju! Mums ir 25 gadu pieredze šais darījumos un mums ir tūkstošiem apmierinātu klientu.

Speciālie rubļu certifikāti ir labākā dāvana

Intertrade Express Corp., 125 East 23rd. Street, New York, N. Y. 10010, kas speciālizējusies jau 25 gadus dāvanu sūtīšanā uz Pad. Savienību, ziņo, ka speciālie rubļu certifikāti ir labākā dāvana piederīgiem Latvijā.

Speciālie rubļi ir četrreiz vērtīgāki par parastiem, tāpēc tie ir izdevīgāki. Saņēmēji ar tiem var iegādāties visu speciālajos Vneshposyltorg ārzemju valūtas veikalos par apm. ¼ no mantu vērtības parastos rubļos, vai pat lētāk.

Speciālos rubļu Certifikātus var izdevīgi apmainīt arī parastajos rubļos par dārgāku likmi. Mēs varam jums ieteikt sazināties ar INTERTRADE EXPRESS CORP. 125 East 23rd. Street, 5th Floor, New York, N. Y., 10010, tālr. 982-1530 un pieprasīt bezmaksas illustrēto katalogu.

Ja latviešu tauta grib dzīvot

KATRU OTRO ĢADU TAUTAS BALVA BŪTU PIEŠĶIRAMA DAUDZBĒRNU MĀTEI

Ja kāda tauta grib dzīvot, sevišķi pārbaudes laikos un laikmetos, kad jāpārdzīvo nebrīvība, apspiestība, izkliedēšana u. c. bēdas, tad centrā jāliek un galvenā uzmanība jāpievērš cilvēkam, lai šīs izkliedētās tautas cilvēku skaits pieaugtu, tauta neizmirtu.

Latviešu tautu Dievs, šķiet, ir sodījis divējādi. Mūsu tēvzeme ir nonākusi reliģijas vajātāju rokās, okupantu verdzības jūgā un izkliedēta pa visu pasauli. Līdz ar to latviski runājošo latviešu skaits diendienā ne pieaug, bet mazinās. Ja tas tā turpināsies vēl kādus gadus desmitus, nekā nedarot šinī virzienā, latviešu tauta būs padota izmiršanai.

Dzimstības pacelšanai Latvijā, mēs no trimdas „vecā balkona" maz ko varam līdzēt. Okupanti latviešu dzimstību visiem līdzekļiem kavē. Latviešu jaunos cilvēkus izsūta darbos Iekškrievijā, tur rodas jauktu tautību laulības, ātri pārkrievojas.

Latviešu jaunajiem ļaudīm, kas nodibina okupētajā Latvijā ģimenes dzīvi, trūkst atsevišķu dzīvokļu, algas mazas, vīrs viens pats nespēj ģimeni uzturēt, algotā darbā jāiet arī sievai. Mātei ejot darbā, bērns jānodod rūpnīcas bērnu uzraudzības punktā — „bērnu silē". Pat vīra un sievas izpeļņa reti kad pārsniedz 200 rubļu mēnesī. Kaut arī laulātie abi strādā, Latvijā lielu ģimeni materiāli nav iespējams uzturēt. Ir dzirdēta traģiska piebilde, ka bērns esot par daudz liels lukss, ko katra ģimene nevarot atļauties.

Latviešu tautas dzimstības uzturētāja ir latviešu trimdas saime, kas dzīvo augsta dzīves standarta zemēs. Materiālā un dzīvokļu ziņā bērna dzimšana jaunlaulātiem mūsu trimdas zemēs nav lukss, bet Dieva dāvana un bērna uzturēšana neprasa sevišķus izdevumus.

Trimdā no viena vai abu latviešu izcelsmes jaunlaulātiem procentuāli bērnu dzimstība varbūt ir lielāka nekā pašlaik dzimtenē, bet trimdā sāk aptrūkt latviski runājošo bērnu citu svarīgu apstākļu dēļ. — Ļoti strauji asimilējas paši jaunlaulātie, nemaz nerunājot par viņu bērniem. Daudzās jaunajās latviešu ģimenēs, piem., Amerikā, bieži vien abi latvieši savā starpā un ar saviem bērniem sarunājas angļu valodā.

Teikto apstiprina mūsu jaunās paaudzes zinātnieks Dr. L. Streips savā referātā skautu un gaidu sanāksmē Kanadā: „. . . tagad ārpus Latvijas dzīvo ap 20.000 bērnu līdz 16 gadu vecumam, bet no tiem tikai 2000 runā latviski." Referents norādīja, ka bērniem vispirms latviešu valoda jāmācās ģimenē, tikai tad viņiem valodas apgūšanu varēs sekmīgi papildināt papildskolās un jaunatnes organizācijās. (Latvija Amerikā, 1973. gada 31. martā.)

Otrs piemērs: latviešu katoļu draudzes Toronto 25 gadu jubilejas gadījumā ziņojumā minēts, ka draudzē ir 589 dvēseles, no tām 15 bērnu līdz 10 gadu vecumam, 79 jaunieši līdz 18 gadiem (L. A., 1974. gada 15. jūnijā). Tātad pēc 10 gadiem, šinī latviešu katoļu draudzē būs vairs tikai 15 jauniešu, bet cik no tiem runās latviski?

Par teicamu un pozitīvu īpašību jāatzīst, ka trimdā latvieši ir pievērsušies jaunās paaudzes skološanai, kolledžu beigšanai, un zinātnisko grādu iegūšanai. Nepārspīlēšu teikdama, ka kādu trešdaļu līdzekļu pirmajos divos gadu desmitos trimdā esam ieguldījuši izglītības un kultūras vērtību iegūšanai.

Runājot par latviešu tautas pieaugumu trimdā, nevar paiet garām neminot, ka pēdējā laikā latviešu jaunlaulāto ģimenes ir pārgājušas uz vien- un divbērnu sistēmu. Krājgrāmatiņu dzimušam bērnam dažkārt jau liek šūpuļa pagalvī, lai izaudzinātu „miljonāru".

Trimdā mums pastāv un darbojas daudzi kultūrveicinoši fondi, kuri izsniedz naudas balvas par gara ražojumiem attiecīgā nozarē. Piemēram, PBLA tautas balva 1000 dol. tiek piešķirta trimdas latviešu izciliem māksliniekiem, politiķiem un zinātniekiem (1973. g. TB tika piešķirta Minsterei).

Mums pastāv un darbojas globālais Kultūras fonds, arī Goppera, Krišjāņa Barona un vairāki mūžībā aizgājušo literātu fondi, kas piešķir naudas balvas par romāna vai dzejas krājuma sarakstīšanu. Skaņraži, lugu sarakstītāji sacensībās saņem naudas balvas par labākiem darbiem.

Lokālo organizāciju sarīkojumos trimdā kara invalidiem un pensionāriem dodam nolaidi — puscenas ieeju. Arī tas labs, pozitīvs darbs, viņi ir pelnījuši pretimnākšanu.

No visa padarītā un darāmā trimdā, tikai vienu pašu svarīgāko esam atstājuši novārtā, neievērotu — latviešu daudzbērnu māti. Līdz šim ar vienu un to pašu mātes „olekti" mēs esam mērījuši viena bērna māti un piecu, sešu vai 10 bērnu māti. Pati esmu nākusi no 13 bērnu ģimenes. Manu vecāku ģimenē maizes pietika visiem.

Daudzbērnu mātei ar latviski runājošiem bērniem līdz šim nav neviena fonda, nevienas balvas, nav ieejas cenu pazemināju mu latviešu sarīkojumos.

ALAs 23. kongresā Kalamazū, kā delegāte no latviešu akadēmiskās kopas Mineapolē nācu ar saukli: Augstākos apbalvojumus un pagodinājumus pirmām kārtām dodiet daudzbērnu latviešu mātei ar pieciem bērniem uz augšu līdz 20 gadu vecumam, kas ģimenē runā latviski. Pēc sava ierosinājuma kongresam iesniedzu rezolūciju. Nevienam pretī iebildumus neceļot, to vienbalsīgi pieņēma. Katru otro gadu Tautas balva piešķirama kādai latviešu mātei ar bērnu skaitu pieci un uz augšu, kur visi bērni runā latviski. Organizāciju sarīkojumos piecu un vairāku bērnu latviešu ģimenēm, vecākiem un bērniem ieeju dot brīvu. ALAs kongress uzdod ALAs valdei rast līdzekļus un ceļus, lai 18. novembŗa aktos, latviešu kolonijās, tiktu godā celta, apbalvota daudzbērnu latviešu māte ar naudas balvām.

Piezīme: apbalvojumi, morāli, materiāli, godinājumi piešķirami tikai jaunās paaudzes lielajām ģimenēm ar bērnu vecumu līdz 20 gadiem, kur ģimenē visi bērni runā latviski.

Dosim latviešu daudzbērnu mātei augstākās, arī naudas balvas, dosim tai pazemināt ieejas maksu visos sarīkojumos, dosim tai morālu atbalstu!

Anna Dimanta

SPORTS

Milvokieši pāraki

Gaŗezera ceļojošo balvu šaušanā savā īpašumā iegūst Milvoku DV apvienības šāvēju grupa.

Gadskārtējās Gaŗezera šaušanas sacensībās Gaŗezera šautuvē 17. augustā atklāja valdes viceprieksšēdis A. Tīdemanis, kas arī pasniedza uzvarētājiem balvas. Sacensības izkārtoja DV Kalamazū apvienība, bet vadīja L. Skrupšķelis. V. Treimaņa dāvāto Gaŗezera balvu piecus gadus no vietas izcīnīja Milvoku DV šāvēju grupa, iegūstot savā īpašumā. Grupu šaušanas sacensībās 1. vietu ieguva Milvoki, 2. v. — Kalamazū, 3. v. — Grand Rapidi. Individuāli: 1. v. — Uldis Kalējs (Grand Rapidi), 2. v. — Viktors Zālītis (Milvoki), 3. v. — Žanis Butkus (Milvoki). Dāmu klasē: Livija Kalmane (Kalamazū) un 2. v. — Karole Švānfelde (Čikaga). Jaunieši no 15—18 g. v.: 1. v. — Gundars Elksnis (Kalamazū); līdz 15 g. v.: 1. v. — Jānis Šmits (Kalamazū), 2. v. — Marks Namatēvs (Kalamazū) un 3. v. — Alfrēds Elksnis (Kalamazū). Abiem otrās un trešās vietas ieguvējiem bija vienāds punktu skaits. Šaušanā ar pistolēm: 1. v. — Arnis Kalmanis (Kalamazū), 2. v. — Leonards Skrupšķelis (Kalamazū), 3. v. — Alfrēds Tabaks (Milvoki). Sacīkšu laikā Kalamazū DV apvienības vanadzes bija izkārtojušas „Labrenču tirgu".

V. Bokis

Par Rasmas Aizupes grāmatu

Rasma Aizupe

Deviņpadsmit Gadi Sibirijā

apgādam un autorei ienākušas visai cildenas atsauksmes.

Ed. Salenieks (Laikā) uzskata šo grāmatu par piemineklī tiem 100.000 latvjiem, kas aizgājuši bojā varmācībā, un arī — par apsūdzību.

A. Melliņš (Austrālijas Latvietī 26. jūl.) saka, ka tas nav vienas personas ciešanu stāsts, bet visas tautas moku ceļa vēsture. Bez tam te parādās arī latviešu baltā dvēsele un tās uzupurēšanās gars visdziļākajā ciešanu tumsā.

P. Jelgavietis (Priedītis), kas nesen aizgāja mūžībā, Londonas Avīzē 5. jūl. ieteica, ka šī grāmata jāizlasa ikvienam latvietim. To pašu saka arī **R. Apenītis** Latvija Amerikā, izsaucoties arī: „Necietīsim klusu!"

Lidija Maršalka (Vācijā) saka, ka šī grāmata ir vienreizēja vērtība mums - latviešiem, ne mazāk kā Solžeņicina vēstījums visai brīvajai pasaulei.

Rasma Grīna (Zviedrijā): „Jauki, ka grāmatai ir piekrišana. Tas nozīmē, ka trimda vēl nav gluži apmirusi, kaut reizēm gandrīz tā var likties . . ."

I. N. (Vācijā): „Tā ir labākā grāmata par izsūtītiem un to likteni, un pārāka arī par visām sveštautiešu sarakstītām."

Cildenu atsauksmi tieši autorei ir atsūtījusi arī kāda draudzene ar vārdiem: „Tu esi lauva!"

Grāmatu var iegādāties — greznā sējumā par 13 dol. un cietos vākos par 12 dol., pasūtinājumus adresējot:

A. Kalniņš, 43 Woodside Ave., Toronto, Canada.

Tāpat var pasūtināt arī pie atkalpārdevējiem un galvenajiem pārstāvjiem, kas ir: ASV— L. Rumaks, Hempstead, N. Y. 11550; Kanadā — Lotus veikals, 792 Bathurst Str., Toronto un Vācijā — Verlag Latvija, 242 Eutin/Holst.

RELIĢISKĀ DZĪVE

Stud. theol. M. Vītums

Patiesība, kas vieno un dara brīvus

Jāņa ev. 8,30-36.

Jānis, evaņģelists ar Dieva apskaidrotu prātu, savā evaņģelijā citē šādus mūsu Kunga un Pestītāja vārdus jūdu tautas piederīgiem, kas bija sākuši ticēt viņam: „Ja jūs paliekat Manos vārdos, jūs patiesi esat Mani mācekļi. Un jūs atzīsit patiesību, un patiesība darīs jūs brīvus." Šie ir vārdi, kas jūdiem bija grūti pieņemami. Īstam ticīgam jūdam bija jāpilda simtiem likumu ne tikai Mozus grāmatās un citur Vecajā derībā, bet sekojot arī rakstu mācītāju dotajiem izskaidrojumiem un papildinājumeim. Lai pildītu visus šos likumus, ebrējiem ir jādomā par katru kumosu, ko viņš ēd, vai tas ir pareizi sagatavots un pasniegts pareizā traukā. Nereti ir jāiet apkārtceļš vai jāizvēlas kāds simbolisks atrisinājums. Vēl no Eiropas mēs atceramies ortodoksos ebrējus, kas sestdienā naudu ņēma ar standziņām, jo sabatā jūds nedrīkst aizkart naudu. Tāpat esmu dzirdējis stāstām par kādu ebreju Gronas transitnometnē Vācijā, kas naktī gulējis ar cepuri galvā tikai tāpēc, lai viņš simboliski būtu zem sava jumta, kad tam jāpārgul vienā telpā ar neebrējiem. Jēzus visus šos sīkos ortodoksā jūdaisma likumus atceļ ar vienu teikumu: „Jūs atzīsit patiesību, un patiesība darīs jūs brīvus."

Arī mūsdienu cilvēkam, kura domāšanas pamatā bieži ir vislielākais relātīvisms un absolūtās patiesības noliegšana, šie vārdi ir grūti pieņemami. Mūsdienu cilvēks bieži ciniski jautā līdzīgi Poncijam Pilātam: „Kas ir patiesība?" — Absolūtā patiesība ir un būs, bet mēs piemiedzam acis un negribam to redzēt, jo tā nereti traucē mūs mūsu dzīves ērtībās. Pasaudžu šķelšanās, par ko pēdējā laikā daudz runāts, ceļas galvenokārt no tā, ka tēvs un māte redz un pasaka patiesību jauniešiem par viņu kļūdām un dzīves veidu. Bet cieņu patiesībai ir parādījuši daudzi; daudzi ir atdevuši dzīvību patiesības dēļ; daudzi mūsu tautieši cieš Sibirijas vergu nometnēs tikai tāpēc, ka tie ir pateikuši patiesību. Mūsu Kungs Jēzus Kristus teica: „Tāpēc Es esmu dzimis un pasaulē nācis, lai apliecinātu patiesību. Ikviens, kas ir no patiesības, dzird Manu balsi." Savos vārdos Jēzus sludināja patiesību, un par savu patiesību Viņš mira Golgatas kalnā.

Ciniskais iztulkojums patiesības jautājumā ir pa daļai izskaidrojams ar to, ka t. s. modernajā pasaulē vismaz rietumu civilizācijas zemēs, kur mēs piemītam, pastāv visdažādākie reliģiskie un filozofiskie novirzieni, kam katram ir savs pulks piekritēju un aizstāvju. Sektantisms kristīgajā baznīcā uzsver un uzskata par galveno kādu atsevišķu aspektu, kādu daļu no Kristus darbības zemes virsū. Piem., Vasarsvētku draudze — runāšanu mēlēs, kristīgā zinātne — Kristu kā dziedinātāju u. t. t. Nosaukumi ne vienmēr izteic šo novirzienu īsto dabu. Bieži tie ir nepatiesi un mānīgi. Piemēram, kristīgā zinātne nav ne kristīga, nedz zinātniska, bet sludina austrumniecisku fiziskās pasaules noliegšanu; mēļu runāšana Vasarsvētku draudzē pati par sevi vēl nebūt neizpauž Svēto Garu, un Jehovas lieciniekiem ir gaužām maz no pirmo Kristus lieciniekiem un vispār īsta kristiešu gara.

Pāri visiem šiem novirzieniem ir un paliek viens liels un centrāls kodols — Kungs un Pestītājs Jēzus Kristus un Viņa vareno vārdu patiesība. Kā lasām Jāņa evaņģelija ievadā, Viņš pats bija Vārds, kas jau bija pašā iesākumā un kas atnāca zemes virsū un dzīvoja mūsu vidū. Visi vārdi, ko Viņš savā varbūtējā triju darbības gadu laikā runāja, pauda dziļu paļāvību Tēvam, kas jau senos laikos bija jūdu tautai caur praviešiem savu gribu pavēstījis. Jēzus pilnīgi atzina Veco derību, ar savu cilvēcisko dabu tai ticēja un ar savu dievišķīgo dabu izpildīja tās solījumu. Mācīdams ļaudis, Viņš bieži citēja Veco derību. Mēs itin droši varam būt pārliecināti, ka Jēzum sinagogas skolā, ko Viņš bērnībā apmeklēja, lasāmā grāmata bija Vecās derības raksti un Viņa „dziesmu grāmata" bija tās psalmi. Daudzus psalmus Viņš ir plaši citējis savās runās. Pat pie krusta teiktie vārdi: „Mans Dievs, mans Dievs, kāpēc Tu mani esi atstājis?" ir ņemti no 22. psalma. Nepareiza ir bībeles kritiķu — modernistu — pieeja, kad tie saskalda Svētos Rakstus ticamos un neticamos fragmentos. Kristieši visos laikos un visās zemēs ir tos pieņēmuši kā Dieva Svētā Gara iedvesmotas ceļa zīmes cilvēces pestīšanai. Dieva vārda — Kristus — patiesība mūs atbrīvo pirmkārt no eksistenciālisma elles, kas rodas aiz izolācijas no Dieva un, otrkārt, no netīrumu un grēku nastas. Sešpadsmitā gadu simteņa baznīcas reformātoru — mūsu ticības tēva Mārtiņa Lutera un arī Šveices Jāņa Kalvīna — mācība uzsver, ka Dieva Svētais Gars ir arī Dieva vārdu apgaismotājs un to patiesības iekšējais lieciniek.

Mīļie draugi! Mūs visus vieno viens liktenis un viena sūra patiesība, kas atsitas kā pret sienu, ja to stāstām pasaulei. Kas mēs esam? Kur mēs piederam? Neļausimies skumjām! Lasiet atbildi Svētos Rakstos: „Kungs, pie kā mēs iesim? Tev ir mūžīgās dzīvības vārdi, un mēs esam ticējuši un atzinuši, ka Tu esi Dieva Svētais!" Šī patiesība vienos mūs un darīs mūs stiprus un brīvus.

(Ceļa Biedrs.)

Edvarts Tūters

PAR PRASĪGO SIRDI

. . . Mana mazā sirds
Ir prasīga.
Tā nebeidz tirdīt mani —
Gadu no gada,
dienu un nakti — :
Kamdēļ svešuma debesīs
Neskanot cīruļu zvani?
Un vai nevarot
Samainīt es
Šīs pelēkās svešuma
Debesis
Pret citām —
Dzidrākām debesīm?

Ieradis paklausīt
Dieviņa radībai,
Tagad nu klīstu un klīstu —
Ar savu prasīgo sirdi, —
Meklēdams zemīti tādu
Un tādu krastu,
Kur dzidrākas debesis
Zemi un sirdis
Aprasinātu
Ar dziesmoto cīruļu
Zvaniem . . .

Tik vienu vietiņu —
Plašajā pasaulē —
Atradu tādu.
Tur Daugava ar Lielupi
Brālīgi sadevās rokās;
Tur Gauja uz Balto jūru
Baltus ievziedu klēpjus nesa;
Tur Abaviņa skūpstījās
Ar Ventu.
Bet — tajā mazajā,
Dainu sacerētāju veidotā
Zemītē —
Prasīgo sirdi neielaida.

Ai, nežēlīgais laika
Sprīdi:
Tev badā badināt
Tik mazo, prasīgo
Sirdi!

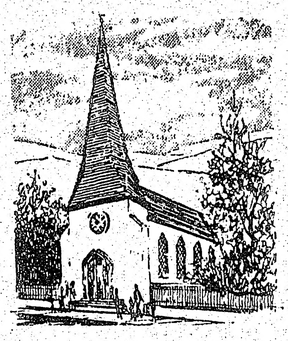

BAZNĪCU ZIŅAS

TORONTO

Māc. I. Gaide, 12 Worthington Cresc., Toronto 21, Ont., tālr. 766-5525. Sv. Jāņa draudze, tālr. 921-3327, 200 Balmoral. Ave.

8. septembrī pl. 11 no rīta Kapu svētki Jorkas kapsētas latviešu kapos.

Māc. J. Cālītis. Sv. Andreja draudze, tālr. 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto. Mājā 126 Vanhorne Ave., Willowdale Ont., tālr. 493-8211. Sidrabenē tālrunis 1-878-9016. Māc. Ā. Čops, 84 John Street, Weston. Tālrunis 249-6593.

8. septembrī pl. 11 no rīta Kapu svētki Jorkas kapsētas latviešu nodalījumā.

15. septembrī pl. 3 pēcp. dievkalpojumu vada māc. Ā. Čops.

22. septembrī pl. 11 no rīta dievkalpojums.

29. septembrī pl. 11 no rīta dievkalpojums.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739. Toronto Austrumu ev. lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnabas baznīcā, 361 Danforth Avenue.

8. septembrī pl. 11 rītā kapu svētki Toronto latviešu kapos Jorkas kapsēta.

15. septembrī pl. 2 pēcp. dievkalpojums.

29. septembrī pl. 2 pēcp. dievkalpojums.

Māc. prāv. Dr. B. Kokins, 100 Sunnyside Avenue, tālr. 533-9456. Toronto katoļu vienības dievkalpojumi notiek Kristus Augšāmcelšanās (lietuviešu) baznīcā, 1021 College Str.

Katoļu dievkalpojums Toronto jūlija un augusta mēnesī nenotiks; nākošais būs tikai svētdien, 15. septembrī, pl. 12.30, lietuviešu baznīcā, 1021 College ielā.

HAMILTONA

Hamiltonas latviešu ev. lut. Kristus draudze, 18 Victoria Avenue South.

8. septembrī, plkst. 11 priekšpusdienā dievkalpojums.

15. septembrī, plkst. 10.30 priekšpusdienā bērnu dievkalpojums; plkst. 11 dievkalpojums; plkst. 10.15 priekšpusdienā stunda abām Bībeles klasēm.

22. septembrī plkst. 4 pēcp. garīgs koncerts ar solistes Apolonijas Raikovskas piedalīšanos.

29. septembrī pl. 10.30 priekšpusdienā bērnu dievkalpojums; pl. 11. dievkalpojums; pl. 10.15 priekšpusdienā stunda abām Bībeles klasēm.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Ave., Montreal 28, P.Q. Tel. HU 9-3224. Montrealas latviešu ev. lut. Trīsvienības draudzes Sv. Jāņa baznīca, 4345 Marcil Ave.

8. septembrī pl. 13.30 dievkalpojums baznīcā.

OTAVA

Māc. E. Lange, 364 Pleasant Pk. Rd., tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā, 400 Sparks ielā.

BRAMPTONĀ

22. septembrī pl. 1.30 pēcp. dievkalpojums Grace United baznīcā.

PRIEKA VĒSTS

Kristīgs latviešu
radio raidījums
kartu svētdienu pl. 2.45 pēcp.
no Niagara WHLD raidītāja
Vilnis 1270 AM
Vadītājs Dāvids Miķelsons
60 Stevenson Rd., Rexdale,
Ont., tālrunis 749-0832

Latviešu misijas
radio raidījums
„BRĪTIŅŠ AR DIEVU"
Nepārtraukti 19. gadagājumā
Katru svētdienas rītu no
pl. 9 — 9.30
Vilnis 1270 AM.
No Niagara WHLD raidītāja
Vadītājs A. Laksmanis, 106
Dorset Rd. Scarborough,
Ont.. Tālr. 261-4218.

N. Vīksniņš

Krievi plānojuši deportācijas jau 1854. g.

KRIMAS KARŠ ZIEMEĻEIROPĀ

Krimas karš (1853.—1856.) galvenokārt norisinājās pie Sevastopoles, Krimas pussalā. Tur Anglija un Francija atbalstīja Turciju, kas cīnījās pret Krieviju. Vēlāk pievienojās arī Sardīnijas ķēniņvalsts, lai iegūtu atbalstu Italijas nacionālai apvienošanai.

Šis karš norisinājās arī Baltijas telpā. To plaši noskaidrojis Sanhozē valsts kolledžas profesors Edgars Andersons. Viņš par šo jautājumu publicējis vairākus rakstus. Jau 1947. gadā žurnālā Latvju Domas parādījās viņa raksts Krimas karš un liberālisma ēra Baltijā. 1948. gadā viņš referēja par tematu Krimas karš un Ziemeļeiropa Latviešu vēsturnieku pirmā konferencē trimdā. Šīs konferences referātus publicēja Latviešu humānitāro zinātņu asociācijā Libekā J. Šina apgādā 1948. gadā. Pēc tam sekoja vairāki viņa raksti, lai vispusīgāk noskaidrotu šo problēmu. 1952. gadā publicēts raksts Krimas karš Latvijā (Ceļa Zīmes, 1952. g. 9 un 10. numurā). Turpat iespiesta apcere Britu un franču flote Kurzemes piekrastē, Latviešu jūrnieku Krimas karš (1958. g. 35. n-rā). 1969. g. iespiests raksts Latviešu lielgaballaivu bataljons Krimas karā žurnālā Tilts (98./99.).

2. Baltiešu zinātnieku konferencē Sanhozē prof. E. Andersons referēja par tematu Krimas karš un Baltijas telpa. Šī konference notika 1970. gadā. Jau iepriekšējā gadā rosīgais pētnieks bija paplašinājis savu pētījumu joslu, par ko liecina viņa apcere The Scandinavian Area and the Crimean War in the Baltic, kas iespiesta Scandinavian Studies, Vol. 41, No. 3.

Tagad Krimas kara loma Ziemeļeiropā beidzot ļoti pilnīgi noskaidrota prof. Edgara Andersona jaunajā apcerē, kur atspoguļojas arī plašas angļu un franču diplomātiskās akcijas, lai iesaistītu šai karā ne tikai Prūsiju un Austriju, bet arī Skandinavijas valstis.

Iepazīsimies ar šī raksta galveniem datiem un autora atzinumiem. Vispārējos vēstures kursos nav norādījumu par Krimas kara svarīgo lomu Baltijas valstīs un Somijā. Skandinavijas deklarēto neitrālitāti atzina Anglija un Francija, bet ne Krievija. Dāņi daudz nebažījās par krieviem. Turpretī Zviedrija nevarēja aizmirst to, ka 1721. gadā zaudēja Igauniju un Vidzemi Krievijai, kas pievienoja arī Latgali 1772. gadā un Kurzemi 1795. gadā, bet 1809. gadā arī Somiju. Krievija uzskatīja Baltijas telpu par ļoti bīstamu, jo tur notika vairākas zemnieku sacelšanās un 1831. gadā pat revolūcionāra kustība Polijā un Lietuvā. Visumā no Krievijas 716 kaujas bataljoniem 215 atradās Baltijas telpā. Spēcīgās Baltijas flotes visas 3 divīzijas — 196 kuģu vienības ar 3652 lielgabaliem un 43.110 jūrniekiem bija koncentrētas Somijas jūras līcī aiz Kronštates un Sveaborgas (Suomenlinna) granīta klintīm, atstājot Baltijas telpu pilnīgi bez aizsardzības. Vienīgi piekrastes lielgaballaivu bataljoni bija noorganizēti Rīgā, Turko (Abo), Tallinā (Rēvelē) un dažās citās vietās. Šo lielgaballaivu skaits sniedzās līdz 400.

Krievijas valdība jau kara sākumā uzlika Baltijas guberņām smagas nodevas. Iedzīvotājiem vajadzēja izvietot krievu karavīrus un apgādāt ar visu nepieciešamo. Viņus mobilizēja sardzes pienākumiem un lielgaballaivu bataljoniem. Viņiem bija arī jālabo ceļi. 1854. gada 5. martā Krievijas valdība pat plānoja deportēt visus nekrievu iedzīvotājus un muižniekus, kas nepiederēja pie pareizticīgo baznīcas uz Krievijas iekšieni. Tikai tad, kad Baltijas muižnieki demonstrēja savu patriotismu, sūtot savus jaunākos dēlus kā „brīvprātīgos" krievu armijā, Nikolajs I atcēla savu pavēli.

Anglija bija nobažījusies par savas piekrastes aizsardzību, jo tās galvenie jūras spēki bija koncentrēti Vidusjūrā. 1854. gada 23. februārī Anglijas valdība iecēla vecu admirāli Seru Čarli Napieru par virspavēlnieku gandrīz neeksistējošai britu Baltijas flotei. Viņa rīcībā bija daži kuģi, bet nebija piemērota personāla. Tātad morāle un apgāde bija vāja. 1854. g. 13. martā britu Baltijas flote devās uz Dāniju, lai aizsprostotu izejas no Baltijas jūras. Dāņi smējās par šo nožēlojamo floti. 1854. gadā britu 49 flotes vienības (viena desmitā daļa no visas flotes) ar 2344 lielgabaliem un 22.000 jūrniekiem iebrauca Baltijas jūrā. Tikai 15. jūnijā viņiem pievienojās franču Baltijas flote, kuŗu komandēja piedzīvojis jūrnieks viceadm. Aleksandrs Ferdinands Parsevals Dešenē. Šai flotē bija 31 kuģis ar 1308 lielgabaliem un 8300 jūrniekiem. Flote gan bija novecojusies, toties jūrnieki bija labi sagatavoti un augstākie virsnieki ļoti labi.

Britu Baltijas flotes virspavēlnieks Napiers nesastapa krievus pie Dānijas jūras šaurumiem un tāpēc sākumā pavēlēja bloķēt Krievijas piekrasti, uzraugot krievu floti Somijas jūras līcī, bet neuzbrukt neieņemamajam krievu cietoksnim. Tāpēc mēģināja krievus izvilināt uz atklātu kauju. Briti nolēma iekārdināt zviedrus ar Olandes salu piedāvāšanu. 1854. gada martā britu fregate Miranda izdarīja izlūku braucienu uz Baltijas portu (Paldiski) un Rēveli — Igaunijā. Sekas bija tās, ka krievu flote arī turpmāk neriskēja atstāt drošās ostas, lai gan skaitliski tā bija stiprāka par angļu un franču floti. Arī sabiedrotie aprobežojās ar Somijas, Igaunijas, Latvijas un Prūsijas piekrastes apdraudēšanu. 16. martā viņiem izdevās padzīt no Liepājas ostas stipru krievu garnizonu. 21. maijā tvaikonis Dragon ielauzās Rēveles ostā un sagūstīja 2 krievu kuģus, pirms krievu 444 lielgabali paspēja to apdraudēt. 28. maijā jau bija izveidota spēcīga blokāde Baltijas jūrā. Angļi jau bija sagūstījuši 49 krievu kuģus, daži no tiem bija ar citu valstu karogiem un krievu precēm. Dānija ievēroja stingru neitrālitāti, lai uzturētu draudzību ar Prūsiju, kas bija krieviem draudzīga. No blokādes cieta arī britu intereses, jo Krievijas tirdzniecība ar Angliju agrāk bija ļoti rosīga.

Iesākot karu pret Krieviju, Anglija un Francija cerēja uz Skandinavijas valstu un Prūsijas atbalstu. Pagaidām zviedri koncentrēja daudz kuģu un papildspēkus Gotlandes ūdeņos, un pašā salā uzturējās 6500 vīru liels karaspēks un 10.000 milicijas vīru. Zviedri bija pārsteigti, ka Austrija 8. jūlijā iesniedza Krievijai ultimātu — evakuēt dažus Rumānijas novadus, kuŗus pēc tam okupēja. Laikā no 7. augusta līdz 14. septembrim 10.000 franču un 500 britu ieņēma Olandes salas un Bomarsundas cietoksni.

Zviedrijas un Norvēģijas ķēniņš Oskars I arvien vēl baidījās, ka sabiedrotie ievilinās viņu karā pret Krieviju, bet vēlāk atstās bez atbalsta. Šīs bažas nebija nedibinātas. Viņš atteicās pārņemt Olandes salas, tāpēc sabiedrotie iznīcināja nocietinājumus un atstāja tos krieviem. Napoleons III gribēja atjaunot zviedru varu Somijā un restaurēt Poliju, bet Anglijas karaliene Viktorija bija pret to. Austrija noslēdza aizsardzības apvienību ar sabiedrotiem 1854. gada 2. decembrī, bet 1855. gada 26. janvārī sabiedroto ofensīvai apvienībai pievienojās Sardīnija, līdz ar to tas izjauca Austrijas sadarbību, jo tā uzskatīja Sardīniju par savu ilggadējo ienaidnieku.

Angļu tautai nepatika Napiera piesardzīgā politika. 1855. gada 19. februārī viņa vietā iecēla admirāli Ričardu Saunderu Dandu. Viņa rīcībā jau bija lielāka flote: 99 kuģu vienības ar 3138 lielgabaliem un 24.000 jūrniekiem. 1. jūnijā viņiem pievienojās neliels franču eskadrons ar 24 kuģu vienībām, ar 357 lielgabaliem, kuŗus komandēja admirālis Šarls Penō. 1855. gada 9. martā karaliene Viktorija pavēlēja aprobežoties ar blokādi. Krievu militārie spēki evakuēja Igaunijas salas un britu 2 fregates ieņēma Sāmu salas galvaspilsētu Kuresāre (Arensburgu). Briti izcēla savu desantu arī Kolkas ragā un Ventspilī. 1854. gada martā britu valdības aprindas diskutēja jautājumu par Baltijas guberņu piešķiršanu

(Turpinājums 18. lp.)

DĀVANAS KATRAM GADĪJUMAM

KERAMIKA, ROTASLIETAS, ĀDAS UN KOKA IZSTRĀDĀJUMI, AUDUMI, GRĀMATAS, APSVEIKUMU KARTĪTES

DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCĀ

Latviešu namā, 491 College ielā, Toronto, Ont. M6G 1A5 (atvērta katru dienu no pl. 12 dienā līdz 8 vak., vasaras laikā sestdienās, un svinamās dienās slēgta). Pieņem maksājumus par laikrakstu un sludinājumus. Pārsūtām naudu, certifikātus un saiņus uz Latviju (pēc kataloga). Tuvākai informācijai zvanait.

921-7121

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

Ziemeļnieki II daļa	$7.50
Ceļa zīmes Nr. 54.	$2.50
O. Liepiņš — Gustavs Vaza trimdā, rom.	$14.80
Latviešu Sinonīmu vārdnīca	$8.00
J. Venners — Ģimenes mājas augļu dārzs	$6.00
O. Dzērvītis — Atmiņas par LU studentu korp.	$2.00
Ed. Freimanis — Ielas dārznieks, dzej.	$5.00
Kāre— Vienkāršība, dzej.	$6.50
A. Sābris — Lokanums un spīts	$6.00
Elv. Kociņa — Jādzīvo vien ir, rom.	$8.00
R. Aizupe — Sešpadsmit gadi Sibirijā	$12.00
M. Ozolnieks — Dzīves cīņa, stāsti	3.25
V. Kārkliņš — Teika par septiņiem kuģiem, rom.	$8.00
Z. Liepa — Atspulgu nams, dzej.	$5.00
V. Pelēcis — Malenietis karā, atm.	$5.50
P. Krūza — Virtuves māksla	9.60
E. Dunsdorfs — Latvijas vēsture 1710—1800	$22.50
Latvju dainas — Reiņa Birzgaļa ilustr.	8.00
Bergmaņu Valerijas — Velga, rom. I	6.00
Oļģerta Liepiņa — Stirnas pār kalniem I—II	15.00
Ceļa zīmes Nr. 53	2.50
G. Janovskis — Kur gaiļi nedzied, rom.	7.50
Al. Grīns — Trīs Vanagi, rom.	6.00
A. Barons — Paaudžu mezglos, rom.	6.00
Andr. Eglītis — Audiet mani karogā, dzej.	4.00
Indriķa Livonijas chronika	6.00

DV GRĀMATNICA

491 College ielā, Toronto, Ont. M6G 1A5. Tālr. 921-7121

Pārsniedzot $10 pasūtinājumu, pieskaitiet 5% pasta izdevumu segšanai. Zem desmit dolariem 10 % pasta izd.

Laikrakstam **LATVIJA AMERIKĀ**

125 BROADVIEW AVE., Toronto, Ont. M4M 2E9

Lūdzu sūtiet man LATVIJU AMERIKĀ uz

☐	vienu gadu	$21.—
☐	6 mēnešiem	$11.50
☐	3 mēnešiem	$ 6.—

Mr., Mrs., Miss. .....

Adrese: .....

.....

Jauns abonents Δ pagarinājums Δ

Čekus lūdzam rakstīt uz LATVIJA AMERIKĀ PUBLISHING LTD. vārda.

Grāmatas dāvanām un pašu priekam

J. Zariņš — Kāvu gados III d.	$10.00
A. Rasa — Tā stunda ir klāt, stāsti	$5.50
A. Austriņš — Garā jūdze, rom.	$7.50
J. Rudzītis — Tālos ceļos, savos ļaudīs	$6.00
Janis Gailis — gleznu repr. mape - krāsās	$25.00
K. Arums—Ganu zēns un velns un citas pasakas	$2.50
A. Lindgrēma — Trakais Emīls, bērnu bilž. gr.	$4.00
88 Latviešu tautas dejas un apdares	$25.00
T. Puisāns — Noģrimušās jaunavas mantojums	6.50
L. Bārene — Ardievas, romāns	6.00
J. Babre — Svētums nav greznība	6.50
Kā to sauc (latviski un angliski) bērniem	7.00
A. Brigadere — Sprīdītis, ilustr.	$9.60
Alise Osis-Stunda — Dzejnieks un nepazīstamā (Eduards Vulfs 1. pasaules kara vidē)	6.50
T. Krūka — Aiztecējuši ūdeņi dzirnas negriež, rom.	6.00
Ā. Zveja — Vārdi - atspulgi, dzeja	4.00
K. Ieviņš — Dvēseļu nemiers, rom.	6.50
M. Kovaļevska — Deviņpadsmit	11.00
R. Līdums — Latvieši - brīvības meklētāji	6.00
A. Bērziņš — Kārlis Ulmanis	$8.00
Ē. Raisters — Es Rīgu sirdī jūtu, dz.	5.50
G. Janovskis — Uz neatgriešanos, rom.	$6.50
P. Jurevičs — Pretstatu pasaule, esejas	6.50
H. Krauja — Nemiera vīns, dzejoļi	4.50
I. Brēdrichs — Vakarvējš, dzejas	5.50
Baltic States (Studijas par Baltijas valstīm)	10.00
A. Dzērvīte — Latvju raksti	25.00
J. Klīdzējs — Tās balsis, tās balsis	6.00
Archīvs XIII	7.00
J. Grīnblats — Jaunkundz, nepareizi savienots	5.60
E. Spēks — M. T. Viktoria, rom.	7.00
A. Ivaska — Solis silos, dzejas	6.50
Ē. Aistars — Goda diena, rom.	5.50
Dz. Zeberiņa — Ģimenes pavards	5.50
Dr. H. Tichovskis — Bīskaps Jāzeps Rancāns — dzīve un darbs	7.50
V. Kārkliņš — Dieva zeme, rom.	$7.50
Z. Mauriņa — Dzīves jēgu meklējot, esejas	6.00
Ē. Stons — Dzīves alkas, rom.	7.50
Ģen. O. Dankers — No atmiņu pūra	7.50
A. Grīns — Zemes atjaunotāji	12.00

Daugavas Vanagu grāmatnīcā

491 College Street, Toronto, Ont. M6G 1A5

Pasta sūtījumiem 10% no pasūt. Tālr. 921-7121

Saviem radiem un draugiem Latvijā

Jūs varat nosūtīt

PĀRTIKU ▪ RUBĻU CERTIFIKĀTUS

AUTOMOBIĻUS ▪ MOTOCIKLETUS

Tuvāka informācija

DV GRĀMATNĪCĀ,

491 College St., Toronto. Tel. 921-7121

PAVASARA **LE 1-7353**

delikatešu veikals un konditoreja

Veikals slēgts no 18. augusta — 8. septembrim.

361 RONCESVALLES AVE. **Īpašnieks St. ČUKULS**

Krievi plānojuši deportācijas...

(Turpinājums no 17. lp.)

Prūsijai un Polijas atjaunošanu, lai radītu barjēru Prūsijas un Krievijas starpā. Tomēr Francija uzskatīja to par neiespējamu un tādās pašās domās bija daži britu politiķi.

Baltijas un Somijas problēmas toreiz bija cieši saistītas ar Polijas atjaunošanu. Prūsija un Austrija bija noslēgušas militāru apvienību, lai sadarbotos Vislas frontē. Viņu galvenais mērķis bija Varšavas un Modlīnas iegūšana Polijā. Bija plānots — iet cauri Baltijai uz Pēterburgu un sadarbībā ar sabiedrotiem uzbrukt Krievijai. Tomēr Prūsijas ķēniņš Frīdrichs Vilhelms IV, kuŗam bija radniecība ar caru Nikolaju I, centās iebaidīt Prūsiju no Polijas atjaunošanas un atrunāja Austriju no uzbrukšanas Krievijai. Francija gribēja ieinteresēt Prūsiju, piedāvājot tai Igauniju un Latviju, pat Holšteinu, ja Dānija nepievienotos sabiedrotiem.

Otto fon Bismarks paskaidroja, ka Igaunijas un Latvijas iegūšana neuzlabotu Prūsijas stratēģisko stāvokli. Tas būtu pārāk liels risks. Sarunas ar zviedriem nenoveda pie kaut kādas vienošanās. 10. augustā 4 britu kuģi uzbruka Daugavgrīvas cietoksnim. Viņiem atbildēja 12 latviešu lielgaballaivas un krievu piekrastes baterijas. 3 latviešu lielgaballaivas gāja bojā, arī britu kuģus trāpīja piekrastes baterijas. Pēc vienas dienas cīņas briti atkāpās. Notika sarunas arī ar Dāniju. Tauta simpātizēja sabiedrotiem, bet konservātīvā valdība bija labvēlīga Krievijai. Beidzot Dānija bija ar mieru, ja arī Prūsija un Austrija iesaistītos karā pret Krieviju.

1855. gadā laikā no 6.—19. novembrim izstrādāja plašu plānu ziemeļfrontei. Bija paredzēts, ka zviedri iebruktu Somijā, bet dāņi un sabiedrotie Vidzemē un Igaunijā un beigās Somiju un varbūt arī Baltiju nodotu Zviedrijai. 1855. gada 21. novembrī noslēdza aizsardzības apvienību. Dānija tomēr izsludināja neitrālitāti 1856. gada 9. janvārī. Pret šo plānu nostājās karaliene Viktorija. Bet jau 1856. gada 15. janvārī Krievijas jaunais cars Aleksandrs II sāka domāt par miera noslēgšanu. Mieru arī noslēdza 1856. gada 31. martā Parīzē. Angļu vēsturnieks G. Batlers Erps ironiski raksturo britu cīņas Baltijas telpā šādi: „Britu flote ar 50.000 jūrniekiem izbrauca jūrā un pēc tam atkal atbrauca mājās." Tomēr sabiedrotie iesaistīja krievu floti Baltijas telpā un līdz ar to palīdzēja uzvarēt krievus Krimas pussalā.

Kādēļ nenotiek...

(Turpinājums no 3. lp.)

simtgadē Klīvlandē, svētku rīkotāji aicinājuši nākošo 1975. gada PBLA kultūras fonda izstādi rīkot svētku laikā, no 3. līdz 7. jūlijam Sietlā. Iepriecina, ka šīs izstādes kārtošanu uzņēmusies gleznotāja Anna Dārziņa līdz ar daudziem jaunās paaudzes gleznotājiem. PBLA kultūras fonda tēlotājas mākslas izstāde vēl paredzēta 1976. gadā Toronto, dziesmu svētku ietvaros. Laiks gatavoties šai izstādei ir divi gadi."

— Vai izstāžu rīkošanā paredzēti kādi jauninājumi vai pārmaiņas?

„Pieredze iepriekšējās izstādēs, sevišķi pēdējā laikā, rāda, ka laba tiesa līdzekļu tiek patērēts neizstādīto darbu atpakaļsūtīšanai. Lai to novērstu, nākošo izstāžu rīkošanā iecerēta darbu vērtēšana pa apgabaliem, tā atsijājot vismaz daļu darbu, kuŗu izstādīšana varētu būt problēmatiska. Ar to nav jāsaprot, ka visi apgabalos pieņemtie darbi galējā vērtējumā tiktu izstādīti, jo reizēm eksponātu skaita samazināšanu prasa ierobežotie telpu apmēri, lai gan to kvalitāte būtu pieņemama. Tas ir arī veids kā atrast vēl vietu kādam jaunam autoram, kuŗu skaits un kvalitāte aug."

— Kādi mākslinieki parasti pretendē uz izstādīšanos?

„Šķiet, vietā būtu pieminama kāda problēma, kas iesakņojusies šīs zemes mākslas dzīvē. Laba daļa amatieŗu izstādās gan brīvā dabā, gan tirdzniecības centros un citur, kur bez stingras vai ļoti „maigas" vērtēšanas var piedalīties visi, un visi dalībnieki tiek saukti arī par māksliniekiem. Otrā grupā mākslas darbu novērtēšanā pieiet ar lielu nopietnību, prasot augstu mākslas līmeni. Tajā piedalīšanās ir daudz grūtāka, dažkārt pat neiespējama. Iesūtīto darbu skaitā latviešu izstādēm varam atrast abu šo grupu pārstāvjus, kādēļ vērtēšanas darbs ir visai grūts un allaž rada pārpratumus. Daļa šīs grūtības nesaprot, citi pārprot, vai nav spējīgi saprast."

Uzmanību — v i e n r e i z ē j s

IMANTA PARCEL SERVICE's piedāvājums!

Sakarā ar lielo pieprasījumu pēc zemāk minētiem, ļoti lielā cenā esošiem pārdošanas objektiem, varam Jums dot iespēju tos par 30% lētāk nosūta saviem piederīgiem.

10 m krimpline dažādās krāsās pēc izvēles

3 raibi sabīdāmie lietussargi

8 vilnas jakas dāmām un kungiem.

Visas nodevas ieskaitot **normālcena** **$215.00**

Vienreizējā piedāvājuma cena **$150.00**

Pasteidzaties pasūtināt nekavējoši, jo nevaram garantēt, vai par šo cenu iepirktās preces pietiks.

Jauno katalogu sāksim izsūtīt saviem klientiem ar 1. septembri.

IMANTA

IMANTA PARCEL SERVICE

MOSEKEARET 6 — 2880 BAGSVAERD

COPENHAGEN DENMARK

KAĶI UN SUŅI „RAKSTA" VĒSTULES

Lēš, ka Savienotās Valstīs ir ap 600 miljonu suņu, kaķu un citu mājas dzīvnieku. Suņu un kaķu vien ir ap 100 miljonu, vai uz 6 kaķiem 5 suņi. Ik stundu ASV piedzimst 2000—3500 suņu un kaķu. Putnu ir ap 23 miljoni, akvārijos tiek turēts ap 350 milj. zivju un dažādu rāpuļu arī čūskas, un bruņurupuči. Daudz tur arī baltās pelītes. Visu šo mīluļu uzturēšana un kopšana gadā izmaksā ap 17 bilj. dolaru, un tie ik gadus patērē 3,5 milj. tonnu pātikas. Lai gan katru gadu automašīnas sabrauc vienu miljonu kaķu un suņu, bet dzīvnieku aizsardzības biedrības nogalina ap 14 milj., iedzīvotāji tomēr katru gadu izdod vairāk nekā 300 milj. dolaru jaunu mājas dzīvnieku pirkšanai. Par visu šo dzīvnieku veselību gādā 28.000 veterinārārstu. No 200 līdz 250 milj. dolaru izmaksā šo mīluļu frizēšana. Viņu labā iekārtotas pat īpašas viesnīcas, kur var dabūt atsevišķas telpas, arī īpašu ēdienu karti. Kaķiem var dabūt istabas ar mīkstām grīdsegām. Katskiļu kalnos pie Ņujorkas ir suņu atpūtas nami ar speciālu individuālu aprūpi. No turienes tie „raksta" arī vēstules saviem īpašniekiem, kuŗas viņiem pārsūta ar šo dzīvnieku ķepu nospiedumiem. The Baltimor Sun raksta, ka šādi atpūtas nami suņiem un kaķiem izmaksā no 80 līdz 120 dol. mēnesī, kamēr bāriņu namā par vienu bērnu izdod 76 dol. Pilsētu zāļu laukumos un citur suņi atstāj ap 35000 tonnu „vizītkaršu", Ņujorkā vien 52 tonnas dienā, ko veic pusmilj. suņu, bet koku un ciņu „aplaistīšanai" patērē 9½ milj. galonu. Veselības iestādes brīdina, ka suņi šādā veidā izplata dažādas slimības. A. V.

Tika mēbeles tiek
tētāja noliktavas.
ēdam-- un guļami
tas. Atvērts n
svētd. no pl. 1—
CLAUSEN Ltd.,
nedaudz austrum
malea, tel. 459

kas?

Town & C
V. PALM

Pērkot vai pār
saistīgai inform
pilsētā. Palīdz
pirkšanai uz i

VALUD

Aldon
Veikalā un

MĀJU
Sazinieties ar
• JUMTA IZ
APŠUVUM
• LIETUS N
CAURULE
• LOGI
• DURVIS
• MARĶIZE
• JUMTA P
(Soffit and
CENTU
534-2864

A. E
161A Ron
805 St. Cl

DAŽĀDU
dabīgs
Ziedp
Perup
ĒRGĻ
30 Dewson St.,

Tīka mēbeles tieši no importētāja noliktavas. Dzīvojamo, ēdam- un guļamistabu iekārtas. Atvērts no pl. 9—9, svētd. no pl. 1—5. **EINAR CLAUSEN Ltd.**, Hwy. 7., nedaudz austrumos no Bramalea, tel. 459-0760

Daugavas Vanagu nams
125 BROADVIEW AVE
Tel. 465-5225
Daugavas Vanagu klubs
PIEDĀVĀ ZĀLI
DAŽADIEM SARĪKOJUMIEM
PIEPRASIET TELEFONISKI
atvērts biedriem un viesiem no pl. 12 dienā — 12 naktī, pirmd. līdz ceturtdienai lesk. piektd. un sestd. no pl. 12 — 1 naktī, svētdienās no pl. 12 — 9 vakarā.
DAŽĀDI DZĒRIENI AR MALTĪTĒM KATRĀ IZVĒLĒ. SVĒTDIENĀS DZĒRIENI TIKAI PIE MALTĪTĒM

kas? kur? ko?

Town & Country R. E. Ltd., Realtor
V. PALMA pārstāvis

377 Glengarry Ave., Toronto 12, Ontario
TĀLR. 782-7246
Pērkot vai pārdodot savu nekustamu īpašumu, zvaniet nesaistīgai informācijai — 782-7246. Mājas lielā izvēlē visā pilsētā. Palīdzam sagādāt obligācijas un iemaksas māju pirkšanai uz izdevīgiem noteikumiem.

VALUDE
DIMANTI — PULKSTEŅI
LATVISKAS ROTAS
Zeltkalejs
Aldonas ĶIVLENIEKS-KORMS
Veikalā un darbnīcā 964½ Bloor St. W., Toronto 4, Ont., tālr. 533-2837

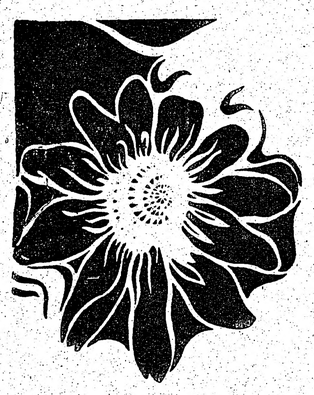

Fotografisku darbu lieluzņēmums ar atzītu kvalitāti un reputāciju pat ārpus Kanadas.
Atlaide
Benjamiņa filmu laboratorija
247 RICHMOND ST. E.
TORONTO, ONT.
M5A 1P2
Tel. (416) 863-1166

MĀJU ĪPAŠNIEKI, KAM NEPATĪK KRĀSOT SAVU MĀJU!
Sazinieties ar uzņēmuma īpašnieku — bez starpniekiem
ALUMINUM SIDING
- JUMTA IZBŪVES APŠUVUMI (dormers)
- LIETUS NOVADA CAURULES
- LOGI
- DURVIS
- MARĶIZES (Awnings)
- JUMTA PĀRKARES (Soffit and fascia)

Īpašnieks Artūrs Mīme
CENTURY ALUMINUM INSTALLERS
534-2864 536-5794
2226 Dundas St. W.
Toronto. M6R 1X3

A. Eglītis — TV RENTALS
19" $10.00 mēnesī
23" $10.00 mēnesī
krāsu $18.00 mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE 7-1401
805 St. Clair Ave. W., Toronto, Ont., tel. 654-1154

DAŽĀDU ZIEDU MEDUS
dabīgs, nepasterizēts
Ziedputekšņi (Pollen).
Perupieniņš (Royal Jelly) no
ĒRGĻU LIGZDAS DRAVĀM
30 Dewson St., Toronto 17, Tālr. 534-0563

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD
467 Sherbourne St. Toronto 5, Ont. 924-1408
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU IZKĀRTOŠANA

A. KRISTAPSONA
gaļas un gaļas izstrādājumu veikals
1095 Queen Street East, Toronto, tālr. 466-5152

M. LUNSKY, O.D. M. Sc.
LOUIS LUNSKY, R.O.
OPTIĶI
Iepriekš pieteikties tālr. 921-3924
470 College St. (pie Bathurst) Toronto M6G 1A1

A. BĒRZIŅŠ Realty Ltd.
NEKUSTAMI ĪPAŠUMI, APDROŠINĀŠANA
OBLIGĀCIJAS UN NOTĀRS
316 Harbord Street, Toronto, Ont.
realtor
Tel. 534-8447

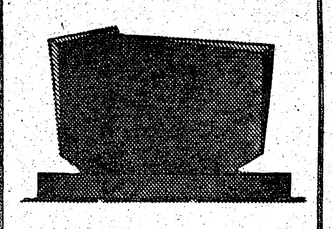

PIEMINEKĻI
Īgauņu uzņēmums
YONGE MEMORIAL LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
Starp Eglinton un Davisville
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

LATVIEŠU NAMS
491 College St., Toronto
IZĪRĒ TELPAS
sarīkojumiem viesībām
klāj viesību galdus
Tel. 922-2931

Visāda veida iespiedumdarbi

- VIZĪTKARTES
- IELŪGUMI
- BIĻETES
- VĒSTUĻU VEIDLAPAS UN APLOKSNES
- GRĀMATAS
- KALENDĀRI
- MĒNEŠRAKSTI
- LAIKRAKSTI
- UN LĪDZĪGI IESPIEDUMDARBI

VEICAM

- LAIKUS
- LABI
- UN PAR MĒRENĀM CENĀM

amber

PRINTERS AND PUBLISHERS LIMITED
SPIESTUVE UN KANTORIS:
125 BROADVIEW AVE. TORONTO, ONT. M4M 2E9
TĀLR. (416) 466-1514

Sirdstrieka pēc okupācijas atzīšanas

JAUNZĒLANDES MINISTRU PREZIDENTU NORMANU KERKU PĒC BALTIJAS VALSTU OKUPĀCIJAS ATZĪŠANAS ĶĒRUSI TRIEKA

Jaunzēlandes strādnieku partijas valdības galva Normans Kerks 22. augustā paziņoja, ka viņa valdība atzinusi Baltijas valstu inkorporāciju Pad. savienībā. Tikai dažas dienas vēlāk pēc šī lēmuma, 31. augustā, viņš miris ar sirdstrieku.

Kerka paziņojums ir līdzīgs, kā to izteicis Austrālijas ministru prezidents Vitlams: „Mēs nevaram piedot metodes, ar kādām Baltijas valstis Pad. savienība ieguvusi, un nožēlojam, ka Baltijas tautām liegta nacionālā pašnoteikšanās. Tomēr pēc vairāk nekā 30 gadiem būtu nereāli noliegt, ka Baltijas valstis neatrodas Padomju savienības noteikšanā un jurisdikcijā."

Kerku ķērusi sirdstrieka 51 g. vecumā. Reizē viņš veicis arī ārlietu ministra pienākumus. Kerks kļuva Jaunzēlandes ministru prezidents 1972. gada vēlēšanās, kad viņa strādnieku partija uzvarēja 12 gadu valdībā esošo nacionālo partiju. Ķerka nāve bija trieciens Kanadas ministru prezidentam Trudo, jo starp abiem bija nodibināta cieša draudzība. Ministru prezidents Trudo pirmoreiz iepazinās ar Kerku 1970. gadā savā Pacifika apmeklējumā, bet draudzību padziļināja 1973. g. kopvalstu konferencē Otavā. Drīz pēc ievēlēšanas Kerks mainīja agrākās valdības politiku, atvelkot jaunzēlandiešu karavīrus no Dienvidvietnamas, atzina sarkano Ķīnu un vēlējās izbeigt ārvalstu iejaukšanos Dienvidaustrumāzijā.

Nav paredzams, ka nelaiķa ministru prezidenta Kerka lēmums izraisītu Jaunzēlandē kādu plašāku akciju no latviešu puses, jo tur latviešu ir tikai daži simti, galvenokārt Kraistčerčā, pulcējoties ap ev. lut. Māras draudzi Oklendā, kur atrodas baltiešu klubs. Galvaspilsētā Velingtonā dzīvo tikai nedaudzi latvieši, kuŗiem tur tomēr ir sava latviešu biedrība.

Es un mans mazais draugs.

Cīņa nav galā

Cīņa pret Austrālijas valdības lēmumu atzīt de jure Baltijas valstu inkorporāciju Pad. savienībā nav galā un tik ātri arī nebeigsies. Blakus pašu Baltijas tautu un citu apspiesto nāciju akcijām, lielumlielā daļa Austrālijas politiķu un sabiedrisko darbinieku izsaka savu protestu valdības lēmumam. Ir pat daži strādnieku partijas (valdības partija) locekļi, kas atklāti pateikuši parlamentā, ka šājā jautājumā viņi ar valdību nesolidarizējas. Kad parlaments atjaunos darbību 17. septembrī, šī cīņa turpināsies arī tur, jo abām parlamenta palātām arvien turpina ienākt petīcijas ar vairākiem tūkstošiem parakstu. Šīs petīcijas paraksta ne tikai Baltijas tautu piederīgie, bet arī daudzi citi, pašus austrāliešus ieskaitot.

Visos lielākos Austrālijas centros 8. septembrī notiks protesta sanāksmes. Melburnā šādā sanāksmē apsolījies runāt opozīcijas vadītājs Snedens. Sidnejā sanāksmei dots nosaukums Dievs, Tava zeme deg. Visās šinīs sanāksmēs vāks arī līdzekļus akcijas vajadzībām. 7. septembrī Sidnejā sākas arī Apspiesto tautu nedēļa ar motorkādi, karogiem, plakātiem un saukļiem, kur galvenokārt demonstrēs pret Baltijas valstu nodošanu Pad. savienībai.

Pagājušā nedēļā Sidnejā notika liberāļu partijas sanāksme — **konvencija**, kuŗā piedalījās 1500 delegātu. Arī šeit visi dalībnieki vienprātīgi nosodījuši valdības lēmumu Baltijas valstu jautājumā. Ar asām un nosodāmām runām uzstājušies senātors P. Baums un apakšnama deputāti Ventvorts un Kolonijs, norādot, ka vēl pagājušā gadā un pat šī gada sākumā tagadējais ministru prezidents un vairāki viņa ministri apgalvojuši, ka viņu politika Baltijas valstu jautājumā ir tāda pati, kāda tā bija liberāļu valdībai. Tikko pieņemtais valdības lēmums esot nodevība ne tikai pret baltiešiem, bet vispār cilvēku tiesību nodevība. Stipri vārdi — redzēsim, kādi būs darbi, kad sanāks parlaments. Tā kā senātā valdībai nav vairākuma, ir iespējams, ka senāts valdības lēmumam nepiekrīt.

Kopš 4. augusta nepaiet gandrīz nevienas dienas, kad kādā no Austrālijas laikrakstiem nebūtu kāds raksts, kādas lasītāju vēstules, dažreiz pat ievadraksts, kur nosodīts valdības nekam nederīgais un pārsteidzīgais lēmums Baltijas valstu jautājumā. LAAJ prezidija priekšsēdis G. Bračs aicina: „Mums jāturpina cīņa par savas tautas brāļu un māsu tiesībām. Iesim visi talkā — ar padomu, ar darbu, ar līdzekļiem. Gaidīšanas laiks ir pagājis. Tagadējie notikumi no mums prasa rīcību un darbu!"

Latvieši Austrālijā ir pateicīgi latviešiem ASV, Kanadā un visur citur, it sevišķi jaunatnei, par viņu protestiem pret Austrālijas valdības lēmumu. Tas vēl lieku reizi pierāda visas mūsu trimdas sabiedrības vienotību, kad jāaizstāv mūsu un tautas tēvzemes tiesības.

Mūsu cīņai tagad jāiet vēl vairāk plašumā, jo arī Jaunzēlandes kreisā valdība ir steigusies palīgā saviem domu biedriem Austrālijā un oficiāli paziņojusi, ka atzīst Baltijas valstu de jure inkorporāciju Pad. savienībā. Jaunzēlandes svars pasaules mērogā gan nav nekāds lielais, bet viņas valdības rīcība mums tomēr ir nepatīkama, jo katrs, kaut pavisam smalkas adatas, dūriens tomēr sāp. Mums visiem stingri jāprotestē arī pret Jaunzēlandes valdības lēmumu.

Ed. Šmugajs

Vai maiņa ASV...

(Turpinājums no 1. lp.)

Mums no jauna jākonstatē, ka tajā pašā laikā Niksona radītā detante nebūt nekavē Pad. savienību izmantot savā labā starptautiskus sarežģījumus. Tā Kipras gadījumā Kremlis raud krokodīla asaras par NATO sazvērestību un prasa, lai Kipras lieta nonāk Apvienotās Nācijās. Protams, ka tādā gadījumā sava nozīme teikt gala vārdu būtu arī Kremlim. Vidējos austrumos Kremlis nebūt nav „metis plinti krūmos". Lībijā notikušā militārā parādē pirmo reizi parādījās ap 200 jaunākā parauga Pad. savienības tanku. Maskavas ieroču sūtījumi Irakai un Sirijai turpinās. Ja Izraēla tuvāko mēnešu laikā nepanāk izlīgumu ar arabiem, nav nemaz jābūt pareģim, lai apgalvotu, ka gada laikā jauna kara uzliesmojums Vidējos austrumos būs neizbēgams.

Aiz lielām politiskām pārmaiņām Abesinijā arī slēpjas Maskavas aktīvitāte. Pad. savienības sūtniecība Adisabēbā atbalstīja daudzus jo daudzus projektus, un viens no tiem bija arī ieroču piegāde Abesinijas ziemeļu provincēs operējošiem nemierniekiem. Abesinijas ķeizars Haile Selasijs par sava troņa zaudēšanu varēs pateikties Pad. savienības komūnistu partijas ģenerālsekretāram Leonīdam Iļjičam Brežņevam.

Vai prezidents Fords īstā laikā un īstā veidā apturēs Kremļa aktīvitāti Vidējo austrumu **telpā un citur**, kur apdraudētas **ASV un visas rietumu pasaules intereses**, rādīs laiks.

Aleksandrs Ķegumnieks

Brāļi Graši

koncertē Toronto

JAUTRĀS UN TAUTAS DZIESMAS
GITARU PAVADĪJUMĀ

Ceturtdien, 12. septembrī

pl. 8 vakarā Latviešu namā, Toronto.

Svētdien, 15. septembrī

pl. 1 pēcp. Walhalla Inn, Hwy 401 un 27., pie Burnhamthorpe Rd.

Biļetes pie kases.

Pieaugušiem 4 dol., skolniekiem un pensionāriem 2 dol.

LATVIEŠU GOLFS

Bonēra laukumā, Koldvoter, Ont., notika Toronto un apkārtnes golfa spēles draudzības sacīkstes. No dalībniekiem pārākā bija Vija Grimba ar 102 sitieniem, atstājot Anni Antmani aiz sevis par vienu sitienu. No vīriešiem pārākais bija Jānis Sarkans no Sadberijas (77), Mārtiņš Grimba sr. un Juris Bērziņš (81), Edmunds Grundmanis (84). Eduarda Purgaļa (kādreizējais mūsu izcilais šķēpraidis) dāvāta pašdarināto skulptūru ieguva Markus Grundmanis. Tajā pašā laukumā sezonas slēgšanas spēles 14. septembrī pl. 11 no rīta; ielūgti visi golfa spēles cienītāji. 10. un 11. augustā Hornby Tower laukumā notika Kanadas latviešu atklātās meistarsacīkstes. Dāmu klasē par vienu sitienu ar 194 Vija Grimba pārspēja Austru Dzilnu. Austra uzvarēja priekšādevumu klasē. Jaunākā dalībniece bija Dora Dālberga no Sv. Katrīnām. Vīriešu klasē spraigā cīņā Kārlis Grundulis ar 152 par vienu sitienu pievelca Juri Bērziņu (Dundas, Ont.). Trešajā vietā palika mūsu izcilais futbolists un basketbolists fiziskās audzināšanas skolotājs Anatolijs Litavnieks (156), Mārtiņš Grimba sr., Arturs Antmanis (160), Edmunds Grundmanis (163), Arnolds Dzilna (165). Jaunatnes balvu ieguva Juris Bērziņš un ar priekšādevumu Jānis Vīmanis; senioriem Arturs Antmanis un Mārtiņš Grimba. Senioriem ceļojošo balvu dāvinājuši Ausma un Jānis Miķelsoni, Broadview Delikatesssen īpašnieki. Jauks atbalsts bija Paula Švānberga daudzo augstās kvalitātes golfa bumbu ziedojums. Individuālās spēles bez priekšā devuma Juris Bērziņš finālā pieveica Arnoldu Dzilnu. Pusfinālā Juris pieveica Aivaru Knubli un Arnolds Kārli Grunduli. Priekšādevumu klasē Dzintars Melnbārdis sacentīsies ar A. Dzilnu.

Arnolds Dzilna

KANADAS ZIŅAS

MANITOBA

● DV Manitobas nodaļas Daugavas vanagu dienas notika 25. augustā Stašus saimniecībā, Mednieku un makšķernieku sekcijas vadībā. DV dienas atklāja T. Puisāns ar īsu uzrunu, pieminot Dieva mierā aizgājušos nodaļas biedrus. Makšķernieku sacensībās, kuŗas vadīja sekcijas priekšnieks M. Jandavs, 1. godalgu par lielāko zivi saņēma H. Andersons. Šaušanā ar mazkalibra šautenēm pirmā vietā ierindojās J. Jandavs, bet dāmu klasē D. Jandava. Jauniešu grupā godalgas saņēma J. Sniķers un senioru klasē — K. Pupurs. Māla baložu šaušanā vislabākos rezultātus uzrādīja Mārtiņš Jandavs. Dāmu komiteja L. Smolinskas vadībā rūpējās par cienastu. Dalībnieku skaits pārsniedza 30. Vēlāk lielāks skaits viesu pārcēlās uz J. Staudža un K. Smolinska vasaras māju otrā upes krastā, lai turpinātu DV **dienu svinības.** T. P.

SV. KATRĪNAS

● Sv. Katrīnu ev. lut. draudzes pirmie kapu svētki notika **18. aug. turienes kapsētā** un pulcināja kuplu apmeklētāju skaitu. Svētrunu teica māc. J. Prauliņš. Kapu pieminekļus iesvētīja ilggadējam draudzes priekšniekam Heinricham Greblem, kas šo amatu veica vairāk nekā 20 gadu, Kārlim Galviņam, Artūram Krūmiņam un Mildai Kreinatei. Kapsētā jau atdusas 30 latviešu, kas Sv. Katrīnas pēdējo 20 gadu laikā bija izraudzījuši par darba un dzīves vietu. J. L.